

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 16 Μαρτίου 2025 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 864

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ

Το crash test της Γενεύης

Τι αναμένεται από τη συνάντηση, τα αφηγήματα και το νέο σκηνικό που διαμορφώνεται

Η διάσκεψη στη Γενεύη ανοίγει επίσημα πλέον τη διαδικασία επανέναρξης των συζητήσεων για το πού βρίσκεται το Κυπριακό. Το ερώτημα που εγείρεται έντονα είναι πόσο έτοιμες είναι οι δύο πλευρές για τη λύση του Κυπριακού, δεδομένων και των διαφορετικών αφηγημάτων. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιδιώκει έναν καίριο ρόλο της Ε.Ε. που θα διασφαλίσει το συμφωνημένο πλαίσιο λύσης και την ίδια στιγμή επιδιώκει τη στήριξη των πολιτικών δυνάμεων που θα βρίσκονται μαζί του. Ερώτημα που είναι ανοικτό ακόμα είναι πώς θα συμβάλουν οι Βρυξέλλες σε όλη αυτή τη διαδικασία, τη στιγμή που ο ρόλος της Τουρκίας ενισχύεται σημαντικά.

ΤΟΥΜΑΖΟΣ ΤΣΕΛΕΠΗΣ: Να πούμε ότι αποδεχόμαστε συγκλίσεις, πλαίσιο Γκουτέρες και πολιτική ισότητα. **Σελ. 9**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ
Η δύσκολη εξίσωση για τις δύο πλευρές
Σελ. 3

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ
«Ανοιγμα» της Ε.Ε. προς Τουρκία με πλάτη ΝΑΤΟ
Σελ. 6

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Γρίφος η παρουσία των Βρυξελλών στις συζητήσεις
Σελ. 6

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Ανδρέας Χατζηκυριάκος **Σελ. 4**
Αγγελος Αλ. Αθανασόπουλος **Σελ. 6**
Μάριος Καραγιάν **Σελ. 10**
Χαρίδημος Κ. Τσούκας **Σελ. 15**

ΚΟΜΜΑΤΙΚΟ

Η δύσκολη επόμενη μέρα του Νικόλα

Πώς θα κινηθεί το ΔΗΚΟ ενόψει συνεδρίου, βουλευτικών και προεδρικών εκλογών

Το ΔΗΚΟ οδηγείται σε συνέδριο με στόχο ένα ηλεκτρικό σοκ, που θα επανεκκινήσει το κόμμα από την αδράνεια των τελευταίων χρόνων. Ήδη, το ΕΛΑΜ αποτελεί τον μεγάλο κίνδυνο διαρροής ψήφων,

ενώ απειλή αποτελεί και μία ενδεχόμενη κίνηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Οι κακές σχέσεις με το Προεδρικό ολόνα και επιδεινώνονται, εγείροντας ερωτήματα για το ζήτημα συμβίωσης τους. Ο Νικόλας

Παπαδόπουλος βρίσκεται πλέον στην κόκκινη ζώνη επιβίωσης, μετρά τις δυνατότητες του για συνεργασίες, συμμάχους στο εσωτερικό αλλά και νέες συνεργασίες με γνώμονα το 2028. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Ανασχηματισμού παρασκηνία

Οι δημοσκοπήσεις που έφτασαν στο γραφείο του Κυριάκου Μητσοτάκη φαίνεται ότι διαμόρφωσαν το σκεπτικό του για τη χημεία του νέου κυβερνητικού σχήματος. Πώς αναδιαμορφώνονται οι εσωκομματικές ισορροπίες και πώς θα λειτουργεί η νέα δομή στο Μαξίμου. **Σελ. 16, 18**

ΤΖΕΪΚ ΣΑΛΙΒΑΝ

Κύπρος και ΗΠΑ πιο κοντά από ποτέ

Ο Τζέικ Σάλιβαν, σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου στην κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν μιλάει στην «Κ» και λέει πώς σήμερα η Κύπρος και οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πιο κοντά από οποιαδήποτε άλλη στιγμή στην Ιστορία τους. **Σελ. 20**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ωρα Γενεύης

Η άτυπη Πενταμερής της Γενεύης επανεκκινεί τη βαλτωμένη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Με δεδομένο ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει δηλώσει πως διαθέτει και δεύτερο και τρίτο και τέταρτο πλάνο, ελπίζουμε ότι θα έχουμε την επόμενη Τετάρτη καλά νέα για επανέναρξη των συνομιλιών. Η –κατά πως φαίνεται– ενισχυμένη θέση της Τουρκίας μπορεί να προκαλέσει προσκόμματα στη διαδικασία, και είναι σημαντικό να υπάρχει η απαραίτητη διπλωματική ευελιξία, ώστε να αποφύγουμε ατραπούς. Απαραίτητη βέβαια είναι και η δημιουργική υποστήριξη των κομμάτων που θα συνοδεύσουν τον Πρόεδρο στην Ελβετία.

αντομοιβή

ΑΚΟΥ ΤΗΝ ΤΣΕΠΗ ΣΟΥ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ DEAL ALPHA - ASTROBANK

Ψήφος εμπιστοσύνης στην Κύπρο

Η τρίτη συστημική τράπεζα στο νησί καθίσταται η Alpha Bank Κύπρου, μετά το deal εξαγοράς της Astrobank. Η εξαγορά δίνει εκ νέου ψήφο

εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία με επένδυση εκατομμυρίων. Ο ρόλος που διαδραμάτισε η Unicredit. **Οικονομική, σελ. 3**

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

14 αιώνες τέχνης και ιστορίας

Μετά από πέντε χρόνια εργασιών το Βυζαντινό Μουσείο Λευκωσίας είναι έτοιμο να υποδεχθεί το κοινό, στους ανακαινισμένους χώρους του. Η «Κ» επισκέφθηκε το Μουσείο και ξαναγήθηκε από τον διευθυντή του δρ Γιάννη Ηλιάδη. **Τέχνες, σελ. 1**

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Προσβολή και δημιουργία

Ο εικαστικός κόσμος σχολιάζει τον βανδαλισμό των έργων «Εικόνισμα 1ο», «Εικόνισμα 16ο», «Εικόνισμα 17ο» και «Ο Άγιος Χριστόφορος» του Χριστόφορου Κατσαδιώτη στην Εθνική Πινακοθήκη από τον βουλευτή της Νίκης Νίκο Παπαδόπουλο. **Τέχνες, σελ. 3**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

Να ζεις από κοντά τον παλμό του γηπέδου:

ανεκτίμητο

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες
Mastercard της **Ελληνικής Τράπεζας**
από **03/03** έως **28/03**
και μπορεί να είσαι **1 από τους 4 τυχερούς**
που θα ζήσουν από κοντά τον Τελικό του
UEFA Champions League 2025 στο Μόναχο.

Τα εισιτήρια είναι προσφορά της Mastercard,
επίσημου χορηγού του UEFA Champions League.

Μάθε πώς στο
<https://www.hellenicbank.com/ucl>

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

© UEFA 2025

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η μείωση του ΦΠΑ στα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος που ανακοίνωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά τον δίχρονο απολογισμό του κυβερνητικού έργου αναμφίβολα είχε θετικό πρόσημο και χαιρετίστηκε ακόμα και από την αντιπολίτευση, ωστόσο και εδώ οι λεπτομέρειες και το αποτύπωμα επί του εδάφους κρύβονται στα φιλά γραμματα της αγοράς ενέργειας. Στον απόπχο των προεδρικών εξαγγελιών τον ερώτημα που τίθεται ήδη από πολλούς είναι αν η μείωση του ΦΠΑ των τιμολογίων ρεύματος κατά 10 μονάδες είναι σε θέση να αντιμετωπίσει και σε ποιο βαθμό το υψηλό κόστος που επωμίζονται οι καταναλωτές στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Σε μια προσεκτική εξέταση των παραγόντων που διαμορφώνουν τις λιανικές τιμές ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο το συμπέρασμα που εξάγεται

Τρεις παράγοντες ενδεχομένως να εξανεμίσουν ένα ποσοστό από τη μείωση. Η ετήσια διατιμηση που αποφασίζει η ΡΑΕΚ, η επιβολή πράσινης φορολογίας από τον Μάιο και η αναπροσαρμογή του καυσίμου από πλευράς ΑΗΚ.

είναι πως ο ΦΠΑ είναι ένας παράγοντας που διατηρεί σε υψηλά επίπεδα την τιμή της κιλοβατώρας, δεν είναι όμως ο καθοριστικός που με βάση επίσημα στοιχεία της Eurostat κατατάσσει την Κύπρο στην έβδομη θέση των χωρών της Ε.Ε με το ακριβότερο ρεύμα. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως εκτιμούν ειδικοί της αγοράς ενέργειας, η μείωση του ΦΠΑ δεν αναμένεται να επιφέρει δραστικές λύσεις στα

ακριβά τιμολόγια, μιας και η βασική αιτία των υψηλών χρεώσεων δεν είναι οι έμμεσοι φόροι, όπως ο ΦΠΑ, αλλά το κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο όχι μόνο θα παραμείνει αλλά θα επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες όπως μια ενδεχόμενη αύξησης της τιμής του καυσίμου παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που είναι το μαζούτ. Ένας άλλος παράγοντας που ενδεχομένως να μειώσει την αποτελεσματικότητα των κυβερνητικών εξαγγελιών είναι οι ετήσιες διατιμήσεις που εγκρίνει η ΡΑΕΚ, οι οποίες ανάλογα με τις αποφάσεις που θα ληφθούν μπορεί να μειώσουν το ποσοστό κέρδους των καταναλωτών, να το εκμηδενίσουν, εάν αποφασισθεί αναπροσαρμογή στο ύψος μείωσης του ΦΠΑ κατά 10 μονάδες ή να μην γίνει διαφοροποίηση, κάτι που είναι και το καλύτερο σενάριο. Οι διατιμήσεις της ΡΑΕΚ για το 2025 αναμένεται να ανακοινωθούν το επόμενο διάστημα, οπότε θα μπορεί να υπολογισθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια το όφελος για τους καταναλωτές.

Οι εξαγγελίες

Η απόφαση της κυβέρνησης για μείωση του ΦΠΑ από 19% σε 9% στους οικιακούς καταναλωτές ηλεκτρικού ρεύματος θα είναι διάρκειας ενός έτους και με βάση στοιχεία της ΑΗΚ επηρεάζει 494 χιλιάδες οικιακούς καταναλωτές. Εδώ θα πρέπει να υπενθυμίσουμε πως δεν είναι η πρώτη φορά που γίνονται παρεμβάσεις στον ΦΠΑ προκειμένου να μειωθεί η τιμολογιακή πίεση στο

ηλεκτρικό ρεύμα. Η προηγούμενη κυβέρνηση είχε χρησιμοποιήσει τη μείωση του ΦΠΑ, η οποία μετά από κάποιους μήνες εφαρμογής καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τις επιδοτήσεις των τιμολογίων. Μέτρο που επίσης καταργήθηκε από την παρούσα κυβέρνηση, η οποία εφάρμοσε στοχευμένα μέτρα σε ευάλωτους καταναλωτές. Με βάση στοιχεία από λογαριασμούς ρεύματος της ΑΗΚ για ένα μέσο λογα-

ριασμό ηλεκτρικού ρεύματος 800 KWh ανά διμηνιαία, το κόστος ανέρχεται στα €245 με ΦΠΑ 19%. Για την ίδια κατανάλωση με ΦΠΑ 9% το κόστος μειώνεται στα €225. Διαφορά €20 και συνολικό ετήσιο όφελος €120. Οι μειώσεις προϋποθέτουν ότι οι ετήσιες διατιμήσεις που αποφασίζει η ΡΑΕΚ θα παραμείνουν στα επίπεδα του 2024 και η Ε.Ε. δεν θα επιβάλει πράσινη φορολογία τον ερχόμενο Μάιο προκειμένου τα

κράτη μέλη να μειώσουν τη χρήση ρυπογόνων καυσίμων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, κάτι που ενδιαφέρει άμεσα την Κύπρο, η οποία συνεχίζει τη χρήση μαζούτ στους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς.

Στους «πρώτους» της Ε.Ε.

Με βάση επίσημα στοιχεία της Eurostat για το 2024 η Κύπρος φιγουράρει στην έβδομη θέση των χωρών της Ευρώπης με το ακριβότερο ηλεκτρικό ρεύμα, με το σύνολο των φόρων, ενώ η τιμή της κιλοβατώρας έχει ξεπεράσει τα 0,30 σεντ, τη στιγμή που στην Ελλάδα η τιμή της κιλοβατώρας μόλις που ξεπερνά τα 0,20 σεντ. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Eurostat, το 70% των συνολικών χρεώσεων ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο αφορά το κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και κατά συνέπεια την αγορά θερμοκηπιακών αερίων ένεκα της χρήσης ρυπογόνου καυσίμου. Ο ΦΠΑ συν άλλες χρεώσεις επιβαρύνουν τα τιμολόγια κατά 30%. Ειδικά για το μερίδιο φόρων και εισφορών που καταβάλλονται από οικιακούς καταναλωτές για ηλεκτρική ενέργεια, η Κύπρος βρίσκεται στην τέταρτη θέση με βάση στοιχεία της Eurostat για το πρώτο εξάμηνο 2024.

Οι ανησυχίες

Αναλύοντας τα δεδομένα που έχουν προκύψει από την προεδρική εξαγγελία, αλλά και τα στοιχεία που υπάρχουν και διαμορφώνουν το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας για τον καταναλωτή, ειδικοί εκτιμούν πως η μείωση του ΦΠΑ είναι

έναν θετικό παράγοντα όχι όμως ο καθοριστικός για ελάφρυνση των οικογενειακών προϋπολογισμών. Ειδικά, όπως επισημαίνουν, ένεκα αστάθμητων εξελίξεων που ενδεχομένων να εξανεμίσουν τις μειώσεις από το ΦΠΑ 9%. Από το 2017 η ΡΑΕΚ σε ετήσια βάση καθορίζει τις διατιμήσεις που θα ισχύουν λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία που καταθέτει η ΑΗΚ για την παραγωγή, προμήθεια και μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας. Εάν στην περίπτωση του 2025 η ΡΑΕΚ αποφασίσει αναπροσαρμογή των διατιμήσεων προς τα πάνω, αυτό σημαίνει πως το ποσοστό αναπροσαρμογής στην πράξη θα μειώσει το ποσοστό οφέλους για τους καταναλωτές από τη μείωση του ΦΠΑ. Εάν υπάρχει κάτι το θετικό στην προκειμένη περίπτωση είναι πως η ΡΑΕΚ τα τελευταία δύο χρόνια δεν προχώρησε σε αναπροσαρμογή των διατιμήσεων. Για το 2025 η απόφαση της ΡΑΕΚ αναμένεται εντός Μαρτίου.

Πράσινοι φόροι

Ο δεύτερος παράγοντας που θεωρείται βέβαιο πως θα επηρεάσει τις μειώσεις από τον ΦΠΑ 9% στο ρεύμα είναι η επιβολή της λεγόμενης πράσινης φορολογίας μέχρι τον ερχόμενο Μάιο. Η υιοθέτηση της πράσινης φορολογίας αποτελεί δέσμευση της προηγούμενης κυβέρνησης για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, έπρεπε να είχε εφαρμοσθεί από τον Νοέμβριο του 2022 και είναι προαπαιτούμενο για την εκταμίευση κονδυλίων του Σχεδίου που λαμβάνει η Κύπρος. Η πράσινη φορολογία, μεταξύ άλλων, θα συμβάλει στους στόχους της Κυπριακής Δημοκρατίας για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε ποσοστό 32% έως το 2030. Με την πράσινη φορολογία διαφωνεί το ΑΚΕΛ που αμφισβητεί τη λήψη σχετικής απόφασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στους παράγοντες που ενδεχομένως να επηρεάσουν τις μειώσεις μπορεί να συμπεριληφθεί και η μηνιαία αναπροσαρμογή της τιμής του καυσίμου ανάλογα με το κόστος αγοράς του μαζούτ.

Για μια μέση κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας 800 KWh ο ΦΠΑ 9% θα προκαλέσει μείωση των λογαριασμών κατά €20 σε διμηνιαία βάση με συνολικό ετήσιο όφελος τα €120.

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΟ ΝΤΟΥΜΠΑΪ τα έχει όλα

FLY BETTER

Ετοιμαστείτε για ένα εκπληκτικό καλοκαίρι στο Ντουμπάι. Ζήστε την περιπέτεια στα διασκεδαστικά υδάτινα πάρκα ή τα μαγευτικά ενυδρεία. Πετάξτε με την Emirates και ξεκινήστε τις διακοπές σας από τη στιγμή της επιβίβασης, με νόστιμα τοπικά γεύματα, δωρεάν εκλεκτά ποτά και βραβευμένη ψυχαγωγία για όλη την οικογένεια.

Emirates

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα δώσει το 2026 μία από τις κρίσιμότερες μάχες που θα κρίνει την παρουσία του στο πολιτικό σκηνικό.

Ο Νικόλας στη μάχη επιβίωσής του

Οι συμμαχίες που ενδεχομένως να ανατραπούν το '26, η σχέση με τον Πρόεδρο και οι αμφισβητήσεις εκ των έσω

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η ριζοσπαστική πρόταση που κατέθεσε ο γ.γ. του ΔΗΚΟ Γιώργος Σολωμού για εκλογή προέδρου του κόμματος ακόμη και με τη συμμετοχή προσώπων που δεν είναι μέλη του ΔΗΚΟ ήταν η αφορμή για να προκληθεί μία νέα κρίση στο κόμμα του Κέντρου. Ενόψει συνεδρίου επανήλθε η συζήτηση για τον ρόλο του ΔΗΚΟ στην κοιμματική σκακιέρα και το πού πάει, δεδομένου ότι τα ποσοστά του συνεχώς μειώνονται, όπως και η επιρροή του στην κοινωνία. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι, λοιπόν, που είδαν την πρόταση ως τυχοδιωκτική, αφενός γιατί αδειάζει τη δουλειά των κοιμματικών στελεχών και αφετέρου γιατί ανοίγει την πόρτα ανέλιξης σε πρόσωπα που ενδεχομένως να μην έχουν καμία σχέση με την ιστορία του ΔΗΚΟ και τη φιλοσοφία του.

Μία πρόταση που ενδεχομένως να μετατρέψει το ΔΗΚΟ σε ΣΥΡΙΖΑ, όταν μπροστά στη μεγάλη πτώση ποσοστών τον Ιούνιο του 2023, ο Αλέξης Τσίπρας παραιτήθηκε, ανοίγοντας τον δρόμο στον κύριο εκπρόσωπο της μεταπολιτικής Στέφανο Κασσελάκη. Άνοιξε παράλληλα και την πόρτα της διάσπασης του ΣΥΡΙΖΑ. Πλέον, στο ΔΗΚΟ αν-

τιλαμβάνονται πως το κόμμα βρίσκεται στην κόκκινη ζώνη της επιβίωσης, με υπαρκτό πλέον τον κίνδυνο σημαντικών διαρροών προς το ΕΛΑΜ, προς την ενδεχόμενη Κίνηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, αλλά και τη φθορά του από την επιδείνωση στις σχέσεις με την κυβέρνηση.

Με βάση τα προαναφερθέντα δεν χρειαζόταν η πρόταση του Γιώργου Σολωμού για να προκληθούν τριγμοί στο κόμμα του Κέντρου. Το κόμμα βρίσκεται σε μία διαδικασία φθοράς εδώ και χρόνια, καθώς τα ποσοστά του σε κάθε εκλογική μάχη μειώνονται περαιτέρω. Όμως οι βουλευτικές εκλογές του 2021, ήταν το σημείο καμπής που διαφάνηκε ότι το ΔΗΚΟ δυσκολεύεται να επανακάμψει. Οι λόγοι βεβαίως ποικίλλουν και έχουν να κάνουν με ζητήματα που αφορούν πολλά κόμματα της Κεντροδεξιάς στην Ευρώπη.

Την απώλεια του ιδεολογικού προσανατολισμού, στην περίπτωση του ΔΗΚΟ, την απουσία ρόλου σε μία κυβέρνηση που συνεχώς το αγνοεί, τις προσωπικές ατζέντες στελεχών που έρχονται σε αντίθεση με το συμφέρον του κόμματος και τη συνεχή φθορά του Νικόλα Παπαδόπουλου ως ηγέτη του κόμμα-

τος, που δεν φαίνεται πλέον να το ελέγχει εύκολα.

Ποιο ΔΗΚΟ, ποιο ΕΛΑΜ

Το πρώτο ερώτημα που θα πρέπει να απαντήσει το κόμμα του Κέντρου είναι τι ακριβώς εκπροσωπεί σε θέματα θέσεων και αρχών. Ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ Νέοφυτος Χαραλαμπίδης, για παράδειγμα, έθεσε το ιδεολογικό ζήτημα καθώς ανέφερε σε πρόσφατη συνέντευξή του στον «Πολίτη» την ανάγκη να μετεξελιχθεί το ΔΗΚΟ σε Σύγχρονο Ευρωπαϊκό Κεντρώο Μετριοπαθές Κόμμα και αυτό από μόνο του έχει τη δική του σημασία. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να αποτελεί το ιδανικό αντίβαρο στο κόμμα της Ακροδεξιάς του ΕΛΑΜ. Αντιθέτως, πολλές φορές διαπιστώθηκε κοινή ρητορική με το ΕΛΑΜ από ΔΗΚΟϊκά στελέχη. Ενδεικτική η περίπτωση του βουλευτή Πάφου Χρύσανθου Σαββίδη, ο οποίος ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις θέσεις του ΕΛΑΜ στο μεταναστευτικό και στα ανθρώπινα δικαιώματα. Υπάρχει όμως και μία γενικότερη αταξία σε ό,τι αφορά την κοινοβουλευτική ομάδα, που

στέλνει το μήνυμα πως ο κάθε βουλευτής ενεργεί για τον εαυτό του και βάσει της δικής του ατζέντας. Πέραν των Ερωτοκρίτου, Λεωνίδου, Παντελίδη και Σενέκη, ο Νικόλας Παπαδόπουλος φαίνεται να μην ελέγχει την κοινοβουλευτική του ομάδα. Ο Παύλος Μυλωνάς έχει ξεκαθαρίσει εδώ και καιρό πως νιώθει ξένο σώμα, κάνει τις δικές του πολιτικές κινήσεις και επαφές αγνοώντας αν φέρνει ή όχι σε δύσκολη θέση το ΔΗΚΟ. Το ίδιο ωστόσο ισχύει και για τον Ζαχαρία Κουλία, ο οποίος ήρθε πολλές φορές σε αντίθεση με τη θέση του κόμματος. Μία άλλη κατηγορία εδώ είναι ο βουλευτής της Λάρνακας Χρίστος Ορφανίδης, ο οποίος εξαρχής ήταν ενάντια στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη, ακολουθεί πιστά μία αντιπολιτευτική στάση και εντός κόμματος και απέναντι στην κυβέρνηση και φαίνεται να βρίσκεται πιο κοντά στο ΑΚΕΛ.

Μία διέξοδος που λέγεται Κυπριακό

Αυτά τα δεδομένα επιδεινώνουν την ήδη άσχημη σχέση ΔΗΚΟ-Προεδρικού, καθώς στον Λόφο υποστηρίζουν πως δεν μπορούν να βα-

Στελέχη του ΔΗΚΟ συζητούν άτυπα με στελέχη του ΔΗΣΥ για το ενδεχόμενο μιας συνεργασίας με εκλογή στην προεδρία της Βουλής του Νικόλα Παπαδόπουλου και τη στήριξη του ΔΗΚΟ στη συνέχεια ενός συναγερμικού υποψηφίου για το 2028.

ιστούν στον Νικόλα Παπαδόπουλο για την εφαρμογή κυβερνητικών θέσεων και την ψήφιση νομοσχεδίων, ούτε βεβαίως και στα υπόλοιπα συγκυβερνώντα κόμματα. Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος, καθώς ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ νιώθει πλέον άβολα με τον τρόπο που ο Νίκος Χριστοδουλίδης αντιμετωπίζει το κόμμα του Κέντρου αλλά και τον ίδιο. Αντιλαμβάνεται βεβαίως πως η αποχώρηση του κόμματος από το κυβερνητικό σχήμα δεν είναι πολύ εύκολη κίνηση. Η μόνη περίπτωση που θα μπορεί να ανοίξει θέμα αποχώρησης θα είναι η διαφωνία σε όσα εξελίσσονται στο Κυπριακό. Δεν πέρασε καθόλου απαρατήρητη για παράδειγμα η τοποθέτηση του άλλοτε κύριου υποστηρικτή του κυβερνητικού έργου και στενότερου συνεργάτη του ΔΗΚΟϊκού προέδρου, Χρύση Παντελίδη, πως το ΔΗΚΟ δεν δέχεται το Πλαίσιο Γκουτέρες και πως εάν κάποιος περιμένει ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης θα πάει στη Γενεύη να συνεχίσει από εκεί που μείναμε, λέγοντας να σε αυτό που δεν είπε να ο Πρόεδρος Αναστασιάδης το 2017, τότε θα βρει το ΔΗΚΟ απέναντί του. Είχαν άλλωστε και στο παρελθόν διαφωνία για τα μέτρα που εξήγγειλε ο Πρόεδρος για τους Τ/κ και το γεγονός ότι παρουσιάστηκαν ως συνέχεια των πολιτικών του Τάσσου Παπαδόπουλου.

Το ενδιαφέρον είναι πως θα κινηθεί ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης στη Γενεύη και κατ' επέκταση από ποιους τελικά θα στηριχθεί. Το ΔΗΚΟ δεν δέχεται το Πλαίσιο Γκουτέρες, ο Πρόεδρος από την άλλη δεν ξεκαθαρίζει αν θα το δεχτεί ως έχει, αν θα ζητήσει τροποποιήσεις ή αν θα το απορρίψει. Πέραν του Κυπριακού το μεγάλο ζήτημα είναι η έλλειψη επικοινωνίας, όπως λένε κοιμματικά στελέχη αλλά και η υπογράμμιση που έχουν κάνει στον Πρόεδρο πως στο Προεδρικό υπάρχει σοβαρό έλλειμμα πολιτικής αντίληψης. Η αλήθεια, βεβαίως, είναι πως ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος έθιξε το ζήτημα της όχι και τόσο συχνής και καλής συνεννόησης μεταξύ των δύο μερών, ο Νίκος Χριστοδουλίδης πρότεινε στον κ. Παπαδόπουλο να κατοικοεδρεύσει στο Προεδρικό ο Άθως Αντωνιάδης τον οποίο και εμπιστεύεται. Πρόταση η οποία δεν υλοποιήθηκε επί του παρόντος, με πηγές να επισπ-

“

Πού το πάει ο Νικόλας;

Στο ΔΗΚΟ θεωρούν δεδομένη όχι μόνο την απώλεια της τρίτης θέσης από το ΕΛΑΜ, ενώ δεν αποκλείουν την παρουσία του κόμματος της Ακροδεξιάς στη δεύτερη θέση, καταποντίζοντας το ΑΚΕΛ. Σε αυτό το πλαίσιο εγείρονται ερωτήματα για το ποια θα είναι η θέση του κόμματος στην κοιμματική σκακιέρα. Μία νέα σοβαρή ήττα θα οδηγήσει το πιο πιθανόν τον Νικόλα Παπαδόπουλο εκτός, χωρίς ωστόσο να διαφαίνεται -πέραν της Χριστιάννας Ερωτοκρίτου και ίσως του Μάριου Μαυρίδη-εναλλακτική που θα αναλάβει την ηγεσία του κόμματος. Το χαρτί διάσωσης για τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο θεωρείται η προεδρία της Βουλής. Ήδη, στελέχη του ΔΗΚΟ βρίσκονται σε καλή επικοινωνία με βουλευτές του ΔΗΣΥ, οι οποίοι προωθούν το ενδεχόμενο συνεργασίας των δύο μερών, εκλέγοντας τον Νικόλα Παπαδόπουλο πρόεδρο της Βουλής, με τη δέσμευση ότι και εκείνος στη συνέχεια θα στηρίξει τον συναγερμικό πρόεδρο. Μία κίνηση που βλέπουν θετικά κοιμματικά στελέχη, τα οποία θεωρούν απομακρυσμένη τη στήριξη για επανεκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη. Υπάρχουν, ωστόσο, και τα στελέχη που βλέπουν πως η φυσική επιλογή για το ΔΗΚΟ είναι μία συνεργασία με το ΑΚΕΛ, καθώς τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών -όπου στήριξαν υποψήφιους από κοινού με το ΑΚΕΛ- τους έχουν επιβεβαιώσει. Το ερώτημα βεβαίως είναι τι ποσοστό μπορεί να λάβει το ΔΗΚΟ για να μπορούν να μιλούν τα στελέχη του με όρους ρυθμιστή και κυρίως αν τα σημερινά ποσοστά που έχουν, το μέγεθος των διπλών εκλογών του 2024 και κυρίως η συνοχή του κόμματος, τους επιτρέπει να μιλούν με όρους συνδιαλλαγής της προηγούμενης δεκαετίας.

μαίνουν ότι υπήρξαν εσωκομματικές αντιδράσεις στην υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης

Πέραν του ποιος θα βρίσκεται στο Προεδρικό, το πρόβλημα είναι βαθύτερο και αγγίζει το κομμάτι της εμπιστοσύνης μεταξύ Νικόλα Παπαδόπουλου και Προέδρου. Ο τρόπος χειρισμού του κόμματος από τον Νίκο Χριστοδουλίδη, σε συνδυασμό με το κακό αποτέλεσμα, ήταν οι κύριοι λόγοι που ο Νικόλας Παπαδόπουλος είχε στο μυαλό του το σενάριο παραίτησης από την ηγεσία του κόμματος. Ένα σενάριο που όσο περνά ο χρόνος απομακρύνεται περισσότερο. Υπάρχει, ωστόσο, η έντονη αναστάτωση εντός του κόμματος πως όσα έχουν συμβεί έχουν βραχυκυκλώσει τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ηγηθεί πλέον του κόμματος, βάζοντας τελεία στην εσωστρέφεια αλλά και τις συνεχείς κρίσεις που δημιουργούνται.

Στο ΔΗΚΟ είναι ενοχλημένοι από το γεγονός ότι αν και ήταν βέβαιοι πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα τους στήριζε στην κρίσιμη για

Οι σκέψεις παραίτησης, η φθορά από το ΕΛΑΜ και η έλλειψη εμπιστοσύνης που υπάρχει με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

τους ίδιους εκλογική μάχη των ευρωεκλογών, δεν έκανε τίποτα. Κάποιοι λένε με παράπονο μάλιστα ότι σύσσωμη η προεδρική φρουρά είχε στηρίξει το ΕΛΑΜ και τον Μάριο Πελεκάνο, με τον Πρόεδρο να μην εμπλέκεται. Το πόσο σωστό βεβαίως θα ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που προέρχεται κατά τα άλλα από τον Συναγερμό να δουλεύει άτυπα για το ΔΗΚΟ είναι ένα άλλο ζήτημα. Το σίγουρο πάντως είναι πως πρόσωπα του στενού περιβάλλοντος του Νίκου Χριστοδουλίδη ψάχνουν στέγη στο ΕΛΑΜ. Ενδεικτικό παράδειγμα ο Ανδρέας Παπαχαλαράμπος και ενδεχομένως να προκύψουν και άλλοι υποστηρικτές του, οι οποίοι δημιουργούν φθορά στον ΔΗΣΥ, αλλά την ίδια στιγμή επηρεάζουν αρνητικά και το ΔΗΚΟ καθώς ενδυναμώνεται το ΕΛΑΜ.

Παράγοντας διεύρυνση και Οδυσσέας

Το ΔΗΚΟ αντιλαμβάνεται ότι επηρεάζεται πολύ από το ΕΛΑΜ καθώς το κόμμα της Ακροδεξιάς έχει παρθένο έδαφος και κατ' επέκταση μπορεί να φέρει μέσα νέο κομμο ο οποίος θα διεκδικήσει θέση -και αν ληφθούν υπόψη τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων- με πολλές πιθανότητες κατάληψης έδρας. Όμως το ΕΛΑΜ δεν είναι ο μόνος κίνδυνος του ΔΗΚΟ. Τον επόμενο μήνα θεωρείται πολύ πιθανή η εξαγγελία Κίνησης από τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Μία κίνηση που εγείρει ερωτήματα αν τελικά θα διεκδικήσει στη Βουλή, ή αν ο τέως γενικός ελεγκτής θα αναμένει τις προεδρικές του 2028. Το ενδεχόμενο να κατέλθει στην κούρσα αντιστοιχεί ιδιαίτερα το ΔΗΚΟ, το οποίο κατά τα άλλα έχει μία πολύ στενή σχέση με τον κ. Μιχαηλίδη και θεωρεί πως θα του προκαλέσει σοβαρή ζημιά.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο ο Νικόλας Παπαδόπουλος επιχειρεί τη διεύρυνση με στελέχη όπως την Ελένη Θεοχάρους, η οποία επί του παρόντος δεν ενδιαφέρεται να διεκδικήσει, ενώ βολιδοσκοπεί και τον Άγγελο Βότση, ο οποίος ακόμη δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του. Το ιδανικό για το κόμμα θα ήταν να κατέλθουν τα κόμματα του Κέντρου κάτω από μία κοινή πλατφόρμα, ούτως ώστε να διασωθούν. Μία κίνηση ωστόσο που έχει ήδη απορριφθεί ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ Μάριος Καρογιάν, όταν μίλησε στην εκπομπή «Πολιτικά Αλλιώως».

ΤΟΥΜΑΖΟΣ ΤΣΕΛΕΠΗΣ, επικεφαλής γραφείου Κυπριακού ΑΚΕΛ

«Κλειδί» οι συγκλίσεις, το πλαίσιο Γκουτέρες και η πολιτική ισότητα

Να πούμε ότι τα αποδεχόμαστε, για να δοκιμάσουμε την Τουρκία, αν είναι δυνατόν να επιστρέψει στις ράγες του Κραν Μοντανά

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

«**Το ζητούμενο** είναι να υπάρξει συνένεση και να μην σημάνει το τέλος αυτή η διευρυμένη συνάντηση», δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο επικεφαλής του γραφείου Κυπριακού ΑΚΕΛ Τουμάζος Τσελεπής, για τη διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί αύριο και μεθαύριο στη Γενεύη. Τα χειρότερα τετελεσμένα, λέει, γίνονται σε περιόδους χωρίς διαδικασία σε εξέλιξη, όπως συμβαίνει εδώ και σχεδόν οκτώ χρόνια μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντανά. Ο κ. Τσελεπής τονίζει ότι η δική μας πλευρά πρέπει να δηλώσει ξεκάθαρα ότι αποδέχεται όλες τις συγκλίσεις που είχαν επιτευχθεί μέχρι το τέλος της Διάσκεψης στο Κραν Μοντανά, περιλαμβανομένου του πλαισίου Γκουτέρες και να υπογραμμίσει ότι αποδέχεται την πολιτική ισότητα όπως έχει συμφωνηθεί. Αν δεν γίνει αυτό, υποστηρίζει, δεν θα πείσουμε ότι είμαστε έτοιμοι να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε.

—**Ποιες είναι οι προσδοκίες σας για την επικείμενη διάσκεψη στη Γενεύη για το Κυπριακό;**

—Οι προσδοκίες είναι χαμηλές κυρίως λόγω της θέσης της Τουρκίας και του Τατάρ για λύση δύο κρατών στην Κύπρο. Ωστόσο, δεν πρέπει να πάμε στη διάσκεψη θεωρώντας ότι η Τουρκία θα εμμένει τελεσίγραφικά σε αυτές τις αδιέξοδες θέσεις. Είναι πιθανόν να γίνει κάποιος ελιγμός και πρέπει να είμαστε έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενο. Το αν θα συμβεί αυτό και πώς θα εξελιχθεί η πολυμερής εξαρτάται σε ένα βαθμό και από τη δική μας στάση. Το ζητούμενο είναι να υπάρξει συνέχεια, να μη σημάνει το τέλος αυτή η διευρυμένη συνάντηση, γιατί τα χειρότερα τετελεσμένα γίνονται σε περιόδους χωρίς διαδικασία σε εξέλιξη, όπως συμβαίνει εδώ και σχεδόν οκτώ χρόνια μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντανά.

—**Ποιος θα μπορούσε να είναι ο τουρκικός ελιγμός και γιατί συνδέεται και με τη στάση της δικής μας πλευράς;**

—Πρέπει να κάνουμε ό,τι εξαρτάται από το δικό μας χέρι για να δοκιμάσουμε την Τουρκία, αν είναι δυνατόν να επιστρέψει στις ράγες του Κραν Μοντανά.

—**Τι μπορεί να πράξει η πλευρά μας που δεν το έκανε μέχρι τώρα;**

—Να πούμε ξεκάθαρα ότι αποδεχόμαστε όλες τις συγκλίσεις που είχαν επιτευχθεί μέχρι το τέλος της Διάσκεψης στο Κραν Μοντανά, περιλαμβανομένου του πλαισίου Γκουτέρες. Το πλαίσιο του γ.γ. δεν είναι a la carte, δεν διαλέγεις και παίρνεις, ούτε είναι προς διαπραγμάτευση ολόκληρο το πλαίσιο, παρά μόνο τα ζητήματα που εκκρεμούν. Πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι αποδεχόμαστε την πολιτική ισότητα όπως έχει συμφωνηθεί, διότι υπήρξε πλήρης σύγκλιση σε αυτό το ζήτημα, που βέβαια στη συνέχεια ανατράπηκε, περιλαμβανομένης της εκ περιτροπής προεδρίας με διασταυρούμενη, σταθμισμένη ψή-

φο και της θετικής ψήφου για όλες τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Όσον αφορά τα όργανα χαμηλής πολιτικής, η θετική ψήφος θα ισχύει μόνο σε έναν πολύ περιορισμένο βαθμό, κάτι που επίσης είχε συμφωνηθεί. Αν δεν γίνει αυτό, δεν θα πείσουμε ότι είμαστε έτοιμοι να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε. Πρέπει να το κάνουμε και να δούμε πώς θα αντιδράσει η άλλη πλευρά.

—**Δημόσια αυτό λέει η κυβέρνηση, για συνέχιση της διαδικασίας από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά με διαφύλαξη του κεκτημένου των συνομιλιών.**

—Μόλις την περασμένη Τετάρτη, στον απολογισμό της διετίας, ο Πρόεδρος είπε ότι το μόνο που τον δεσμεύει είναι το πλαίσιο της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα όπως αυτή καθορίστηκε από τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, όχι όμως και οι συγκλίσεις και το πλαίσιο Γκουτέρες, το οποίο ο ίδιος λανθασμένα θεωρεί απλώς επικεφαλίδες που πρέπει να συζητηθούν, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για προχωρημένες συγκλίσεις επί όλων των βασικών θεμάτων. Και είναι σημαντικό να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε διότι, αν δεν γίνει αυτό, θα συζητούμε για άλλα 50 χρόνια.

—**Άρα είναι «κλειδί» λέτε μια ξεκάθαρη δήλωση της δικής μας πλευράς για αποδοχή της πολιτικής ισότητας.**

—Ναι, για να εξασφαλίσουμε το μείζον στα κεφάλαια της ασφάλειας και των στρατευμάτων, δηλαδή

την αποχώρηση της Τουρκίας από την Κύπρο. Αυτό ακριβώς προωθούσαν οι διεθνείς παίκτες του Κυπριακού στο Κραν Μοντανά: Ικανοποίηση των Ελληνοκυπρίων στο θέμα της ασφάλειας με τερματισμό της Συνθηκής Εγγύησης και αποχώρηση κατοχικών στρατευμάτων, και των Τουρκοκυπρίων στο θέμα της πολιτικής ισότητας με επίκεντρο την εκ περιτροπής προεδρία με διασταυρούμενη και σταθμισμένη ψήφο και τη μία θετική ψήφο για κάθε απόφαση του Υπουργικού.

—**Εμπιστεύεστε τον κ. Χριστοδουλίδη να διαχειριστεί το Κυπριακό σε αυτή τη συγκυρία;**

—Θεωρούμε ότι πρέπει να κάνει τα βήματα που προαναφέρθηκαν, αλλιώς δεν θα δυσκόλευε την Τουρκία και στο τέλος θα φύγουμε από τη διάσκεψη με άδεια χέρια, κάτι που διευκολύνει τους τουρκικούς στόχους.

—**Στηρίζετε την προσπάθεια επί Αναστασιάδη, είδατε τα αποτελέσματα και τώρα είστε πιο επιφυλακτικοί;**

—Στηρίζαμε την προσπάθεια επί Αναστασιάδη για όσο χρονικό διάστημα γινόταν ουσιαστική δουλειά, γνωρίζοντας ότι θα είχαμε πολιτικό κόστος. Όταν όμως ο κ. Αναστασιάδης έκανε στροφή 180 μοιρών, σταματήσαμε να στηρίζουμε. Το ίδιο πράττουμε και τώρα. Στον βαθμό που κρίνουμε ορθούς τους χειρισμούς που γίνονται, στηρίζουμε.

—**Έχετε εισηγήσεις για τη διάσκεψη;**

—Έχουμε σκέψεις. Είπαμε στον Πρόεδρο ότι αν ενδιαφέρεται, θα μπορούσαμε να συζητήσουμε. Για παράδειγμα, η διάσκεψη θα διαρ-

κέσει δύο μέρες. Τι γίνεται μετά; Θα μπορούσαμε να υποβάλουμε έναν οδικό χάρτη για το πώς προχωρούμε παρακάτω. Έχουμε ήδη επεξεργαστεί όχι μόνο οδικό χάρτη, αλλά και τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να γεφυρωθούν τα εναπομείναντα ζητήματα του πλαισίου Γκουτέρες σε περίπτωση επανέναρξης της διαπραγματευτικής διαδικασίας.

—**Ανταποκρίθηκε στο κάλεσμά σας ο Πρόεδρος;**

—Οι πιο πάνω θέσεις μας αναπτύχθηκαν σε γενικές γραμμές και χωρίς να μπαίνουμε σε λεπτομέρειες στο Εθνικό Συμβούλιο. Δεν υπήρξε κάτι άλλο.

—**Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένοι για τις εισηγήσεις σας;**

—Σε αυτή τη φάση και για ευνόητους λόγους θα ήταν καλό να μην πούμε περισσότερα.

—**Γιατί ο γ.γ. να συγκαλέσει τη διάσκεψη, αν δεν σκέφτεται να κάνει κάποια κίνηση;**

—Είναι πολύ λογικό αυτό που λέτε. Δεν πιστεύω ότι πάει εκεί χωρίς να έχει κατά νου κάτι που να υποβοηθά στη συνέχιση της προσπάθειας.

—**Ο κ. Τατάρ πάντως παραμονές της διάσκεψης επαναλαμβάνει τα ίδια περί λύσης δύο κρατών. Πρέπει να αναμένεται αλλαγή σκυτάλης στα κατεχόμενα για να μπορεί να υπάρξει κάτι ουσιαστικό πλέον στο Κυπριακό;**

—Δεν υπάρχουν αυταπάτες για ουσιαστική αλλαγή στο Κυπριακό πριν από τις «εκλογές» στα κατεχόμενα. Εάν, όμως, υπάρξει μια θετική εξέλιξη στη διάσκεψη, δεν

αποκλείεται η Τουρκία να μην επαναλάβει αυτό που έκανε στις προηγούμενες «εκλογές» για να εκλέξει τον Τατάρ.

—**Γιατί η Τουρκία να κάνει την όποια κίνηση στο Κυπριακό, όταν παρακολουθεί τις ΗΠΑ να ασκούν πίεση στο Κίεβο να αποδεχθεί τους όρους της Μόσχας;**

—Ο ρόλος της Τουρκίας αναβαθμίζεται και αυτό μπορεί να λειτουργήσει προς διαφορετικές κατευθύνσεις. Η μία είναι αυτή που λέτε, αφού ισχυροποιείται γιατί να συνεργαστεί; Υπάρχει και η άλλη πλευρά, ότι ακριβώς για αυτό τον λόγο μπορεί να σκεφτεί ότι πρέπει επιτέλους να απαλλαγεί από ένα πρόβλημα που επιπράζει τη σχέση της με την Ε.Ε. και που δεν της επιτρέπει να γίνει παίχτης όπως θα ήθελε στα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου, να απαλλαγεί από το κόστος συντήρησης των κατοχικών στρατευμάτων και της παράνομης οντότητας που δεν αναγνωρίζεται από κανένα κράτος πλην της Τουρκίας. Όπως δύο φορές στο παρελθόν σκεφτηκε ότι ίσως πρέπει να τελειώνει με το Κυπριακό, το 2004 και το 2017, θα μπορούσε να το ξανασκεφτεί. Αλλά αυτό είναι υποθετικό και εξαρτάται και από τη δική μας στάση.

—**Θα πάτε στη Γενεύη;**

—Όχι, δεν έχω λάβει κάποια πρόσκληση.

—**Δεν θα συνοδεύσετε τον κ. Στεφάνου;**

—Δεν χρειάζεται σε αυτή τη φάση.

—**Σας ζητήθηκε να είστε σε κάποια ομάδα Κυπριακού του Προέδρου;**

—Όχι.

“

Όπως δύο φορές στο παρελθόν η Τουρκία σκέφτηκε ότι ίσως πρέπει να τελειώνει με το Κυπριακό, το 2004 και το 2017, θα μπορούσε να το ξανασκεφτεί.

“

Θα μπορούσαμε να υποβάλουμε έναν οδικό χάρτη για το πώς προχωρούμε παρακάτω.

Αποχωρώ από τα όργανα του ΑΚΕΛ

—**Για πόσο ακόμη θα παραμείνετε ενεργός στο ΑΚΕΛ;**

—Έχω αφυπηρετήσει και δεν ανήκω στον επαγγελματικό μηχανισμό του κόμματος εδώ και περισσότερο από ένα χρόνο, αλλά εξακολουθώ να είμαι μέλος του Πολιτικού Γραφείου και της Γραμματείας. Σε τρεις μήνες έχουμε συνεδριο που όπως όλα τα τακτικά μας συνέδρια θα είναι και εκλογικό και εκεί αποχωρώ οριστικά και από τα όργανα του κόμματος.

—**Τι συμβουλή θα δίνετε στην ηγεσία του κόμματος για να ανακάμψει το ΑΚΕΛ;**

—Μακάρι να είχα τη μαγική συνταγή. Πιστεύω στη συνέχεια και τη συνέπεια. Το κόμμα πρέπει να παραμείνει συνεπές στις πολιτικές του, στον κοινωνικοοικονομικό τομέα να υπηρετούμε τους εργαζόμενους και στο Κυπριακό να παραμείνουμε στη γραμμή μας, που δικαιώνεται καθημερινά. Με συνέπεια, υπομονή και επιμονή θα έρθει και η ανάκαμψη.

“

Θα κατοχυρώσει την ασφάλειά της με εξοπλισμούς πιστεύοντας ότι θα ανταγωνιστεί τη Ρωσία με αυτό τον επικίνδυνο και ανιστόρητο τρόπο;

—Το ΑΚΕΛ αντιδρά στην απόφαση της Ε.Ε. για επανεξοπλισμό και λέει ότι η στρατιωτικοποίηση της Ε.Ε. είναι απειλή για την ειρήνη. Αυτή είναι η απειλή για την ειρήνη και όχι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, οι ρωσικοί εξοπλισμοί και η συμπεριφορά Τραμπ;

—Πράγματι υπάρχει εισβολή και κατοχή στην Ουκρανία και ως τέτοια δεν δικαιολογείται με τίποτε. Όμως, δεν πρέπει να σκεφτούμε γιατί συνέβη αυτό; Όχι για να το δικαιολογήσουμε, αλλά για να το εξηγήσουμε. Όταν διαλύθηκε η

Σοβιετική Ένωση υπήρξε μια συναντίληψη με τη Δύση ότι δεν θα επεκταθεί το ΝΑΤΟ προς Ανατολάς. Τελικά, επεκτάθηκε, νομίζω εφτά φορές, και όταν έφτασε στην αυλή της Ρωσίας έγινε αυτό που έγινε. Από το 2008 μέχρι και την εισβολή της Ρωσίας, με εκθέσεις έγκυρων διεθνών οργανισμών, φαινόταν ξεκάθαρα τι συνέβαινε. Στην Ουκρανία είχε επιβληθεί με πραξικόπημα ένα καθεστώς που ακολουθούσε πολιτικές εξόντωσης κατά του ρωσόφωνου πληθυσμού.

—**Αυτά όμως δεν δικαιολογούν κατ’**

ουδένα τρόπο εισβολή σε κυρίαρχο κράτος.

—Φυσικά, αυτό ακριβώς λέω και πιο πάνω, αλλά αφορμές δόθηκαν.

—**Η Ε.Ε. όμως προωθεί τον επανεξοπλισμό της για να εξισορροπήσει τους ρωσικούς εξοπλισμούς και να καλύψει το κενό που δημιουργεί η απόσυρση των ΗΠΑ από την αρχιτεκτονική ασφάλειας της Ευρώπης.**

—Έρχεται τώρα η Ε.Ε. και μιλά για 800 δισ. Για να τα κάνει τι; Δεν καταλαβαίνουμε ότι αυτό, πέραν του ότι πλάττει περαιτέρω τους πο-

λίτες της Ε.Ε. που ήδη πληρώνουν βαρύ τίμημα, ακόμα και χωρίς να υπάρχει πρόθεση, μπορεί να βγει εκτός ελέγχου με ολέθριες συνέπειες για ολόκληρη την ανθρωπότητα;

—**Πώς θα θωρακίσει την ασφάλειά της απέναντι στη Ρωσία, αν δεν κάνει αυτές τις κινήσεις;**

—Η Ρωσία δεν επιτέθηκε στην Ε.Ε. αλλά στην Ουκρανία αφού προηγήθηκαν κάποια γεγονότα. Την ασφάλειά της η Ε.Ε. θα την κατοχυρώσει με περαιτέρω εξοπλισμούς πιστεύοντας ότι θα ανταγωνιστεί

τη Ρωσία με αυτό τον επικίνδυνο και ανιστόρητο τρόπο; Η Ε.Ε. έχει εγκλωβιστεί σε μια αδιέξοδη πορεία και τη συνεχίζει για λόγους γοήτρου. Αυτός ο πόλεμος δεν οδηγεί πουθενά παρά μόνο σε τεράστια καταστροφή και απώλεια ανθρώπων ζωών. Πρέπει να αρχίσει μια ειρηνευτική διαδικασία με σεβασμό στην εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας και στα δικαιώματα των ρωσόφωνων κατοίκων της, όπως άλλωστε προνοούσαν και οι συμφωνίες του Μίνσκ που παραβιάστηκαν κατάφωρα.

(ΜΕΡΟΣ Β ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ)

Η γλώσσα είναι αξία όχι εργαλείο

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

“
Η **Ελένη Ξένου** παρακολου-
θησε τη συζήτηση, η οποία
διεξάχθηκε με θέμα τις εκ-
πτώσεις στη χρήση της δημο-
σιογραφικής γλώσσας και με
κύριο ομιλητή τον γλωσσολό-
γο κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη,
και καταγράφει σ’ αυτό το
αφιέρωμα τους τρόπους αντί-
στασης που προτάθηκαν απέ-
ναντι στο φαινόμενο της
γλωσσικής πενίας.

“
ΣΥΖΗΤΗΤΕΣ
Γεώργιος Μπαμπινιώτης, κα-
θηγητής Γλωσσολογίας, Γιώρ-
γος Δημοσθένους, πρύτανης
Πανεπιστημίου Frederick,
Γιάννης Αντωνίου, αναπλη-
ρωτής κυβερνητικός εκπρό-
σωπος, Έλλη Κοτζαμάνη,
πρόεδρος Επιτροπής Δημο-
σιογραφικής Δεοντολογίας,
Γιώργος Φράγκος, πρόεδρος
Ένωσης Συντακτών, Ειρήνη
Ροδοσθένους, πρώτη λει-
τουργός Εκπαίδευσης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
Ντίνος Φοινικαρίδης, διευ-
θυντής Κυπριακού Πρακτο-
ρείου Ειδήσεων.

Η δημοσιογραφία καλείται να προ-
σαρμοστεί στο θέμα της ταχύτητας.
Το κείμενο πλέον δεν περνά καν
από έναν διορθωτή όπως παλιά.
Την ίδια ώρα έρευνες λένε πως οι
νέες γενιές ενημερώνονται από τα
ΜΚΔ και όχι από τα παραδοσιακά
μέσα. Κανείς πια δεν θέλει να δια-
βάζει μεγάλα κείμενα. Και ο δημο-
σιογραφικός λόγος πρέπει να δια-
τηρήσει την ποιότητα, την εγκυ-
ρότητα και την αξιοπιστία του μέσα
σε ένα ασφυκτικό πλαίσιο 300 λέ-
ξεων. Ο κ. Φοινικαρίδης συνοψίζει
τα προβλήματα στα πιο πάνω δε-
δομένα, για να ρωτήσει τους συζη-
τητές πώς είναι δυνατόν να προ-
σαρμοστεί σ’ αυτά ο δημοσιογρα-
φικός λόγος, προστατεύοντας συ-
νάμα τη γλώσσα.

Ο κ. Μπαμπινιώτης μπαίνει κα-
τευθείαν στην ουσία του προβλή-
ματος και έναντι αυτών των κατα-
στάσεων κατοχής της γλώσσας προ-
τείνει αντίσταση. «Τα καίρια θέματα
αντιμετωπίζονται με καίριο τρόπο»,
λέει και επεξηγεί: «Κάπου πρέπει
να υπάρξει μια σύγκρουση μ’ αυτή
τη μορφή της πληροφόρησης, η
οποία δεν έχει καμία ποιότητα,
υστερεί σε αξιοπιστία, γιατί ό,τι γί-
νεται, γίνεται γρήγορα και πρόχειρα
και ανεξέλεγκτα. Επομένως, αν δε-
χτούμε ότι η κατάσταση είναι αυτή,
η γρήγορη ενημέρωση με την ει-
κόνα, με τις λίγες λέξεις κ.λπ. τε-
λειώσαμε».

Γιατί θα έχουμε τελειώσει μ’ αυτά,
αλλά μαζί θα έχουμε τελειώσει και
με τη γλώσσα και θα έχουμε τελει-
ώσει και με τη σκέψη μας. Διηλαδή
εδώ υπάρχει ένα μείζον πρόβλημα
που πρέπει να το αντιμετωπίσουμε
όχι ως μια αλλαγή της δημοσιογρα-
φίας, αλλά ως μια αλλαγή της νοο-
τροπίας πληροφόρησης του κόσμου
με τον απαιτούμενο τρόπο που είναι
και η ποιότητα της γλώσσας». Ποιο
είναι αυτό το μείζον θέμα; «Έχουμε
χάσει την αξιακή αντίληψη της
γλώσσας». Η φράση του κ. Μπαμ-
πινιώτη που τα εμπεριέχει όλα. «Ο
κόσμος, ιδίως οι νέοι, δεν πιστεύουν
ότι η γλώσσα είναι αξία. Ότι η γλώ-
σα είναι ο πολιτισμός σου. Είναι η
σκέψη σου. Είναι η ταυτότητά σου.
Είναι η ποιότητα ύπαρξης. Όταν
δεν τα πιστεύεις αυτά, αρχίζεις και
μειώνεις την ενασχόλησή σου με
τη γλώσσα, γιατί τη θεωρείς πλέον
απλό εργαλείο. Αυτό έχουμε πάθει.

Οι παλιοί τη γλώσσα τη θεωρού-
σαν αξία, αφιέρωναν κόπο, χρόνο,
τώρα όλα αυτά ατονούν μπροστά
στην προχειρότητα και τη βιασύνη
και μπροστά σε διάφορα “μπροστά”
χάθηκε η έννοια της αξίας της γλώ-
σσας». Και πώς αναχατίζεται αυτό
κ. Μπαμπινιώτη; «Η δημοσιογραφία
θα βοηθήσει, γιατί είναι μια μορφή
διδασκαλίας προτύπων. Αλλά εδώ
το θέμα μας –όπως σωστά επεσή-
μανε και η κα Ροδοσθένους– είναι
το τι κάνει το σχολείο στα 14 χρόνια.
Διηλαδή, αναπτύσσει μια άλλη σχέση
του μαθητή με τη γλώσσα, ότι η
γλώσσα είναι αξία, άρα προχώρα
να την κατακτήσεις, να αναλύσεις
κείμενα, να καταλαβαίνεις, να γρά-
φεις, να παράγεις κείμενα; Ο κ.
Φράγκος επεσήμανε και κάτι άλλο.
Τη σχέση μας με πρότυπα λόγου,
όπως είναι η λογοτεχνία. Αν διαβά-
σεις τις “Δοκιμές” του Σεφέρη ή
“Τα Ανοικτά Χαρτιά” ή το “Έν λευ-
κώ” του Ελύτη, θα έχεις μια άλλη

«Ο κόσμος, ιδίως οι νέοι, δεν πιστεύουν ότι η γλώσσα είναι αξία. Όταν δεν την πιστεύεις ως αξία, τότε αρχίζεις και μειώνεις την ενασχόλησή σου με τη γλώσσα, γιατί τη θεωρείς πλέον απλό εργαλείο».

άποψη για το τι είναι η ελληνική
γλώσσα. Επομένως, όταν δεν έχεις
καμία επαφή μ’ αυτά, όταν έχει διαρ-
ρηχθεί η σχέση σου με το βιβλίο,
από εκεί και πέρα αρχίζουν τεράστια
προβλήματα μόρφωσης γλωσσικής,
που εμένα με φοβίζει ότι είναι υπο-
χώρηση νοητικής, πολιτιστικής,
μείζον θέμα. Επομένως, η πρότασή
μου, σκέψη μου, στάση μου είναι
μια αντίσταση σ’ αυτό τον τρόπο
που πάει να καθιερωθεί, μιας δη-
μοσιογραφίας πρόχειρης, εύκολης,
βιαστικής, μιας δημοσιογραφίας
του ολίγου. Πρέπει να αντισταθούμε
εμείς οι αναγνώστες, εσείς οι δη-
μοσιογράφοι και σιγά-σιγά να αυ-
ξήσουμε τις απαιτήσεις μας. Αλλιώς

«Ως διανοούμενοι
και άνθρωποι που
έχουμε λόγο δημόσιο
πρέπει να εκπαιδεύσου-
με και τα νέα παιδιά
ότι η ενημέρωση είναι
πολύ σοβαρή υπόθεση».

αν τα δέχομαι αυτά ως ενημέρωση,
τότε είμαι άξιος της μοίρας μου,
αφού το ένα φέρνει το άλλο και θα
καταλήξουμε πραγματικά με μει-
ωμένη σκέψη, μειωμένη γλώσσα,
μειωμένη αίσθηση του κόσμου και
μειωμένη συνάντηση ανθρώπου
με άνθρωπο».

Πώς αντιστέκεται
ο δημοσιογράφος

Με τις εφημερίδες ωστόσο να
αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα
επιβίωσης, έχει το σθένος η δημο-
σιογραφία γι’ αυτήν την αντίσταση;
Ο κ. Φοινικαρίδης θέτει το ερώτημα
στον κ. Φράγκο, ο οποίος πιστεύει
ακράδαντα πως «η δημοσιογραφία
έχει χρέος να αντισταθεί ως πυλώνας

του δημοκρατικού γίγνεσθαι, δη-
λαδή δεν έχει άλλη επιλογή από το
να αντισταθεί». Μοιραία ωστόσο
λειτουργούν οι νόμοι της διαλεκτι-
κής, παραδέχεται, αναγνωρίζοντας
πως η ποσότητα αποβαίνει σε βάρος
της ποιότητας. «Όταν ένας συντά-
κτης είναι επιφορτισμένος με χίλια
δύο, αυτά τα χίλια δύο θα τα κάνει
επιφανειακά, επιδερμικά, πρόχειρα,
βιαστικά. Άρα η υποστελέχωση
είναι η λέξη κλειδί». Οφείλουν λοιπόν
οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ να συνει-
δητοποιήσουν πως το κύριο τους
περιουσιακό στοιχείο είναι το συν-
τακτικό τους προσωπικό, με την
προϋπόθεση βέβαια ότι εκείνο που
επιδιώκουν είναι η ποιοτική ανα-
βάθμιση του δημοσιογραφικού λό-
γου και όχι η διατήρηση του αντα-
γωνισμού στα επίπεδα της γλωσ-
σικής φτώχειας.

Ο κ. Φράγκος κάνει σαφές πως
η ενημέρωση που γίνεται μέσω των
διαφόρων πλατφορμών, όπως Χ, Τι-
κΤοκ κ.λπ., δεν είναι ενημέρωση,
αλλά επίφαση ενημέρωσης. Επιχει-
ρηματολογεί: «Ο καθένας που με-
τέχει μόνο σ’ αυτές τις πλατφόρμες
έχει την εντύπωση ότι ενημερώνε-
ται, αλλά αυτό που συμβαίνει είναι
πως ακούει, διαβάζει, βλέπει ό,τι
του γαργαλά τα δικά του αυτιά και
μάτια, διότι ακούει την ομήγυρη,
ακούει αυτούς, με τους οποίους ται-
ριάζουν τα χνώτα του, έτσι έχει μια
μονοσήμαντη οπτική γωνία θέασης,
δεν έχει την πολυπλευρικότητα της
ενημέρωσης, δεν μπορεί να δει ένα
γεγονός σφαιρικά, να το σημασιο-
λογήσει από μόνος του, να κάνει
τη σύνθεση και να καταλήξει στο
συμπέρασμα. Απλώς αναπαράγει
αυτό που εκ προοιμίου έχει διαμορ-
φωθεί στη σκέψη του». Πρόκειται
για ένα ζήτημα, το οποίο μάς επι-
στρέφει στον ρόλο του σχολείου,
αφού, όπως προσθέτει η κα Κοτζα-
μάνη, «πρέπει να μάθουν τα παιδιά
από νεαρή ηλικία να αντιλαμβάνο-
νται τι σημαίνει σωστή ενημέ-
ρωση και πληροφόρηση, και όχι
όταν τα ρωτάς από πού ενημερώ-
νται, τα πλίστα να σου απαντούν
από το Facebook».

Η ευθύνη ωστόσο του δημοσιο-
γράφου να αντισταθεί δεν αναιρεί-
ται, και η κα Κοτζαμάνη είναι κα-
τηγορηματική σ’ αυτό: «Οφείλει να
μαθαίνει και να χρησιμοποιεί σωστά
τη γλώσσα και να υπερασπίζεται
συνεχώς την ποιότητα του λόγου,
ώστε ακόμα και αν πρέπει να προ-
σαρμοστεί στην ταχύτητα ή στα
μικρής έκτασης κείμενα, να έχει
την επάρκεια να το πράξει χωρίς
γλωσσικές εκπτώσεις». Και για να
ενισχύσει την τοποθέτησή της επι-
καλείται τον Μαρκ Τουέιν: «Ο Μαρκ
Τουέιν γράφει πως η διαφορά μεταξύ
της σωστής λέξης που πρέπει να
μπει κάπου και της απλής χρήσης
μιας λέξης είναι η διαφορά που έχει
η πυγολαμπίδα από την αστραπή».

Ποιες οι συνέπειες
της μη αντίστασης;

Η κα Αλίκη Στυλιανού, διευθύ-
τρια του ΓΤΠ, σε παρέμβασή της
διερωτάται κατά πόσον οι δημοσιο-
γράφοι, συμπεριλαμβανομένων και
της ίδιας, που έζησαν σε εποχές,
όπου υπήρχε η πραγματική είδηση,
η ορθότητα και η δεοντολογία, έχουν
αποτύχει να μεταφέρουν με παρα-
γωγικό τρόπο τα βιώματά τους στις
επόμενες γενιές των δημοσιογρά-
φων, ειδικότερα όσον αφορά στη
σημασία της κατάρτισης της γλώσ-
σσας.

Η κα Κοτζαμάνη είναι της άπο-
ψης πως θα ήταν άδικος ένας τέτοιος
ισχυρισμός και πως είναι ενδεχο-
μένως πιο χρήσιμο στην παρούσα
φάση «να εστιάσουμε στην εκπαί-
δευση του κοινού, ώστε να κατα-
λαβαίνει ποιος δημοσιογράφος κάνει
καλά τη δουλειά του». «Όση εκπαί-
δευση και να λάβουν οι νέοι δημο-
σιογράφοι από τους παλιούς του
χώρου, το πρόβλημα της ανεπαρ-
κειας του γλωσσικού κώδικα δεν
λύνεται, αφού ερχόμενοι από το λύ-
κειο δεν ξέρουν να μιλούν ελληνικά»,
επισημαίνει, δακτυλοδεικνώντας
ξανά τις ευθύνες της παιδείας. Ένα
άλλο ερώτημα είναι και πώς οι δη-
μοσιογράφοι θα διεκδικήσουν τον

παραδοσιακό τους ρόλο, ώστε να
είναι σωστόι απέναντι στις επίπλα-
στες ειδήσεις που δημοσιεύονται
στα ΜΚΔ και πώς θα προσαρμο-
στούν, ώστε να απευθυνθούν σ’ αυ-
τό το τεράστιο μέρος του κοινού
που ενημερώνεται μόνο από τα
ΜΚΔ;

Το ερώτημα απευθύνεται στον
επιλόγο της συζήτησης από τον κ.
Φοινικαρίδη στον κ. Μπαμπινιώτη,
ο οποίος στην απάντησή του επι-
χειρεί και μια καταληκτική τοπο-
θέτηση: «Η όλη στάση των συζη-
τητών ήταν θετική και αναγνωρι-
στική του έργου του δημοσιογρά-
φου. Όμως βγήκε από τη συζήτησή
μας ότι υπάρχει και μια άλλη δημο-
σιογραφία, η οποία στις μέρες μας,
με τα μέσα που αναφέραμε, άρχισε
και κάνει την παρουσία της και η
οποία δεν έχει καμία σχέση με την
παραδοσιακή ισχύουσα δημοσιο-
γραφία. Εκεί τι κάνουμε; Αφήνουμε
τα παιδιά και τους νέους και κάποι-
ους από μας να ενημερώνονται από
εκεί, διότι υπάρχει η ταχεία ενημέ-
ρωση και σιγά-σιγά εγκαταλείπουμε
τη δημοσιογραφία της εφημερίδας,
του τηλεοπτικού κ.λπ.; Εκεί είναι ο
κίνδυνος. Εκεί εγώ μίλησα για αν-
τίσταση και ρήξη.

Ότι ως διανοούμενοι και άνθρω-
ποι που έχουμε λόγο δημόσιο πρέπει
να εκπαιδεύσουμε και τα νέα παιδιά
ότι η ενημέρωση είναι πολύ σοβαρή
υπόθεση. Είναι άλλο πράγμα να δια-
βάσω σε μια εφημερίδα ένα άρθρο
που αναλύει τα πράγματα, που μου
λέει ποια είναι τα γεγονότα τα πραγ-
ματικά και τι υπάρχει από πίσω και
άλλο είναι μέσα σε πέντε γραμμές
να μάθω κάποια είδηση. Όλη η συ-
ζήτησή μας είναι να έχουμε μια ποι-
στική δημοσιογραφία. Και ένας πα-
ράγοντας είναι η γλώσσα, για την
οποία μιλήσαμε. Και αυτό ακριβώς
εξεχωρίζει και διαχωρίζει τη δημο-
σιογραφία την έγκυρη, την ισχύουσα
σε όλα τα μέσα από αυτή που πάει
να γίνει και που για ένα μέρος νέων
ανθρώπων είναι ο τρόπος ενημέ-
ρωσής τους. Αυτό γλωσσικά, δια-
νοητικά, εθνικά, κοινωνικά, θα μας
βλάψει».

ΠC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το **ULTIMAX ALTER**

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Αναβαθμίσεις
- νέα πρόσωπα

Χρίστος
Δήμας
Υπουργός Υπο-
δομών και Μετα-
φορών

Κων/νος
Κυρανάκης
Αναπληρωτής
υπουργός αρμό-
διος για τις
Μεταφορές

Σταύρος
Παπασταύρου
Υπουργός Περ-
βάλλοντος και
Ενέργειας

Δόμνα
Μηχανλίδου
Υπουργός Κοι-
νωνικής Συνο-
χής και Οικογέ-
νειας

Γιάννης
Κεφαλογιάννης
Υπουργός Κλι-
ματικής Κρίσης
και Πολιτικής
Προστασίας

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Παύλος Μαρινάκης προσέρχεται στο βήμα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης για να ανακοινώσει τη νέα σύνθεση της κυβέρνησης, την Παρασκευή. Το πολιτικό τοπίο τις τελευταίες εβδομάδες βρίσκεται σε τέτοιο κλυδωνισμό, που ο «φακός» των δημοσκοπών δυσκολεύεται να το συλλάβει.

ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ ΚΑΙ Η «ΕΠΙΤΗΡΙΔΑ»

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Την ίδια ώρα που ο πρωθυπουργός είχε βγάλει από την αρχή της εβδομάδας που μας πέρασε χαρτί και μολύβι κάνοντας το γνωστό «βάλε-βγάλε» του ανασχηματισμού, παράλληλα διάβαζε προσεκτικά και τις δημοσκοπήσεις –και αυτές που είδαν το φως της δημοσιότητας και αυτές που παρέμειναν «μυστικές»– οι οποίες έφταναν στο πρωθυπουργικό γραφείο. Κάθε ανασχηματισμός άλλωστε, πόσο μάλλον αυτός της Παρασκευής, που δικαιολογημένα έχει πάρει τον χαρακτήρισμό του κρισιμότερου της διακυβέρνησης Μητσοτάκη, πρέπει να βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με το πολιτικό περιβάλλον στο οποίο επιχειρείται. Η ανάλυση των δημοσκοπήσεων εξηγεί σε μεγάλο βαθμό τις κινήσεις του πρωθυπουργού σε ένα πολιτικό τοπίο που μοιάζει περισσότερο με ναρκοπέδιο, όπου κανείς δεν ξέρει τι του επιφυλάσσει το επόμενο βήμα. Η εικόνα που μεταφέρθηκε εντός της εβδομάδας στον κ. Μητσοτάκη αποτελεί, θα έλεγε κάποιος, έναν «μέσο όρο» των δημοσκοπήσεων. Αυτό που προκύπτει, δύο εβδομάδες μετά τα μεγαλειώδη συλλαλητήρια για τα Τέμπη, είναι πως η αρχική εκτίμηση για τα κέρδη της Ζωής Κωνσταντοπούλου επιβεβαιώνεται εμφαιτικά. Στο Μαξίμου δεν βλέπουν ακόμη την Πλεύση Ελευθερίας ως δεύτερο κόμμα. Αναγνωρίζουν, όμως, ότι «έχει σαφώς τέτοιες τάσεις». Στο μεσοσταθμικό δείγμα η Ν.Δ. βρίσκεται περίξ του 24%, το ΠΑΣΟΚ στο 12,5% και ακολουθούν η Ζωή Κωνσταντοπούλου με 11,5% και ο Κυριάκος Βελόπουλος με 11%. Ακολουθούν το ΚΚΕ με

9%, ο ΣΥΡΙΖΑ με 6% και μετά τέσσερα κόμματα στο όριο του 3%: η Φωνή Λογικής, η Νίκη, το Κίνημα Δημοκρατίας και το ΜέΡΑ25. Η πτώση του ΠΑΣΟΚ εξηγεί σε μεγάλο βαθμό μια πρώτη κίνηση του πρωθυπουργού: να αφήσει στις θέσεις τους όλα τα κεντρώα στελέχη της κυβέρνησής του· Ακης Σκέρτσος, Μιχάλης Χρυσοχοϊδης, Λίνα Μενδώνη, Ειρήνη Αγαπηδάκη, Μάριος Θεμιστοκλέους είτε παρέμειναν είτε αναβαθμίστηκαν, προεξάρχοντας βεβαίως του Κυριάκου Πιερρακάκη με την εμφαιτική προαγωγή του ως υπουργού πλέον Οικονομικών. Οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ που φεύγουν από το κόμμα του Νίκου Ανδρουλάκη πηγαίνουν κυρίως στην αδιευκρίνιστη ψήφο (αλλά και προς τη Ν.Δ.), κάτι που δείχνει ότι οι ψηφοφόροι Νέας Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ είναι πλέον συγκοινωνούντα δοχεία. Ο ψηφοφόρος του ΠΑΣΟΚ πιο ευκόλα επιλέγει Ν.Δ. παρά κάτι άλλο. Έτσι, ο πρωθυπουργός, διατηρώντας αλώβητη την κεντρώα

συνιστώσα της κυβέρνησής του, ελπίζει ότι σε επόμενη φάση θα κερδίσει ένα κομμάτι της γκριζας ζώνης που προέρχεται από ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ. **Η απροσδόκητη ισοπαλία** Την ίδια ώρα, τα ποιοτικά στοιχεία των μετρήσεων του Μαξίμου επεφύλασσαν, όπως πληροφορείται η «Κ», ένα σοκαριστικό –όχι μόνο για τη Ν.Δ., αλλά για όλα τα «συστημικά» κόμματα– εύρημα: στους νέους ψηφοφόρους η Πλεύση Ελευθερίας είναι ισόπαλη με τη Ν.Δ.! Στο γκάλοπ που έφτασε στο πρωθυπουργικό γραφείο, στις ηλικίες 17-34, Ν.Δ. και Πλεύση έχουν από 20%, με τα επιμέρους μάλιστα κόμματα να δείχνουν πως το κόμμα της Ζωής Κωνσταντοπούλου μπορεί να περάσει ακόμη και στην πρώτη θέση σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία. Το συγκεκριμένο στοιχείο δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο καθώς δεν αφορά μόνο τις επόμενες εκλογές, αλλά μπορεί να χτίσει μελλοντικά μια

που επιτείνει την αίσθηση της κινούμενης άμμου, υπάρχει ένα ακόμη στοιχείο που αυξάνει την αβεβαιότητα στο πολιτικό σκηνικό: είναι η αθρόα μετακίνηση ψηφοφόρων στην γκριζα ζώνη, που έχει φτάσει σε αριθμό-ρεκόρ, πλησιάζοντας το 16%. Οι πολίτες δηλαδή που δεν έχουν αποφασίσει τι θα ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές είναι... δεύτερο κόμμα. Το θετικό για την κυβέρνηση είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αναποφασιστών προέρχεται από τη Ν.Δ., της οποίας η συσπείρωση αυτή τη στιγμή είναι σε ιστορικά χαμηλά – γύρω στο 55%. Η μετακίνηση του Κωστή Χατζηδάκη, ενός παραδοσιακού στελέχους της Ν.Δ. με ειδικό βάρος, στο Μαξίμου στοχεύει και στην αύξηση της κομματικής συσπείρωσης. Τον ίδιο σκοπό εξυπηρετεί και η αξιοποίηση συνολικά 10 «γαλάζιων» βουλευτών σε θέσεις υφυπουργών, με τον πρωθυπουργό να επιστρατεύει και στελέχη που δεν ανήκαν ποτέ στον εσωκομματικό του περίγυρο, όπως ο Θανάσης Δαβάκης, ο Γιάννης Λαμπρόπουλος, η Άννα Ευθυμίου ή ο Κώστας Βλάσσης. **Η στόχευση** Από τις μετρήσεις, άλλωστε, υπήρχε ένα ακόμη ενδιαφέρον ποιοτικό στοιχείο που δείχνει την αποδόμηση του πολιτικού σκηνικού με τους όρους που ξέραμε μέχρι σήμερα. Οι πολίτες αυτοακατακρίζονται περισσότερο με βάση τις έννοιες «συστημικός -αντισυστημικός», όπου οι δύο τάσεις είναι περίπου ισοδύναμες με 40%. Αυτός ο διαχωρισμός επιβεβαιώνει πως η στρατηγική της Ν.Δ. θα απευθύνεται σε αυτό που το κυβερνητικό επιτελείο ορίζει ως «συμμαχία της λογικής» και αποτελείται από τα ακραία ή και κυρίως της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ.

Μετακινήσεις

Κωστής
Χατζηδάκης
Αντιπρόεδρος
της Κυβέρνησης

Κυριάκος
Πιερρακάκης
Υπουργός Εθνι-
κής Οικονομίας
και Οικονομικών

Σοφία
Ζαχαράκη
Υπουργός Παι-
δείας, Θρη-
σκευμάτων και
Αθλητισμού

Μάκης
Βορίδης
Υπουργός Με-
ταστάσεων και
Ασύλου

Βασίλης
Κικιλίας
Υπουργός Ναυ-
τιλίας και Νη-
σιωτικής Πολι-
τικής

ΑΠΟΨΗ

Μετά τον ανασχηματισμό, τι;

Του **ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ**

Από μόνος του ένας ανασχηματισμός δεν αλλάζει το πολιτικό κλίμα. Σίγουρα όμως δεν το αλλάζει ούτε η αδράνεια. Το αν ο ανασχηματισμός θα δώσει λύσεις στα όποια προβλήματα συντονισμού ή αποτελεσματικότητας διαπίστωσε ο πρωθυπουργός θα φανεί στην πράξη. Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν θα πρέπει να αποτελέσει μια αποσπασματική κίνηση, αλλά ένα πρώτο βήμα μιας σειράς πολιτικών πρωτοβουλιών με συνεκτικό περιεχόμενο.

Οι συνθήκες για την κυβέρνηση είναι οι δυσκολότερες των τελευταίων πεντέμισι χρόνων. Υπάρχει σαφής επιβάρυνση του πολιτικού κλίματος και επιδείνωση των δεικτών ικανοποίησης, αισιοδοξίας και εμπιστοσύνης. Η αίσθηση απόλυτης πολιτικής κυριαρχίας της Ν.Δ. που υπήρχε παλιότερα δεν υπάρχει πια, ενώ παράλληλα μοιάζουν να στερεώνουν οι εκλογικές δεξαμενές της. Οι διαρροές στα δεξιά της έχουν παγιωθεί, ενώ οι εισροές από το κέντρο έχουν μειωθεί.

Στη συνήθη φθορά κάθε κυβέρνησης στη δεύτερη τετραετία προστίθεται και το «δηλητηριασμένο δώρο» της έλλειψης ισχυρής αντιπολίτευσης, στοιχείο που λειτουργεί αποσυσπειρωτικά για τη Ν.Δ. και χαοτικά για το όλο πολιτικό τοπίο. Η εσωτερική πολιτική επικαιρότητα κυριαρχείται από το ζήτημα των Τεμπών, στο οποίο η πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας –δικαίως ή αδικως– διαφωνεί με τους χειρισμούς της κυβέρνησης, τροφοδοτώντας παράλληλα ένα νέο κύκλο πολιτικής αντισυστημικότητας. Η γενικότερη δε ανησυχία ενισχύεται και από ένα ταραγμένο και ασταθές διεθνές περιβάλλον, στο οποίο αμφισβητούνται δεδομένα πολλών δεκαετιών.

Δεν είναι όμως όλα δυσοίωνα για την κυβέρνηση καθώς έχει «χαρτιά» στα χέρια της. Κατ' αρχάς, παρά την όποια κάμψη της, η Ν.Δ. εξακολουθεί να είναι πρώτο κόμμα, με σημαντική μάλιστα διαφορά, ενώ ο κ. Μητσοτάκης έχει σαφώς πιο πρωθυπουργική εικόνα από τους ανταγωνιστές του. Όσο αυτό διατηρείται λειτουργεί συ-

σπειρωτικά. Οι δε μετακινήσεις ψηφοφόρων από τη Ν.Δ. –ειδικά στις τελευταίες δημοσκοπήσεις– κατευθύνονται κυρίως προς την «γκρίζα» ζώνη και λιγότερο προς άλλα κόμματα, κάτι που σημαίνει

Οι μετακινήσεις ψηφοφόρων από τη Ν.Δ. κατευθύνονται κυρίως προς την «γκρίζα» ζώνη και λιγότερο προς άλλα κόμματα, κάτι που σημαίνει ότι δεν έχουν περάσει, ακόμα, οριστικά απέναντι.

οτι (θεωρητικά τουλάχιστον) δεν έχουν περάσει, ακόμα, οριστικά απέναντι.

Το ότι η εικόνα της αντιπολίτευσης παραμένει προβληματική επίσης λειτουργεί υπέρ της κυβέρνησης. Το γεγονός ότι ενισχύονται κυρίως τα κόμματα διαμαρτυρίας, ενώ πιέζονται τα θεωρούμενα «κυβερνη-

τικά» κόμματα, έχει εξήγηση αλλά και σημασία. Τα κόμματα διαμαρτυρίας εκφράζουν το κλίμα οργής, δύσκολα όμως πείθουν ότι αποτελούν εναλλακτική κυβερνητική λύση. Είναι βέβαιο ότι το ζήτημα των Τεμπών θα παραμείνει ψηλά στην επικαιρότητα μέχρι τις εκλογές. Δύσκολα όμως θα παραμείνει στον ίδιο βαθμό και στην ίδια ένταση. Πλησιάζοντας στις εκλογές, αυτονόητα θα θεθούν και άλλα ζητήματα στον δημόσιο διάλογο.

Ενα από αυτά τα ζητήματα είναι η κυβερνησιμότητα. Η Ν.Δ. ως προς αυτό έχει πιο καθαρή και κατανοητή γραμμή. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης είναι σε πιο δύσκολη θέση, καθώς κανένα δεν μοιάζει ικανό να διεκδικήσει αυτοδυναμία ή έστω ισχυρό προβάδισμα, ενώ η μεταξύ τους συνεργασία (πριν ή μετά τις εκλογές) μοιάζει εξαιρετικά δύσκολη. Όσο μάλιστα το πάνω χέρι παίρνουν οι πλέον αντισυστημικοί εξ αυτών, το ενδεχόμενο ενός ευρύτερου αντιπολιτευτικού «μετώπου» δυσκολεύει περαιτέρω. Το δίλημμα «σταθερότητα ή ακυβερνησία» που η Ν.Δ.

δύσκολα μπορεί να επιβάλει από μόνη της, είναι πιθανό να το επιβάλει η ίδια η πραγματικότητα.

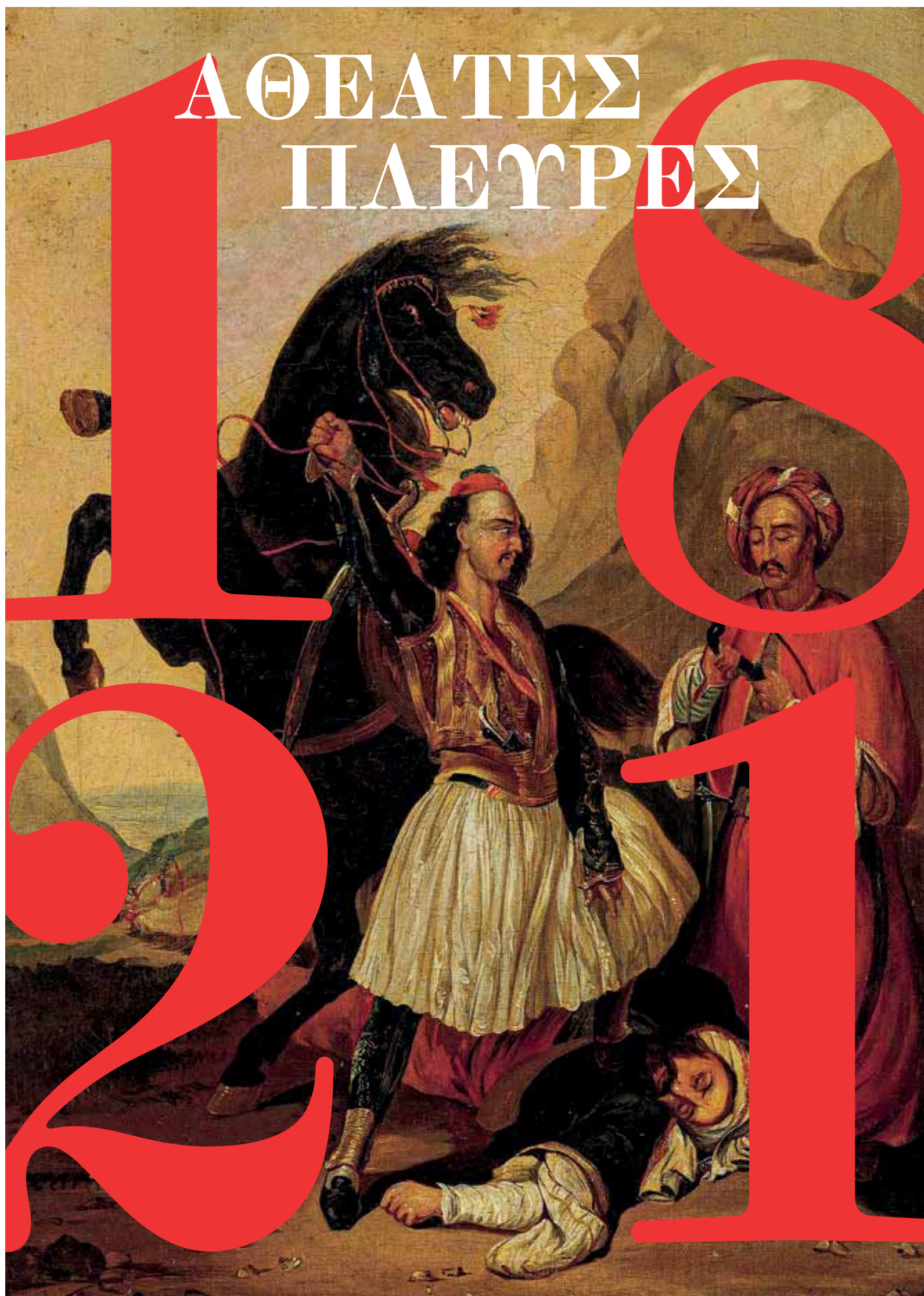
Στο περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί, η Ν.Δ. αντιμετωπίζεται πλέον με αυξημένη αυστηρότητα. Το κοινό που την ψηφίζει με ενθουσιασμό έχει μικρύνει σημαντικά. Υπάρχει όμως κόσμος που πιστεύει ότι «κάτι γίνεται». Που βλέπει ότι στον δικό του χώρο επαγγελματικής ή κοινωνικής δραστηριοποίησης «κάτι αλλάζει». Όπως υπάρχουν και όσοι δεν θέλουν η χώρα να ξαναμπει σε μια περίοδο αστάθειας ή έντασης όπως στο παρελθόν. Σε αυτά τα κοινά –τα οποία συνήθως έχουν χαλαρές κομματικές ταυτίσεις– πρέπει να εστιάζει η Ν.Δ. με το κατάλληλο ύφος και κυρίως με συνεχείς πολιτικές πρωτοβουλίες.

Κατ' αρχάς αναδεικνύοντας τις συγκρίσεις σε σχέση με το τι παρέλαβε το 2019, καθώς σε μια σειρά από τομείς τα δεδομένα είναι ευνοϊκά για εκείνην. Κάποιες επιλεγμένες συγκρούσεις σε κρίσιμους τομείς που θα δείξουν ότι «κάτι προσπα-

θούν να αλλάξουν», επίσης είναι αναγκαίες, ενώ μπορεί να φέρουν σε δύσκολη θέση και την αντιπολίτευση. Σημαντική είναι επιπλέον η εκλαΐκευση και εξατομίκευση των όποιων θετικών βημάτων έχουν γίνει, ιδίως στην οικονομία, αλλά όχι μόνο εκεί. Η προώθηση μέτρων χωρίς δημοσιονομικό κόστος που λύνουν προβλήματα ουσίας ή καθημερινότητας θα πρέπει να είναι προτεραιότητα σε κάθε υπουργείο.

Το σημαντικότερο όλων βέβαια είναι όλα τα παραπάνω να ενταχθούν σε ένα ενιαίο αφήγημα που θα εστιάζει στα βασικά εκλογικά προτάγματα. Την πορεία της χώρας, την κατάσταση των νοικοκυριών, τις προσδοκίες και τις ψυχικές ταυτίσεις με κρίσιμους ψηφοφόρους. Αυτό το αφήγημα (που στη δεύτερη τετραετία της Ν.Δ. δεν έγινε ορατό) και οι πολιτικές πρωτοβουλίες που θα το υποστηρίξουν, είναι το βασικό ζητούμενο στην απόπειρα επανεκκίνησης που επιχειρεί.

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος στρατηγικής και επικοινωνίας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 23/3

Έρωτες και πάθη, πολιτικές δολοφονίες και συνεργασίες με τον εχθρό, η συμβολή των γυναικών και των κοινοτήτων της Διασποράς, οι διαρπαγές αρχαιοτήτων και το αμερικανικό ενδιαφέρον

Άγνωστες πτυχές και αφανείς πρωταγωνιστές της Επανάστασης σε μια πρωτότυπη και πλούσια εικονογραφημένη έκδοση

Νίκος Δένδιας, Κυριάκος Πιερρακάκης και Κωστής Χατζηδάκης αποκτούν πλέον μian ιδιαίτερη δυναμική, με ορίζοντα που φτάνει ακόμη και στη διεκδίκηση του δικτατοριού, όταν ο Κυριάκος Μητσοτάκης αποφασίσει να κλείσει τον κύκλο του στην ηγεσία της Ν.Δ.

Αποχωρήσεις

Νίκος Παναγιωτόπουλος
Μετανάστευσης
και Ασύλου

Χρήστος
Στυλιανίδης
Ναυτίας και
Νησιωτικής Πολιτικής

Χρήστος
Σταϊκούρας
Υποδομών και
Μεταφορών

Θόδωρος
Σκυλακάκης
Περιβάλλοντος
και Ενέργειας

ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ ΚΑΙ Η «ΕΠΙΕΤΗΡΙΔΑ»

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΩΝΙΟΥ

Ο πρωθυπουργός, ως ο άνθρωπος που κινεί τα νήματα στην κυβέρνηση του, έφτιαξε με τον πρόσφατο ανασχηματισμό ένα σκηνικό που θα το ζήλευε και κάποιος σεναριογράφος πολιτικής σειράς στο Netflix: τρία πολιτικά στελέχη, διαφορετικών γενεών, αλλά παρόμοιων φιλοδοξιών, συγκατοικούν πλέον στα υψηλότερα πατώματα της διακυβέρνησης.

Το πιθανότερο είναι πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν είχε κατά νουν την επόμενη ημέρα στο κόμμα του, η οποία βέβαια ελπίζει ότι αργεί ακόμη πολύ, όταν επέλεγε τον Κωστή Χατζηδάκη για αντιπρόεδρο της κυβέρνησης, τον Κυριάκο Πιερρακάκη για «τσάρο της οικονομίας» και άφηνε αμετακίνητο τον Νίκο Δένδια στο Αμυνας, αλλά η πραγματικότητα είναι ότι τα τρία αυτά στελέχη αποκτούν πλέον αυξημένη δυναμική, δίνοντας στο δεύτερο μισό της τετραετίας μian ενδιαφέρουσα παρασκηνιακή διάσταση.

Σε πυραμίδα

Ο νέος αντιπρόεδρος του κόμματος Κωστής Χατζηδάκης, ούτως ή άλλως, αποτελεί για πολλούς τη φυσική συνέχεια του πρωθυπουργού, όταν ο κ. Μητσοτάκης αποφασίσει να αποχωρήσει από την ηγεσία. Στέλεχος με κοινές φιλελεύθερες καταβολές με τον πρωθυπουργό, ήπιο προφίλ και ρίζες στο κόμμα, αφού βρίσκεται στη Ν.Δ. από τα νεανικά του χρόνια,

Ασκήσεις «γαλάζιας» τριγωνομετρίας

Τι σηματοδοτεί η θέση Χατζηδάκη, Δένδια και Πιερρακάκη στην κυβέρνηση για το μέλλον τους στο εσωκομματικό τοπίο της Ν.Δ.

συσπειρώνει ήδη γύρω του μεγάλο κομμάτι της «μπτσοτακικής ομάδας».

Από την πλευρά του, ο Κυριάκος Πιερρακάκης, παρότι αποτελεί μεταγραφή από το ΠΑΣΟΚ, έχει καταφέρει να διανύσει τα τελευταία έξι χρόνια μια τεράστια απόσταση εντός της Νέας Δημοκρατίας. Τόση απόσταση, ώστε κάποιος να πιστεύουν ότι είχε την αυτοπεποίθηση να αρνηθεί το «καυτό» χαρτοφυλάκιο των Υποδομών, χωρίς στο τέλος η άρνηση να του κοστίζει τη θέση του στην κυβέρνηση.

Το 2023, έχοντας ως προίκα την επιτυχημένη θητεία του ως υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης εκλέγεται πρώτος βουλευτής στην Α' Αθηνών, κάτι που τον «βαπτίζει» στην κολυμβήθρα της νεοδημοκρατικής βάσης, διαγράφοντας το πασοκικό του μπρώο. Οχι όμως εντελώς. Ο Πιερρακάκης, με σπουδές στο Χάρβαρντ και καταγωγή από τις Κροκεές Λακωνίας, ξέρει πολύ καλά, σαν ταχυδακτυλουργός, να τραβά-

ει το χαρτί που θέλει ανάλογα με την κατάσταση. Άλλοτε είναι ο κεντρώος φιλελεύθερος πολιτικός με τις αμερικανικές σπουδές, άλλοτε ο Λάκων με τον δεξιό παππού, που επέστρεψε στις ιδεολογικές ρίζες του. Ο Πιερρακάκης είναι

Ο νέος αντιπρόεδρος θα εποπτεύει και το χαρτοφυλάκιο του νέου υπουργού Οικονομικών, γεγονός που θα δοκιμάσει για πρώτη φορά τη χημεία τους.

τελικά και τα δύο, και αυτή η συνταγή είναι που τον έφερε στην οδό Νίκης, στο παραδοσιακά... πιο πρωτοκλασάτο υπουργείο. Εκεί όμως, επειδή ο κ. Μητσοτάκης έφτιαξε (άθελά του) ιδανικό σενάριο, δεν θα είναι μόνος του αλλά θα βρει από πάνω του τον... προκάτο-

χό του Κωστή Χατζηδάκη, που είναι βέβαιο ότι θα τον έχει σε στενή επιτήρηση, ως εποπτεύων το υπουργείο του. Αυτό που μένει να φανεί τους επόμενους μήνες είναι εάν τους χωρίζουν μόνο τα 18 χρόνια που ο κ. Χατζηδάκης είναι μεγαλύτερος. Ο νέος υπουργός Οικονομικών, πάντως, όπως λένε όσοι τον ξέρουν, πάντα είχε –και τελευταία πολύ περισσότερο– «ισχυρή άποψη» και το ίδιο θα κάνει και τώρα. Και αν κάπου διαφωνήσει με τον κ. Χατζηδάκη υπάρχει και η τέχνη της πολιτικής, καθώς ο 42χρονος «σπάνια τσακώνει» και επιλέγει τη διπλωματική οδό. Το έργο αμφοτέρων πάντως θα είναι πιο εύκολο μετά τη χθεσινή αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας από τον οικο Moody's – τον πιο αυστηρό αξιολογητή που αναγνώρισε με πανηγυρικό τρόπο τις προόδους που έχει κάνει η Ελλάδα.

Από το Πεντάγωνο

Την ώρα που Χατζηδάκης και Πιερρακάκης θα εργάζονται από

κοινού για να συνεχίσει η ελληνική οικονομία να παράγει θετικές ειδήσεις, ο Νίκος Δένδιας θα κάνει κάτι πιο εύκολο, εάν όλα βεβαίως κυλούν ήρεμα στα γαλάζια νερά του Αιγαίου. Θα συνεχίσει να στέλνει «αυστηρά μηνύματα» στην Αγκυρα όποτε αυτό επιβάλλει το εθνικό καθήκον ή χρειάζεται ο ίδιος μια δημοσκοπική τόνωση για να συνεχίσει να είναι ο δημοφιλέστερος με διαφορά υπουργός της κυβέρνησης, με δεύτερο, θυμίζω, τον νέο υπουργό Οικονομίας Κυριάκο Πιερρακάκη. Πολλοί, πάντως, λένε ότι Δένδιας και Πιερρακάκης παρότι είναι οι δημοφιλέστεροι υπουργοί της κυβέρνησης κάθε άλλο παρά έχουν ανταγωνισμό μεταξύ τους, μια και σε κάποια σημεία λειτουργούν ως παζλ. Δεξιάς ο ένας, πιο κεντρώος ο άλλος. Με καποδιστριακές ρίζες λόγω Κέρκυρας ο ένας, με βενιζελικές λόγω Κέντρου ο άλλος, συναντήθηκαν στη Ν.Δ. αμύνοντας αμφότεροι στην παρακαταθήκη του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Ο Δένδιας, ωστόσο, ποτέ δεν έκρυψε τη φιλοδοξία του για την επόμενη ημέρα, σε αντίθεση με τον κ. Πιερρακάκη, που αφήνει τη φήμη να αιωρείται – όχι σαν τυχαίο σύννεφο, αλλά σαν τηλεκατευθυνόμενο drone. Τώρα, εάν οι τρεις μετρηθούν κάποτε για την ηγεσία του κόμματος, είναι μόνο σενάριο επί χάρτου. Στη μόνη κάλπη που έχουν ήδη μετρηθεί είναι στις εκλογικές τους περιφέρειες, όπου και οι τρεις έχουν εκλεγεί πρώτοι σε σταυρούς βουλευτές σε Βόρειο, Νότιο Τομέα και Α' Αθηνών. «Και αυτό από μόνο του λέει πολλά», όπως υπογραμμίζει πηγή με πολύ μεγάλη πείρα στην «κουζίνα» της Ν.Δ.

Σταθεροί

Γιώργος
Θεοδωρίδης

Νίκος
Δένδιας

Θοδωρής
Λιβάνιος

Αδωνις
Γεωργιάδης

Τάκης
Θεοδωρικάκος

Νίκη
Κεραμέως

Μιχάλης
Χρυσοχοϊδης

Γιώργος
Φλωρίδης

Λίνα
Μενδώνη

Ολγα
Κεφαλογιάννη

Δημήτρης
Παπαστεργίου

Κώστας
Τσιάρας

Νίκος
Παπαθανάσης
(αναπλ.)

Γιάννης
Βρούσιος
(αναπλ.)

Ειρήνη
Αγαπηδακη
(αναπλ.)

Από το κτηματολόγιο στις ράγες του Μεταφορών

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΠΑΝΟΥ

Πλην του, αντιπροέδρου πλέον της κυβέρνησης, Κωστή Χατζηδάκη, το έτερο πρόσωπο-κλειδί του ανασχηματισμού είναι αυτό του Κωνσταντίνου Κυρανάκη. Ο 38χρονος δικηγόρος, με μεταπτυχιακές σπουδές στη στρατηγική επικοινωνία στο Αμερικανικό Κολλέγιο της Αθήνας, είναι αυτός που, υπό το βάρος της υπόθεσης των Τεμπών, αναλαμβάνει την πιο επικίνδυνη αποστολή στην κυβέρνηση, ώστε ο σιδηρόδρομος να «μπει σε ράγες».

Η επιλογή πάντως του μέχρι πρότινος υφυπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης δεν είναι έκπληξη, όπως ίσως φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Ο κ. Κυρανάκης επελέγη το 2023 από τον πρωθυπουργό για να φέρει εις πέρας μία άλλη δύσκολη αποστολή: την ψηφιοποίηση του κτηματολογίου, ένα βαρίδι του ελληνικού Δημοσίου που για πολλές δεκαετίες λίμναζε.

Σχεδόν δύο χρόνια μετά η πρόοδος που έχει σημειωθεί στον τομέα αυτό, είναι από τα λίγα επιτεύγματα που έχει επιδείξει η κυβέρνηση σε αυτή την προβληματική δεύτερη θητεία της. Ο βουλευτής του Νοτίου Τομέα, παρότι βρίσκεται στο κόμμα από τα νεανικά του χρόνια, δεν έχει «μολυνθεί» από την ασθένεια της αδράνειας που κολλάνε πολλοί καριερίστες πολιτικοί. Τα δύο χρόνια που βρέθηκε στο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, έδειξε τεχνοκρατικές δεξιότητες, αφήνοντας ένα βήμα πιο πίσω τις πολιτικές μάχες των παραθύρων με τις οποίες έγινε γνωστός ως «πυγμάχος» του αντισύριζα ρεύματος. Οι εργατώρες έφεραν αποτέλεσμα που «ανάγκασε» τον πρωθυπουργό το τελευταίο διάστημα να αναφέρεται διαρκώς στο κτηματολόγιο ως κυβερνητικό επίτευγμα. Η μεταπήδησή του στην ηλεκτρική καρέκλα των Μεταφορών αποφασίστηκε με αυτό το

Ο 38χρονος Κωνσταντίνος Κυρανάκης αναλαμβάνει την πιο επικίνδυνη αποστολή στην κυβέρνηση, να ξαναβάλει σε ράγες τον ελληνικό σιδηρόδρομο.

σκεπτικό: «Να το κάνει όπως εκεί», έλεγαν στο Μαξίμου με την επιλογή του Κυρανάκη να είναι από τις πρώτες που «κλείδωσαν».

Μεγάλη πρόκληση

Η πρόκληση βέβαια είναι πολύ μεγαλύτερη. Οι μεταφορές είναι πλέον στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας λόγω Τεμπών και βρίσκονται διαρκώς στο μικροσκόπιο της αντιπολίτευσης. Το παραμικρό λάθος θα μεγεθύνεται, ενώ η καχυποψία είναι διόλου απύκνυν για έναν προβληματικό τομέα του ελληνικού κράτους εδώ και δεκαετίες. Ο Κυρανάκης, παρότι έχει επίγνωση των κινδύνων, δέχτηκε άμεσα την πρόκληση να μεταπηδήσει στο Μεταφορών όταν του το πρότεινε ο ίδιος ο πρωθυπουργός, καθώς εκτός των άλλων «δεν θα μπορούσε να αρνηθεί στον Μητσοτάκη», στον οποίο, όπως λέει, οφείλει πολλά.

Λίγοι θυμούνται πως την περίοδο που ο νυν πρωθυπουργός

ξεκινούσε τη μοναχική πορεία του για να πάρει τα νπια του κόμματος, ελάχιστα στελέχη της Ν.Δ. ήταν κοντά του. Ένα από αυτά ήταν ο 28χρονος τότε Κυρανάκης που είχε αναλάβει κομβικό ρόλο στην επικοινωνία του υποψήφιου προέδρου, έναν τομέα στον οποίο έχει δουλέψει και επαγγελματικά. Στο Μεταφορών όμως δεν πρόκειται να τον βοηθήσουν οι γνώσεις του στην επικοινωνία, καθώς η ανάγκη να φέρει αποτέλεσμα και οι σιδηρόδρομοι να βελτιωθούν είναι βασικό αίτημα της κοινωνίας που δεν καμουφλάρεται πίσω από το μάρκετινγκ. Ο ίδιος δεν κρύβει στους συνομιλητές του το άγχος που έχει για να πετύχει, καθώς παρά το γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια λειτουργήσει περισσότερο ως τεχνokrάτης, κατά βάση είναι πολιτικός αφού εκλέγεται στη μεγαλύτερη περιφέρεια της χώρας, τον Νότιο Τομέα, που σημαίνει ότι γνωρίζει την πίεση των πολιτών για αποτέλεσμα.

Συνέντευξη στη **ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ**

Τον συστηματικό τρόπο με τον οποίο η Ουάσιγκτον εργάστηκε παρασκηνιακά για να πετύχει την αποκλιμάκωση στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας περιγράφει στην «Κ» ο Τζέικ Σάλιβαν, σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου στην κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, «κάθε φορά που ξέσπασαν κρίσεις στην Ανατολική Μεσόγειο, ξεκαθαρίζαμε στην Αγκυρα ότι θέλαμε να χαμπλώσει την ένταση και να επανέλθει σε μια λιγότερο συγκρουσιακή συμπεριφορά».

Ο κ. Σάλιβαν χαρακτηρίζει τη διμερή αμυντική σχέση ΗΠΑ - Ελλάδας μια από τις ισχυρότερες στον κόσμο και εκφράζει την ικανοποίησή του για τις τεράστιες αλλαγές που έχουν συντελεστεί στην Κύπρο την τελευταία δεκαετία. Ο ίδιος –ο ισχυρότερος παράγοντας διαμόρφωσης και άσκησης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής τα τελευταία τέσσερα χρόνια– ανησυχεί βαθύτατα, όπως λέει, τόσο για το ρήγμα στις διατλαντικές σχέσεις όσο και για τις προσπάθειες επίτευξης ειρήνης στην Ουκρανία, μέσω της παράδοσης της στον Πούτιν.

– Κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής σας συγκροτήσατε μια από τις ισχυρότερες διατλαντικές συμμαχίες, κυρίως λόγω της εισβολής του Πούτιν στην Ουκρανία. Τώρα αυτό το οικοδόμημα φαίνεται πως έχει καταρρεύσει. Πόσο ανησυχείτε για το πρωτοφανές ρήγμα στη διατλαντική σχέση;

– Όταν φύγαμε από τον Λευκό Οίκο στις 20 Ιανουαρίου, οι συμμαχίες της Αμερικής ήταν ισχυρότερες από ποτέ και το ΝΑΤΟ δυνατότερο και πιο ενωμένο από κάθε άλλη φορά. Η ισχύς της συμμαχικής απάντησης στην εισβολή της Ρωσίας απέδειξε γιατί το ΝΑΤΟ –μια συμμαχία 75 ετών– εξακολουθεί να έχει κρίσιμο ρόλο σήμερα. Έχουν περάσει σχεδόν οκτώ εβδομάδες από τότε που έφυγα από τον Λευκό Οίκο και θέλω να είμαι προσεκτικός στην κριτική μου, δεν θέλω να είμαι αιχμηρός. Όμως δεν μπορώ να κρύψω τη μεγάλη ανησυχία μου για τον τρόπο με τον οποίο η νέα κυβέρνηση διαχειρίζεται τις διατλαντικές σχέσεις. Είναι πολύ ανησυχητικό να βλέπω ανθρώπους να επιδίδονται σε βαθύτατα καταστροφικές συμπεριφορές. Συμπεριφορές που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το εθνικό συμφέρον των ΗΠΑ και τον πυρήνα του εθνικού χαρακτήρα μας. Φαίνεται πως βαδίζουμε προς τη λάθος κατεύθυνση σε θεμελιώδη ζητήματα, όπως για παράδειγμα στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε στους εταίρους και στους συμμάχους μας. Στο εάν η Αμερική πρέπει να υιοθετήσει μια νοοτροπία μηδενικού αθροίσματος, μέσω της οποίας θα τιμωρεί τους στενότερους φίλους της για να βγαίνει κερδισμένη. Πιστεύω στη βασική αρχή ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν να έχουν μια θετική στάση, η οποία να λειτουργεί προς όφελος του αμερικανικού λαού και ταυτόχρονα να εξασφαλίζει και το ευρύτερο κοινό συμφέρον. Ο τρόπος για να κάνουμε την Αμερική πιο ασφαλή είναι να παραμείνουμε δεσμευμένοι στις συμμαχίες μας και μέσω της συνεργασίας να αντιμετωπίζουμε από κοινού τις απειλές για να οικοδομήσουμε έναν καλύτερο κόσμο.

– Μιλήσατε για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται πα εταίροι και σύμμαχοι. Πώς βλέπετε όσα συμβαίνουν στο θέμα της Ουκρανίας;

– Ο Τραμπ και ο Bavs προσαθούν να μετατρέψουν την πολιτική των ΗΠΑ για την Ουκρανία σε μια επιλογή μεταξύ ειρήνης και πολέμου. Αλλά αυτό δεν είναι κάτι που ισχύει εδώ. Εδώ έχουμε μια επιλογή μεταξύ πραγματικών ειρήνης, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της στήριξης της Ουκρανίας σε ουσιαστικές διαπραγμα-

Ο Τζέικ Σάλιβαν με τον Τζο Μπάιντεν, κατά την προεδρία του οποίου υπηρέτησε ως σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας. Ο έμπειρος διπλωμάτης διαπιστώνει «καταστροφικές συμπεριφορές» για τις διατλαντικές σχέσεις από την πλευρά της σημερινής αμερικανικής κυβέρνησης.

Τζέικ Σάλιβαν

Τέως σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου

Ετσι εργαστήκαμε στο παρασκήνιο για τα ελληνοτουρκικά

Με την Ελλάδα οι ΗΠΑ διατηρούν μία από τις ισχυρότερες διμερείς αμυντικές σχέσεις στον κόσμο. Σε κάθε κρίση ζητούσαμε από την Τουρκία να χαμπλώσει την ένταση

τεύσεις, και ψευδούς ειρήνης, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παράδοσής της στον Πούτιν. Ανησυχώ για τις επιπτώσεις μιας ειρήνης κατά την οποία η χώρα θα παραδοθεί στον Πούτιν. Και ανησυχώ όχι μόνο για την Ουκρανία, αλλά για την Αμερική και τον υπόλοιπο κόσμο. Ο Πούτιν μπορεί να σταματήσει την επιθετικότητα του για λίγο, αλλά οι προθέσεις του θα γίνουν πολύ χειρότερες σύντομα. Η ηγεσία της Κίνας θα εκλάβει προς τέτοια ειρήνη ως πράσινο φως για την Ταϊβάν. Οι φίλοι και οι σύμμαχοί μας θα σταματήσουν να μας εμπιστεύονται και να μας πιστεύουν, και η Αμερική θα μείνει μόνη της στο διεθνές περιβάλλον. Το ηθικό και στρατηγικό κόστος θα είναι τεράστιο. Υπάρχει καλύτερος τρόπος για την επίτευξη ειρήνης. Η διατήρηση της στήριξης της Ουκρανίας στο πεδίο της μάχης και η ταυτόχρονη στήριξη της στο τραπέζι σκληρών –και βασισμένων σε αρχές– διαπραγματεύσεων. Σε ένα τραπέζι στο οποίο η Ουκρανία θα πρέπει να έχει θέση. Αυτός ο δρόμος –παρά τα όσα έχουν συμβεί– είναι ακόμη ανοικτός.

– Σε αυτό το περιβάλλον που διαμορφώνεται σήμερα, ποιες είναι οι προοπτικές για την ενότητα και τη συνοχή του ΝΑΤΟ;

– Προς το παρόν δεν είναι σαφές τι ακριβώς θα κάνει ο

πρόεδρος Τραμπ σε σχέση με το ΝΑΤΟ, πώς θα προχωρήσει και τι είδους ρήγμα θα δούμε τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Θα μπορούσε να είναι πολύ βαθύ ή λιγότερο βαθύ. Θα το δούμε. Πιστεύω όμως ότι υπάρχουν σημαντικά στοιχεία στις διατλαντικές σχέσεις που θα παραμείνουν αμετάβλητα. Και υπάρχουν βασικά στοιχεία της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής που δεν θα αλλάξουν τόσο όσο θα περίμενε κανείς, όπως ζητήματα που σχετίζονται με την Κίνα, με τη δημιουργία διαφοροποιημένων και ανθεκτικών αλυσίδων εφοδιασμού παγκοσμίως ή με την προσπάθεια διαχείρισης του ζητήματος της Μέσης Ανατολής. Εάν οι Ηνωμένες Πολιτείες διατηρήσουν τους βασικούς πυλώνες που ισχυροποίησαν το συμμαχικό σύστημά μας τα τελευταία χρόνια, τότε μπορεί οι αλλαγές κάποιες στιγμές για ορισμένους συμμάχους να είναι δυσάρεστες, αλλά το σύστημα θα συνεχίσει να υφίσταται.

– Θα ήθελα να στραφώ λίγο στη γειτονιά μου, και είναι γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της θητείας σας αναδείξατε την Ελλάδα ως σημαντικό παράγοντα στη νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ και στην περιοχή γενικότερα. Πιστεύετε ότι αξιοποιήσατε πλήρως το κεφάλαιο Ελλάδα ή υπάρχουν πράγματα που θα είχατε κάνει

διαφορετικά αν δεν υπήρχε η ανάγκη τήρησης περιφερειακών ισορροπιών;

– Κάναμε, πράγματι, πολλά βήματα για να εμβαθύνουμε τη σχέση μας με την Ελλάδα, με την οποία οι ΗΠΑ διατηρούν μια από τις ισχυρότερες διμερείς αμυντικές σχέσεις στον κόσμο. Διευρύνουμε σημαντικά τη συνεργασία στον τομέα της ευρωπαϊκής ενεργειακής ασφάλειας, παρείχαμε αεροσκάφη F-35, τα οποία θα της δώσουν ένα ποιοτικό πλεονέκτημα στον τομέα της αεράμυνας, εργαστήκαμε για την επέκταση χρήσης της βάσης της Σούδας και του στρατηγικού λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, και υποστηρίξαμε σθεναρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης Μητσοτάκη για σταθεροποίηση και βελτίωση των σχέσεων με την Αγκυρα. Δεν κάναμε λιγότερα από όσα θα μπορούσαμε να κάνουμε στη σχέση μας με την Ελλάδα. Αντίθετα οδηγήσαμε αυτή τη σχέση σε ακόμη υψηλότερο επίπεδο.

– Θα επιμείνω γιατί υπάρχει η αίσθηση ότι η υποστήριξή σας προς την Ελλάδα ήταν μερικές φορές ανεπαρκής. Για παράδειγμα, ενώ οι ΗΠΑ υπερασπίζονταν χωρίς περιστροφές την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας και το διεθνές δίκαιο της θάλασσας στη Νότια Σινική Θάλασσα, δεν καταδίκασαν ποτέ ανοικτά το δόγμα της «Γαλά-

ζίας Πατρίδας» της Τουρκίας ή τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Mas εξηγείτε λίγο την αντίφαση;

– Εργαστήκαμε συστηματικά στο παρασκήνιο για να στηρίξουμε την προσέγγιση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, σε συνεννόηση πολλές φορές με την ελληνική κυβέρνηση. Αυτές οι προσπάθειες οδήγησαν στη σταθεροποίηση της σχέσης –σε κάποιο βαθμό– και δημιούργησαν ορισμένες ευκαιρίες για σοβαρές συζητήσεις με την Αγκυρα, οι οποίες με τη σειρά τους βοήθησαν στη μείωση των εντάσεων. Για παράδειγμα, σήμερα υπάρχει μια ενεργή συζήτηση στην Τουρκία για την προοπτική επαναλειτουργίας της Σχολής της Χάλκας, ένα βασικό ζήτημα που στήριξε πολύ η κυβέρνηση μας ως ζήτημα αρχής και θρησκευτικής ελευθερίας, και κάτι που δεν υπήρχε στο τραπέζι πριν από 4-5 χρόνια. Να σας θυμίσω επίσης ότι κάθε φορά που ξέσπασαν κρίσεις στην Ανατολική Μεσόγειο, ξεκαθαρίζαμε στην Αγκυρα ότι θέλαμε να χαμπλώσει την ένταση και να επανέλθει σε μια λιγότερο συγκρουσιακή συμπεριφορά.

– Είπατε πριν για τα F-35 που εγκρίνατε να δοθούν στην Ελλάδα και θα ήθελα να ρωτήσω γιατί προχωρήσατε στην πώληση των F-16 στην Τουρκία, χωρίς να επιβάλετε αυστηρότερους όρους; Επρόκειτο για αντάλλαγμα λόγω Σουδίας ή ελήφθησαν υπόψη και άλλες στρατηγικές παράμετροι;

– Ως μέρος της μακροχρόνιας σχέσης ασφαλείας που διατηρούμε με την Τουρκία, τους πουλάμε συστηματικά πλατφόρμες όπλων για να ενισχύσουμε τη συλλογική άμυνα της συμμαχίας του ΝΑΤΟ. Είχαμε τις ανησυχίες και τις διαφωνίες μας με την Τουρκία και λάβαμε μέτρα για να αντιμετωπίσουμε και τις ανησυχίες και τις διαφωνίες. Μπορούμε να τα κάνουμε και τα δύο ταυτόχρονα. Και να εκφράζουμε τις ανησυχίες μας και να διασφαλίζουμε την απρόσκοπτη διαλειτουργική-τητα του ΝΑΤΟ.

–Συνοδεύσατε τον –τότε αντιπρόεδρο– Τζο Μπάιντεν στην Κύπρο το 2014 ως σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας και μία δεκαετία αργότερα βρεθήκατε στο Οβάλ Γραφείο όταν έγινε η συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Τα τελευταία δέκα χρόνια η Κύπρος έχει ενισχύσει τον στρατηγικό ρόλο της στην Ανατολική Μεσόγειο και έχει εδραιώσει τον δυτικό προσανατολισμό της. Πώς βλέπετε το μέλλον της στο ευρύτερο περιφερειακό και διατλαντικό πλαίσιο;

– Στην Κύπρο έχουν πράγματι συντελεστεί τεράστιες αλλαγές –ένας τεράστιος μετασχηματισμός– την τελευταία δεκαετία, όπως λέτε. Η κυβέρνησή μας έκανε πολλά σημαντικά βήματα για την ενίσχυση της διμερούς σχέσης και αναβάθμισε την Κύπρο σε βασικό εταίρο, για παράδειγμα μέσω της στενής συνεργασίας στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα. Από την πλευρά της η Κύπρος έλαβε ορισμένα σοβαρά μέτρα για να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες για το ξεπλύμα χρημάτων και το κράτος δικαίου, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο για μεγαλύτερες δυτικές επενδύσεις. Στον τομέα της άμυνας, η ψήφιση του EastMed Act το 2019 δημιούργησε το νομικό πλαίσιο για να αρχίσουμε επιτέλους να παρέχουμε αμυντικό υλικό στην Κύπρο, κάτι που ελπίζουμε να συνεχιστεί και με τη νέα κυβέρνηση. Η Κύπρος έχει θεμιτή ανάγκη απόκτησης αμυντικών δυνατοτήτων και οι ΗΠΑ μπορούν να ικανοποιήσουν αυτή την ανάγκη. Η χώρα βρίσκεται επίσης σε καλό δρόμο για να ενταχθεί στο Πρόγραμμα Απάλ-λαγής από Βίζα. Με λίγα λόγια θα σας πω ότι η ουσία είναι η εξής: σήμερα η Κύπρος και οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πιο κοντά από οποιαδήποτε άλλη στιγμή στην Ιστορία τους, και αυτό είναι κάτι για το οποίο είμαστε πολύ περήφανοι.

Τιμωρούμε τους φίλους

Φαίνεται πως βαδίζουμε προς λάθος κατεύθυνση σε θεμελιώδη ζητήματα, όπως π.χ. στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε στους εταίρους και στους συμμάχους μας.

Ψευδής ειρήνη

Εχουμε μια επιλογή μεταξύ πραγματικής ειρήνης, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της στήριξης της Ουκρανίας, και ψευδούς ειρήνης μέσω της παράδοσής της στον Πούτιν.

Μητροπολίτης Λαττάκειας Αθανάσιος

«Θα μείνω μέχρι τέλους.
Θα πεθάνω εδώ»Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΕΙΚΙΔΗ**

Η ανησυχία στη φωνή του είναι έκδηλη. Ο μητροπολίτης Λαττάκειας και εξαρτώμενων περιοχών κ. Αθανάσιος έζησε από κοντά τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις των δυνάμεων του μεταβατικού προέδρου Αλ Σάρα στα δυτικά προάστια της Συρίας. «Περάσαμε πέντε πολύ δύσκολες ημέρες. Εγιναν σφαγές, έκαψαν σπίτια, σκότωσαν μικρά παιδιά και γυναίκες», είναι οι πρώτες εικόνες που μας μεταφέρει, ενώ η φωνή του χάνεται και επανέρχεται.

Σύμφωνα με το Συριακό Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μόνο την περασμένη εβδομάδα σκοτώθηκαν 1.225 πολίτες στον δυτικό και κεντρικό τομέα της χώρας, εκ των οποίων 658 στην επαρχία της Λαττάκειας. Ανάμεσα στα θύματα, διηγείται ο μητροπολίτης, ήταν και Έλληνες χριστιανοί ορθόδοξοι που ζουν στις ίδιες περιοχές με τους αλαουίτες.

«Οι μάχες έγιναν στα χωριά της Λαττάκειας, όπου συμβιώνουν αλαουίτες με χριστιανούς ορθοδόξους. Στον δρόμο έξω από την ενορία της Αγίας Βαρβάρας σκοτώθηκαν τέσσερις νέοι», αναφέρει και αποκαλύπτει ότι και ο ίδιος έχει δεχθεί απειλές για τη ζωή του.

Όταν τον ρωτάμε αν υπάρχει επαφή με την ελληνική πρεσβεία και το υπουργείο Εξωτερικών, απαντά με πικρία ότι η Ελλάδα τους έχει ξεχάσει. «Η Ελλάδα είναι μακριά από εμάς. Πέρασαν 14 χρόνια πολέμου, καταστροφών και τώρα έχουμε τις σφαγές που έγιναν, και ούτε ένα τηλεφώνημα. Ήρθαν προτεστάντες, ήρθαν καθολικοί, όλοι εκτός από τους ορθοδόξους Έλληνες. Τι μήνυμα μας στέλνουν;» αναρωτιέται. «Πέρασαν τόσα χρόνια με ανάγκες, με πείνα. Οι Έλληνες ορθόδοξοι που ζουν στη Λαοδικεία (Λαττάκεια)

«**Οι μάχες** έγιναν στα χωριά όπου συμβιώνουν αλαουίτες με χριστιανούς. Στον δρόμο έξω από την ενορία της Αγίας Βαρβάρας σκοτώθηκαν τέσσερις νέοι», λέει στην «Κ» ο μητροπολίτης Λαττάκειας Αθανάσιος.

χρειάζονται γιατρούς, θέλουν φαγητό και η Ελλάδα δεν μας έστειλε ούτε ένα ευρώ».

Ζητάμε από τον μητροπολίτη να μας περιγράψει τις συνθήκες τις ημέρες που μαίνονταν οι συγκρούσεις. Οι υποστηρικτές του νέου μεταβατικού καθεστώτος σκότωσαν ανθρώπους στους δρόμους και μέσα στα σπίτια τους, μας λέει. «Μείναμε μία εβδομάδα χωρίς ρεύμα και νερό στην πόλη», εξηγεί. «Η κατάσταση ήταν πολύ κακή. Μέχρι και τώρα υπάρχει κίνδυνος να πάνε οι άνθρωποι στην εκκλησία. Δολοφόνησαν ανθρώπους ηλικίας από 14 έως 64 ετών μέσα στα σπίτια τους. Έναν τον σκότωσαν στο μπαλκόνι και έναν άλλο κοντά στην εκκλησία μας». «Πλέον», συμπληρώνει, «δεν ξέρουμε τι θα γίνει. Κάθε μέρα έχουμε κάτι νέο και κάθε μέρα ζούμε με αυτήν την κατάσταση. Τώρα, η εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας θα παραμείνει κλειστή».

60.000 ορθόδοξοι

«Στη Λαττάκεια ζουν περίπου 60.000 ορθόδοξοι χριστιανοί», εξηγεί ο μητροπολίτης Αθανά-

σιος, «με 10 εκκλησίες στην πόλη και 45 ενορίες στα γύρω χωριά. Κάνουμε τις λειτουργίες μας, αλλά είναι επικίνδυνα. Ζούμε ανάμεσα σε φανατικούς. Μετά τον πόλεμο, επικράτησαν οι ακραίοι μουσουλμάνοι, οι Τούρκοι».

«Σκέφτεστε να εγκαταλείψετε την περιοχή;» τον ρωτάμε. «Οχι βέβαια», δηλώνει αμέσως. «Πώς θα αφήσουμε τα μοναστήρια μας, την εκκλησία μας; Έχουμε τους ανθρώπους μας εδώ. Εγώ θα μείνω μέχρι τέλους. Θα πεθάνω εδώ. Αλλά όποιος από τους πολίτες μπορεί να βγάλει βίζα θα φύγει».

Με ένα μήνα να απομένει για τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας, Ελληνορθόδοξοι κάτοικοι των δυτικών προαστίων αναφέρουν ότι απαγορεύτηκε η περιφορά του Επιταφίου του Πάσχα. Ρωτάμε τον μητροπολίτη αν θα υπάρχουν περιορισμοί στις δοξαστικές ακολουθίες. Ο ίδιος, σκεπτικός, μας αναφέρει πως ακόμη δεν τους έχουν ενημερώσει τι θα επιτραπεί και τι όχι. «Έτσι όπως είναι η κατάσταση, δεν ξέρουμε ακόμη τι θα κάνουμε», τονίζει.

Στο τέλος της συνομιλίας μας τον ρωτάμε για τις ανάγκες του ελληνισμού στην περιοχή. Τα προβλήματα είναι πολύ σοβαρά, περιγράφει με θλίψη, εκφράζοντας παράλληλα το αίσθημα της εγκατάλειψης από την ελληνική πολιτεία και την Εκκλησία. «Καταλαβαίνω ότι η Ελλάδα θέλει να παραμείνουν οι Έλληνες και ο ελληνισμός στη Συρία, αλλά πρέπει να κάνει κάτι σοβαρό γι' αυτό. Ο Ερντογάν ρίχνει χρήματα για τους μουσουλμάνους, το ίδιο και οι καθολικοί. Ερχονται στην περιοχή μέχρι και Ιεχωβάδες και οι Έλληνες ορθόδοξοι δεν έχουν χρήματα. Η Ελλάδα πρέπει να στείλει χρήματα, να μας στείλει βοήθεια, αλλιώς σε δέκα χρόνια θα κλείσουν οι ενορίες και τα σχολεία μας».

Ο Αχμεντ αλ Σάρα, ηγέτης των ανταρτών που κατέλαβαν την εξουσία στη Συρία. Σύμφωνα με τον Ολιβιέ Ρουά, «είναι προς το συμφέρον του να βάλει τέλος σε αυτού του είδους τις σφαγές και να εμφανιστεί ως ειρηνοποιός», ωστόσο απ' ό,τι φαίνεται, δεν ελέγχει απολύτως τις ομάδες ενόπλων που δρουν στη χώρα.

A.PHOTO / MESAB ELSHAMY

Του **ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Οι μαζικές σφαγές αμάχων στη δυτική Συρία από σουνιτικές πολιτοφυλακές έχουν δικαιολογημένα προκαλέσει αποτροπιασμό και κατακραυγή. Με βάση διασταυρωμένες πληροφορίες, τα περισσότερα θύματα είναι αλαουίτες που κατοικούσαν στην ευρύτερη περιοχή της Λαττάκειας. Δεν είναι ξεκάθαρο ποια ήταν ακριβώς η αφορμή, αλλά η βαθύτερη αιτία είναι το αβυσσάλιο μίσος που νιώθουν πολλοί σουνίτες εναντίον των αλαουιτών. Η οικογένεια Ασαντ προέρχεται από τη συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα και βασίστηκε σε αυτήν για να παραμείνει στην εξουσία.

Εκτός από αλαουίτες αμάχους, όμως, οι προσκείμενοι στο νέο καθεστώς της Δαμασκού σουνίτες δολοφόνησαν αρκετούς χριστιανούς διαφορετικών δογμάτων. Έτσι επιβεβαιώθηκαν με τραγικό τρόπο οι απαισιοδογές εκτιμήσεις για τις συνέπειες που θα επιφέρει η επικράτηση της τρομοκρατικής οργάνωσης Χαγιάτ Ταχρίρ αλ Σαμ. Ωστόσο, η αρχική ανακοίνωση του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών για τα γεγονότα κρατούσε ανεξήγητα ίσες αποστάσεις απέναντι σε θύτες και θύματα. Υστερα από έντονες αντιδράσεις, η δεύτερη ανακοίνωση έθεσε τα πράγματα στη σωστή τους βάση αναφορικά με τη στοχοποίηση των θρησκευτικών μειονοτήτων.

Η αλήθεια είναι ότι η Ελλάδα δεν έχει συγκροτήσει μια σαφή πολιτική με συγκεκριμένους στόχους για τους χριστιανούς της πολυπαθούς χώρας. Οι εξελίξεις έπιασαν απροετοίμαστη την ελληνική κυβέρνηση και τώρα αναγκάζεται να τρέχει πίσω από τα γεγονότα. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη κατανόησης των πολιτικών αναγκών που επικρατούν στη Συρία μετά τη φυγή του Ασαντ. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών δεν μπορεί απλώς να εκδίδει βαρύνουσες ανακοινώσεις άνευ ουσιαστικού περιεχομένου. Με αυτόν τον τρόπο, μόνο αυξάνονται οι προσδοκίες της ελληνικής κοινής γνώμης, αλλά και των ίδιων των χριστιανών. Αν πραγματικά η Αθήνα ενδιαφέρεται για την τύχη αυτών των ανθρώπων, τότε είναι απαραίτητο να δράσει άμεσα και αποτελεσματικά σε τρία επίπεδα.

Πρώτον, η Ελλάδα ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ οφείλει να πάρει πρωτοβουλίες για την αποκλιμάκωση της βίας και την έναρξη μιας σοβαρής διαδικασίας εθνικής συμφιλίωσης. Σε αυτήν την προσπάθεια είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βρει ευήκοα ώτα στην Ουάσιγκτον, λόγω του έντονου ενδιαφέροντος της διοίκησης Τραμπ για τις χριστιανικές κοινότητες που βρίσκονται υπό διωγμόν. Το ζήτημα έχει επίσης προσελκύσει το ενδιαφέρον ορισμένων ευρω-

παϊκών χωρών, όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Ουγγαρία και φυσικά η Κύπρος. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για συντονισμό ενεργειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ειδικά σε μια χρονική συγκυρία που η ενωμένη Ευρώπη αποκτά γεωπολιτική ταυτότητα.

Δεύτερον, η Αθήνα χρειάζεται να αναβαθμίσει τη διπλωματική παρουσία της στη Δαμασκό και στις γειτονικές πρωτεύουσες. Πώς η ελληνική κυβέρνηση θα καταφέρει να «παρακολουθεί στενά την κατάσταση», σύμφωνα με την προαναφερθείσα δεύτερη ανακοίνωση του ελληνικού ΥΠΕΞ, αν δεν διαθέτει αρκετές πρωτογενείς πληροφορίες για τη μετά Ασαντ Συρία; Αν κάτι έχουμε διδαχθεί από το φιάσκο με τη στρατιωτική αποστολή στη Λιβύη, είναι ότι η συλλογή και η αξιοποίηση πληροφοριών για τέτοιου είδους χώρες απαιτούν άριστη γνώση των τοπικών συνθηκών. Με άλλα λόγια, δεν γνωρίζουμε αρκετά το τι συμβαίνει σήμερα στο εσωτερικό της Συρίας.

Τρίτον, η ελληνική κυβέρνηση δύναται να εκπονήσει ένα ειδικό πρόγραμμα δράσεων και μέτρων για τη στήριξη των χριστιανών με σχετικά μικρό κόστος. Κατ' αρχάς, η Αθήνα μπορεί να προσφέρει μια συμβολική οικονομική στήριξη στο Πατριαρχείο Αντιοχείας, τη στιγμή μάλιστα που έχει μειωθεί σημαντικά η ρω-

Οι εξελίξεις έπιασαν απροετοίμαστη την κυβέρνηση και τώρα αναγκάζεται να τρέχει πίσω από τα γεγονότα. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη κατανόησης των συνθηκών που επικρατούν στη Συρία μετά τη φυγή του Ασαντ.

σική επιρροή. Η χορήγηση υποτροφιών για φοίτηση σε ΑΕΙ, η φιλοξενία μαθητών σε κατασκηνώσεις, η νοσπλεία τραυματιών σε νοσοκομεία και η χορήγηση αδειών μακράς διαμονής είναι μερικές εύκολα υλοποιήσιμες ιδέες.

Καταληκτικά, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να στηρίξει εμπράκτως τους δοκιμαζόμενους χριστιανούς. Εξάλλου, ο ίδιος ο πρωθυπουργός κατά τη διάρκεια της συνάντησής του με τον Πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Ι΄, πριν από τρεις μήνες, τόνισε ότι η προστασία της ορθόδοξης κοινότητας της Συρίας είναι προτεραιότητα για την Ελλάδα. Τώρα είναι η ώρα να το αποδείξει.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London.

Το καθεστώς δεν λέγχει τις διαφορετικές πολιτοφυλακές και έχει πολύ λίγες αξιόπιστες στρατιωτικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να αφοπλίσουν όσους προκαλούν προβλήματα.

Ολιβιέ Ρουά

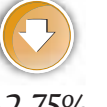
«Δολοφόνησαν ανθρώπους ηλικίας από 14 έως 64 ετών μέσα στα σπίτια τους. Έναν τον σκότωσαν στο μπαλκόνι και έναν άλλο κοντά στην εκκλησία μας».

Μητροπολίτης Λαττάκειας Αθανάσιος

Ανδρες των συριακών δυνάμεων ασφαλείας ελέγχουν όχημα για ενόπλους πιστούς στο καθεστώς Ασαντ, στην περιοχή της Λαττάκειας.

A.PHOTO / GHAITH ALSWEED

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones		Nasdaq		Nikkei		Dax		FTSE 100			ΔΙΕΘΝΗ Πυρά CEO κατά Τραμπ αλλά όχι δημοσίως Σελ. 10	Πετρέλαιο		€/ \$	
	Χ.Α.Κ. 0,72%		Χ.Α. 4,07%		-3,30%		-2,75%		0,45%		-3,64%		1,62%		0,31%		0,03%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΖΗΜΙΕΣ ΠΟΛΛΩΝ ΔΙΕ.
Ξεπουλάει περιουσιακά
στοιχεία της η Gazprom

Η **άλλοτε** κραταιά Gazprom παρασύρεται σήμερα στην παρακμή. Εχοντας να αντιμετωπίσει ζημίες πολλών δισ. και προσπαθώντας να εξοικονομήσει χρήματα, εξετάζει το ενδεχόμενο να πωλήσει τα κεντρικά της γραφεία μαζί με άλλα ακίνητα που διαθέτει, ενώ προέβη και σε μαζικές απολύσεις. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ
Αυστηρότερα μέτρα για
προσφορές - εκπτώσεις

Περιορισμούς για συνδυαστικές προσφορές για πάνω από 60 ημέρες, απαγόρευση της παρουσίασης ως έκπτωσης μόνιμα μειωμένης τιμής, περιορισμούς στη χρήση «εκπτώσεις έως και 50%» και άλλα προβλέπει ο «κώδικας δεοντολογίας» για τον περιορισμό παραπλάνησης καταναλωτών στην Ελλάδα. **Σελ. 7**

ΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ
Πόλος έλξης για ξένους
η ελληνική κτηματαγορά

Στο στόχαστρο ξένων αγοραστών ακινήτων παραμένει η Ελλάδα. Τα προγράμματα μεταφοράς φορολογικής κατοικίας και η «χρυσή βίζα» αποτελούν τους βασικούς λόγους. Οι ξένοι non-dom προτιμούν την Αθήνα και μεγάλα αστικά κέντρα και οι συνταξιούχοι την Κέρκυρα, τη Ρόδο και την Εύβοια. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,15%	-0,04%
Γερμανία	2,85%	0,02%
Γαλλία	3,57%	0,06%
Ιταλία	4,00%	0,04%
Ισπανία	3,50%	0,01%
Ιρλανδία	3,14%	0,05%
Ελλάδα	3,70%	0,05%
Ην. Βασίλειο	4,68%	0,02%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Θετική
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Πίσω από την εξαγορά που δίνει ψήφο στην Κύπρο

To deal Alpha Bank - Astrobank η τρίτη συστημική στη χώρα και η Unicredit

Η **τρίτη** συστημική τράπεζα στο νησί, με μερίδιο κοντά στο 10%, καθίσταται η Alpha Bank Κύπρου, μετά το deal εξαγοράς της Astrobank. Πρόκειται για την ολοκλήρωση του πλάνου που «έχτισε» η μπτρική πριν από περίπου 18 μήνες και που στόχο είχε τη δι-

εύρυνση της θυγατρικής της, την εξυγίανση του ισολογισμού της και να δώσει εκ νέου ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία με επένδυση εκατομμυρίων. Με 205 εκατομμύρια ευρώ η Alpha Bank Κύπρου εξαργύρωσε την αύξηση του χαρτοφυλακίου των

δανείων της κατά 60%, φτάνοντας τα 1,9 δισ. ευρώ (από 1,2 δισ. προηγούμενος) και τις καταθέσεις της κατά περίπου 70%, δηλαδή στα 5,8 δισ. ευρώ (από 3,6 δισ. προηγούμενος). Από τις συνέργειες η μπτρική έχει υπολογίσει να διπλασιάσει την κερδοφορία

της Alpha Bank Κύπρου, με 100 εκατ. επαναλαμβανόμενων καθαρών κερδών σε ετήσια βάση. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», ρόλο για το deal διαδραμάτισε ο μεγαλομέτοχος της Alpha Bank στην Ελλάδα, ο ιταλικός κολοσσός Unicredit. **Σελ. 3**

Η αντεπίθεση του ευρώ και οι προβλέψεις

Όταν ο Ντόναλντ Τραμπ κέρδισε τις αμερικανικές εκλογές, το ευρώ βρέθηκε σε κάθετη πτώση, με αποτέλεσμα αναλυτές και επενδυτές να θεωρούν αναπόφευκτη την απόλυτη ισοτιμία του ευρωπαϊκού νομίσματος με το δολάριο. Παρ' όλα αυτά το ευρώ έχει κάνει ράλι από την αρχή του μήνα, αγγίζοντας περίπου το 1,08 δολάριο. Κάνοντας τη μεγαλύτερη εβδομαδιαία άνοδο από το 2009, περίξ του +4,4%, το ευρώ ανέκτησε πλήρως τις απώλειες που είχε καταγράψει μετά τις αμερικανικές εκλογές. Καταλύτης ήταν η δημοσιονομική στροφή της Γερμανίας, η οποία άνοιξε την κάνουλα για επιπλέον δαπάνες σε άμυνα και υποδομές. Ταυτόχρονα, το δολάριο αποδυναμώθηκε, καθώς γεννήθηκαν αμφιβολίες σχετικά με την υγεία της αμερικανικής οικονομίας. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Η Ε.Ε. προσπαθεί να ξυπνήσει από τον λήθαργο

Οι αναλύσεις για τις εξελίξεις και τη μελλοντική πορεία της Ε.Ε. είναι συνήθως αρνητικές. Η Ε.Ε. επικρίνεται για έλλειψη ευελιξίας στη διαμόρφωση κοινής πολιτικής, εκτεταμένη γραφειοκρατία, καθώς και υστέρηση σε τομείς τεχνολογικής αιχμής, ενώ επιβαρύνεται από ιδιαίτερα αυξημένο, κατά τα τελευταία χρόνια, κόστος ενέργειας. Οι γεωπολιτικές εντάσεις και οι συνεχιζόμενοι πόλεμοι στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, αποτελούν πρόσθετες προκλήσεις, που θα δοκιμάσουν τη συνοχή, αλλά και τις οικονομικές δυνατότητες της Ε.Ε.

Η εκλογή, για δεύτερη φορά, του προέδρου Τραμπ δημιουργεί πρωτόγνωρες συνθήκες, ιδιαίτερα στον τομέα της εμπορικής πολιτικής, λόγω της επιβολής, ή της απειλής επιβολής, υψηλών δασμών και, γενικότερα, της αμ-

φισβήτησης του ρόλου του ελεύθερου εμπορίου ως μοχλού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας. Επίσης, η εκφρασμένη πρόθεση της νέας κυβέρνησης των ΗΠΑ να περιορίσει τις αμυντικές της δαπάνες στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, επηρεάζει σε ουσιαστικό βαθμό την ασφάλεια και κατ' επέκταση το μελλοντικό κόστος αμυντικών εξοπλισμών, της Ευρώπης. Περαιτέρω, η επιθετική πολιτική Τραμπ στο μεταναστευτικό ζήτημα τροφοδοτεί παρόμοια πολιτικά ρεύματα στην Ευρώπη και εντείνει τις δημογραφικές προκλήσεις, που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε μελλοντικά.

Η Ε.Ε. μοιάζει απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει τις νέες διαμορφωόμενες συνθήκες. Η έκθεση Ντράγκι, που καλύπτει με αρκετά ουσιαστικό τρόπο το ζω-

τικής σημασίας θέμα της ανταγωνιστικότητας, δεν προωθήθηκε έγκαιρα για υλοποίηση.

Ωστόσο, πρόσφατες εξελίξεις σηματοδοτούν μια, ενδεχομένως, καθοριστική αλλαγή πορείας. Η πιθανολογούμενη νέα κυβέρνηση της Γερμανίας, που θα αποτελεί συνασπισμό των συντηρητικών Χριστιανοδημοκρατών και των Σοσιαλδημοκρατών, έχει προβεί σε εξαγγελίες ριζοσπαστικού χαρακτήρα για τα δεδομένα της χώρας, αλλά και της Ε.Ε. γενικότερα.

Συγκεκριμένα, προωθείται μια ευέλικτη προσέγγιση στη δημοσιονομική πολιτική, η οποία φιλοδοξεί να καλύψει κενά στην αμυντική ικανότητα της Ευρώπης και, παράλληλα, να ωθήσει την ψηφιακή οικονομία και την τεχνική νοσημοσύνη και να ενισχύσει την αυτονομία της Ε.Ε., μει-

ώνοντας την εξάρτηση από τις ΗΠΑ στους νευραλγικούς αυτούς τομείς.

Οι αντιδράσεις σε πολιτικό και τεχνοκρατικό επίπεδο είναι ανάμικτες. Επικρίσεις σημειώνονται ιδιαίτερα εντός Γερμανίας, για εγκατάλειψη του μοντέλου μακροοικονομικής σταθερότητας σε βάρος των επόμενων γενεών. Όμως, τα πλείστα σχόλια είναι θετικά. Η παραδοσιακά βραδυκίνητη Ε.Ε. πιθανόν να ξυπνά από τον λήθαργο.

Όσον αφορά τις αγορές, οι επενδυτές φαίνονται να αξιολογούν θετικά τις προοπτικές της Ε.Ε., ενώ παρατηρείται ανατίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ, σε αντίθεση με τη λιγότερο θετική προσέγγιση που διαμορφώνεται για τις προοπτικές των ΗΠΑ.

Φυσιολογικά, το ενδεχόμενο

Στην Ολλανδία εγγράφηκε το πρώτο Venture Capital Fund

Γιατί δεν έγινε στην Κύπρο

Το πρώτο ταμείο επιχειρηματικού κεφαλαίου στην Κύπρο εγγράφηκε στην Ολλανδία και όχι στην Κύπρο, λόγω απουσίας νομοθεσίας στην Κύπρο. Τρία χρόνια προετοιμασίας του όλου project και η κυβέρνηση δεν προχώρησε σε δημιουργία νομοθετικού πλαισίου για να υποδεχθεί ένα ομολογούμενος καλό εγχείρημα. **Σελ. 5**

Πάγωσε η ίδρυση πανεπιστημίου στο Τρόδος

Αποσύρθηκε το ενδιαφέρον

Χωρίς πανεπιστήμιο μένει το Τρόδος μετά την απόσυρση του ενδιαφέροντος από τα συμβαλλόμενα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Σύμφωνα με την εταιρεία Troodos Education & Digital Development, τα σχέδια ναυαγούν εξαιτίας της απροθυμίας της κυβέρνησης για παραχώρηση των τεσσάρων κτιρίων για να στεγαστούν οι σχολές. Από μεριάς του, το υπ. Παιδείας επισήμανε ότι ουδέποτε έχει υποβληθεί επίσημη αίτηση από τους ενδιαφερόμενους για την ίδρυση ιδιωτικού πανεπιστημίου όπως ορίζεται από τον νόμο. **Σελ. 4**

Φορολογικός οδηγός για το 2025 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

Πίσω από το deal Alpha Bank - Astrobank

Ψήφισε ο Όμιλος να μείνει στην Κύπρο, διπλασιάζοντας τα μερίδιά του – Τι πήρε και τι έχει να δώσει στην Unicredit

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Alpha Bank αποφάσισε όπως η θυγατρική της, η Alpha Bank Κύπρου, καταστεί η τρίτη συστημική τράπεζα στο νησί, ένα πλάνο που «έχτισε» πριν από περίπου 18 μήνες. Μέσα στο πλάνο της μητρικής πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε ο επαναπατρισμός του CEO της από την Αυστραλία και ακολούθως η Alpha Bank Κύπρου να μεγαλώσει, να ολοκληρώσει όλα τα στάδια εξυγίανσης του ισολογισμού της και να δώσει εκ νέου ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία με επένδυση εκατομμυρίων.

Στο κομμάτι του «μεγαλώματός» της είδε την Astrobank. Μία εξαγορά της συγκεκριμένης τράπεζας θα της έδινε ένα «σεβαστό» μέγεθος της 3ης μεγαλύτερης τράπεζας στην Κύπρο, με μερίδιο κοντά στο 10%. Με 205 εκατομμύρια ευρώ η Alpha Bank Κύπρου εξαργύρωσε την αύξηση του χαρτοφυλακίου των δανείων της κατά 60%, φτάνοντας τα 1,9 δισεκατομμύρια ευρώ (από 1,2 δισ. προηγουμένως) και τις καταθέσεις της κατά περίπου 70%, δηλαδή στα 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ (από 3,6 δισ. προηγουμένως). Από τις συνέργειες η μητρική έχει υπολογίσει να διπλασιάσει την κερδοφορία της Alpha Bank Κύπρου, με 100 εκατομμύρια ευρώ επαναλαμβανόμενων καθαρών κερδών σε ετήσια βάση.

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», κινητήριος δύναμη της πράξης αυτής ήταν ο μεγαλομέτοχος της Alpha Bank στην Ελλάδα, ο ιταλικός κολοσσός, Unicredit. Δεν υπέδειξε το σπιδήποτε στην πράξη, ούτε είχε άμεση εμπλοκή, αλλά έδωσε «λευκή επιταγή» στα υψηλόβαθμα στελέχη της Alpha Bank

Οι επόπτες των τραπεζών στη Φρανκφούρτη κατά γενική ομολογία σε δύο καταστάσεις είναι «αλλεργικοί». Στο να μην γνωρίζουν, αλλά και να αιφνιδιάζονται. Στην περίπτωση της Alpha Bank τίποτα από τα δύο δεν έγινε.

σε Ελλάδα και Κύπρο να προχωρήσουν με ό,τι καλύτερο θεωρούσαν για την εξέλιξη της τράπεζας. Η συνεργασία της Unicredit με την Alpha Bank είχε να δώσει πολλά στη δεύτερη.

Η Unicredit γνωρίζει από την αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων και με προϊόντα ειδικά προσαρμοσμένα σε αυτή την κατεύθυνση, γνωρίζει από τον ασφαλιστικό τομέα και ειδικά από ασφάλειες ζωής, γνωρίζει όμως και από τεχνολογία και μπορεί να παράσχει τεχνολογία σε πολλαπλά επίπεδα.

Στην ερώτηση της Unicredit στο τι θα μπορούσε να ανταποδώσει η Alpha Bank σε όλα τα παραπάνω στοιχεία, η μητρική υπέδειξε πως γνωρίζει πολύ καλά από τις αγορές της Ελλάδας και της Κύπρου. Στην

Η ψήφος εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία βάζοντας 205 εκατ. είναι δεδομένη. Θα καταλήξουν αναπόφευκτα και σε κυπριακά χέρια, παρά τη μετοχική δομή της Astrobank, που είναι κατά κύριο λόγο προς «Λίβανο μεριά».

Κύπρο όμως ήταν λίγο «άκομψο» το μόνο 5% που είχε στην αγορά και έτσι, όλα τα υπόλοιπα είναι ιστορία, αγγλίστι «the rest is history».

«Go for it» οι επόπτες

Οι επόπτες των τραπεζών στη Φρανκφούρτη κατά γενική ομολογία σε δύο καταστάσεις είναι «αλλεργικοί». Στο να μην γνωρίζουν, αλλά και να αιφνιδιάζονται. Και στην περίπτωση του «γάμου» μεταξύ Alpha Bank και Astrobank γνώριζαν και φυσικά δεν αιφνιδιάστηκαν. Όταν παρουσιάστηκαν στους επόπτες οι συζητήσεις μεταξύ των δύο τραπεζών ήταν θετικοί, καθώς ο Όμιλος είναι γνώριμος και για το μέγεθός του και για το προϊόν του.

Ερχεται τεχνογνωσία

Η ψήφος εμπιστοσύνης και η επένδυση των 205 εκατομμυρίων ευρώ συνοδεύεται και με επιμόρφωση του υφιστάμενου προσωπικού και του προσωπικού που θα αποκτηθεί από την Astrobank. «Ακούγεται» ότι το νέο σχήμα θα έχει περί τους 600 υπαλλήλους, ωστόσο θα πρέπει να αναμένεται τεχνογνωσία και επιμόρφωση από Ελλάδα ώστε να πετύχει τους στόχους που έχουν τεθεί «Ομιλικά». Ίσως είναι ακόμη νωρίς να ειπωθεί, αλλά και η Unicredit πιθανώς να έχει μεγάλο κομμάτι συνεισφοράς σε όλο αυτό το «Cyprus Project».

Τι θα κάνουν Κύπρο;

Η ψήφος εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία βάζοντας 205 εκατομμύρια ευρώ από την εξαγορά είναι δεδομένη. Θα καταλήξουν αναπόφευκτα και σε κυπριακά χέρια, παρά τη μετοχική δομή της Astrobank που είναι κατά κύριο λόγο προς «Λίβανο μεριά», αυτό όμως λίγη σημασία έχει. Μεγαλύτερης σημασίας είναι το «restart» που κάνει η Alpha Bank Κύπρου στην κυπριακή αγορά. Η στόχευση της Alpha Bank Κύπρου από εδώ και πέρα θα γίνει και σε επίπεδο λιανικής τραπεζικής (retail) και σε επίπεδο επιχειρήσεων (B2B) και σε επίπεδο Wealth Management και σε επίπεδο Affluent Banking, με εξειδικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες. Μην ξεχνάμε πως, τα μοντέλα της Astro-

bank και της Alpha Bank Κύπρου θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και «συμπληρωματικά», με την πρώτη να έχει πιο επιχειρηματική στόχευση και η δεύτερη να έχει πιο λιανική προσέγγιση.

Τα 100 εκατ. ευρώ ετήσιων καθαρών κερδών από τις συνέργειες που θα δημιουργηθούν καταδεικνύουν πως, για την Alpha Bank η Κύπρος είναι μία χώρα που «ντύνει» τη γενικότερη στρατηγική της για την περιοχή μακροπρόθεσμα.

Το λεγόμενο «Cherry Picking»

Η Alpha Bank δεν θα αποκτήσει όλη την Astrobank, «με το κλειδί στο χέρι», όπως θα μπορούσαμε να πούμε απλοϊκά και λαϊκά. Άλλωστε, η Alpha Bank έμαθε από την κατάσταση που βίωνε η Alpha Bank Κύπρου από το 2013 και εντεύθεν και τον γενικότερο μετασχηματισμό της. Τελευταίο και μεγάλο όμως κομμάτι ήταν η πώληση των μη εξυπηρετούμενων δανείων της στην Cerberus, σε μία πράξη που μέσα στην περίοδο του Covid-19 «ξεψάχνισαν» όλα τα προβληματικά δάνεια «ένα - ένα».

Από την εποχή του Συνεργατισμού και εντεύθεν, οι τράπεζες δεν αγοράζουν εύκολα άλλο τραπεζικό ίδρυμα στην ολότητά του. Η περίπτωση του Συνεργατισμού δημιούργησε το κίνημα του λεγόμενου «cherry picking», όπου ο αγοραστής επιλέγει κομμάτια της τράπεζας του πωλητή. Αντίστοιχη κατάσταση είδαμε και στην περίπτωση της RCB Bank, έτσι θα δούμε και στην περίπτωση της Alpha με την Astrobank. Απόδειξη αυτού, ότι, η εξαγορά εξαιρεί μέρος εκ των ΜΕΔ της Astrobank, άρα και δεν θα έχει επίπτωση στο επίπεδα των ΜΕΔ του Ομίλου.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΟΡΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ (MSc & PhD)

ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΕΝΕΤΙΚΗ (MSc & PhD)

ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ (MSc & PhD)

ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (MSc)

ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

(357) 22392840 / 841 / 844

education@cing.ac.cy

www.cing.ac.cy/education

Ινστιτούτο Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου
Ηρώων 6, Άγιος Δομέτιος, 2371 Λευκωσία

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Στα βράκια καταλήγει όπως όλα δείχνουν το πρότζεκτ για Πανεπιστήμιο Τροόδους, καθώς τα συμβαλλόμενα ακαδημαϊκά ιδρύματα φαίνεται να έχουν αποσύρει το ενδιαφέρον τους. Σύμφωνα με όσα πληροφορείται η «Κ», το πρότζεκτ που αναμενόταν ότι θα δώσει πνοή στα ορεινά ναυαγεί μετά από τρία χρόνια προσπάθειών από τους εμπλεκόμενους φορείς και σωρεία εξαγγελιών και υποσχέσεων για ανάπτυξη της περιοχής, τόσο από την προηγούμενη όσο και από την τωρινή κυβέρνηση. Το κώλυμα, όπως μας αναφέρθηκε από πλευράς του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Troodos Education & Digital Development που έχει συσταθεί για το συγκεκριμένο έργο με στόχο την προσέλκυση ενδιαφέροντος από πανεπιστήμια του εξωτερικού, προκύπτει από την απροθυμία της κυβέρνησης για την παραχώρηση των τεσσάρων κτιρίων προκειμένου να στεγαστούν οι σχολές. Πιο συγκεκριμένα, όπως μας αναφέρθηκε, πρόκειται για το Γυμνάσιο Πεδουλά, τα Δημοτικά Γαλάτας και Κάτω Πλατρών και το Ναυπαγωγείο Κυπερούντας. Τα συγκεκριμένα κρατικά κτίρια των τεσσάρων κοινοτήτων δεν χρησιμοποιούνται και όπως επισημάνθηκε από την πλευρά του Troodos Education & Digital Development ζητήθηκε όπως παραχωρηθούν υπό όρους προκειμένου να επιβεβαιωθεί η πρόθεση της κυβέρνησης για να ολοκληρωθεί το πρότζεκτ και να διασφαλιστεί προς τους επενδυτές ότι η επένδυσή τους θα έχει στέγη.

Από πλευράς του υπουργείου Παιδείας, μας τονίστηκε ότι ουδέποτε έχει υποβληθεί επίσημη αίτηση από τους ενδιαφερόμενους για την ίδρυση ιδιωτικού πανεπιστημίου όπως ορίζεται από τον νόμο. Για να κάνουμε

Troodos Education & Digital Development: Απροθυμία της κυβέρνησης για την παραχώρηση των τεσσάρων κτιρίων.

την αίτηση θα έπρεπε με κάποιο τρόπο να μας διασφαλίσουν ότι θα είχαμε τα κτίρια στέγασης του πανεπιστημίου ή τουλάχιστον συμφωνία εξασφάλισής τους, υποστηρίζουν από τη μεριά τους τα συμβαλλόμενα μέρη.

Οι φορείς και οι επενδυτές

Η όλη προσπάθεια πάει πίσω στο 2021 και εντάσσεται στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη των Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους, αλλά και της πρωτοβουλίας του National Champion για τη Ευρωπαϊκή Βουλή της Υπαίθρου για αναγέννηση των ορεινών θερέτρων του Τροόδους και επίλυση του προβλήματος εργατικών χειρών. Ακολούθως η πορεία του όλου πρότζεκτ με αφετηρία το Δίκτυο Τροόδους και το Mesoyios Education Group Ltd σε συνεργασία με τους κοινοτάρχες των εμπλεκόμενων κοινοτήτων, προχώρησαν με τη σύσταση του μη Κερδοσκοπικού Οργανισμού Troodos Education & Digital Development.

Τα συμβαλλόμενα μέρη στη συνέχεια προχώρησαν με την εκπόνηση στρατηγικού πλάνου, με στόχο ουσιαστικά την ίδρυση του Πανεπιστημίου Τροόδους με τέσσερις πανεπιστημιούπολεις (university campus) στις κοινότητες Πεδουλά, Γαλάτας, Κυπερούντας, και Πάνω και Κάτω Πλατρών και Μονιάτη, συμβάλλοντας και αποφασιστικά προς την κατεύ-

θυνση υλοποίησης της «Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους».

Αυξημένο ενδιαφέρον συγκεντρώνει το πρότζεκτ από δυνητικούς επενδυτές όπως η εταιρεία Easy Studies του Στέλιου Χατζηωάννου. Το πρότζεκτ, σύμφωνα με τον οργανισμό Troodos Education & Digital Development, βρισκόταν σε διαδικασία εξασφάλισης και ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Στο μεταξύ, είχε ολοκληρωθεί και κατατεθεί ενώπιον του υπουργείου Παιδείας η οικονομική μελέτη με τα αποτελέσματα να αποδεικνύουν ότι το Πανεπιστήμιο Τροόδους κρινόταν οικονομικά βιώσιμο υπό την προϋπόθεση της παραχώρησης χρήσης των κλειστών σχολείων στις κοινότητες Κάτω Πλατρών, Πεδουλά, Γαλάτας και Κυπερούντας. Όπως επισημάνθηκε από τη μελέτη, τα εν λόγω scho-

λεία θα αναβαθμιζόνταν με έξοδα του Troodos Education & Digital Development προκειμένου να λειτουργήσουν στα πλαίσια του πανεπιστημίου.

Τα πανεπιστήμια και οι σχολές

Μεγάλο ενδιαφέρον στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα συγκεντρώνει το Πανεπιστήμιο Τροόδους, το οποίο θα έπαιρνε σάρκα και οστά με βάση το μοντέλο του Μωσαϊκού Πανεπιστημίου, που αποτελείται από πετυχημένες σχολές διαφόρων πανεπιστημίων. Κατά τη διάρκεια των επαφών που πραγματοποιήσαν οι εμπλεκόμενοι φορείς μέσω του Troodos Education & Digital Development τέσσερα πανεπιστήμια του εξωτερικού ενδιαφέρθηκαν με στόχο να δημιουργήσουν έξι συνολικά σχολές στις κοινότητες. Συγκεκριμένα, για τον Πεδουλά θα λειτουργούσε Σχολή

Γεωργικών Επιχειρήσεων, ώστε να συνάδει και με το αντίστοιχο γυμνάσιο που δημιουργήθηκε στη Λεμύθου. Τη σχολή θα αναλάβανε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργεί σε πέντε διαφορετικές πόλεις της Ελλάδας. Επιπλέον, το Arab Academy of Science, Technology & Maritime Transport από την Αίγυπτο θα λειτουργούσε επίσης στον Πεδουλά, τη Σχολή Διοίκησης Αγροτικών Επιχειρήσεων, Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας.

Στην κοινότητα Γαλάτας, το Lublin University of Technology από την Πολωνία θα λειτουργούσε τη Σχολή Αγροτικής Ανάπτυξης και Τεχνολογίας σε συνδυασμό και με το Γεωργικό Λύκειο που θα λειτουργήσει στη γειτονική κοινότητα Ευρύκου.

Όσον αφορά την Κυπερούντα η συμφωνία έγινε με το Catholic University Pope John Paul II που εδρεύει

επίσης στην Πολωνία, με στόχο να δημιουργηθούν οι Σχολές Ανθρωπιστικών και Μεσογειακών Σπουδών.

Ελβετικά πανεπιστήμια με τα οποία ήδη συνεργάζεται ο εκπαιδευτικός οργανισμός «Μεσόγειος» θα αναλάβουν την Σχολή Διοίκησης Ξενοδοχείων και Τουρισμού, η οποία θα λειτουργούσε με τρία διαφορετικά τμήματα που θα στεγαστούν στις Κάτω και Πάνω Πλάτρες και στον Μονιάτη. Για τις συγκεκριμένες κοινότητες δεν παρουσιάζονταν οποιαδήποτε πρόβλημα με τις κτιριακές εγκαταστάσεις καθώς ήταν ήδη εξασφαλισμένες.

Τι είχε ζητήσει το Υπουργείο

Τεκμηρίωση για τις πηγές χρηματοδότησης αναφορικά με την ιδιότητα υπό την οποία τα ξένα πανεπιστήμια προτίθενται να συμμετέχουν στο πρότζεκτ του Πανεπιστημίου Τροόδους είχε ζητήσει το υπουργείο Παιδείας. Όπως αναφέρεται στην επικοινωνία που είχαν τα δυο μέρη το Υπουργείο στις 5 Ιανουαρίου του 2024 ζήτησε όπως ο οργανισμός Troodos Education & Digital Development αποστείλει τεκμηρίωση για τις πηγές χρηματοδότησης που επικαλείται (πανεπιστήμια του εξωτερικού, δωρεές, χορηγίες, ευρωπαϊκή επιχορήγηση, δανεισμό κτλ.).

Συγκεκριμένα, κάλεσε τους εμπλεκόμενους όπως αποστείλουν ενυπόγραφες επιστολές δέσμευσης χρηματοδότησης από όλους τους χορηγούς/δανειστές, στις οποίες να αναγράφεται και το ύψος του ποσού που θα χρησιμοποιηθεί.

Επιπλέον, το αρμόδιο Υπουργείο ζήτησε περαιτέρω επεξηγήσεις αναφορικά με το καθεστώς το οποίο τα ξένα πανεπιστήμια συμφώνησαν να συμμετέχουν στο πρότζεκτ. Πιο συγκεκριμένα, το υπουργείο Παιδείας διερωτήθηκε ποιο είναι το κίνητρο

Υπουργείο Παιδείας: Δεν έχει υποβληθεί ποτέ επίσημη αίτηση από τους ενδιαφερόμενους για την ίδρυση ιδιωτικού πανεπιστημίου.

τους, καθώς στην περίπτωση που θα συμμετέχουν στην ιδιοκτήτρια εταιρεία που χρησιμοποιείται για το πρότζεκτ δεν θα μπορούν να λαμβάνουν κέρδη, λόγω του ότι η εταιρεία Troodos Education & Digital Development είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ποια η απάντηση της εταιρείας

Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης είχε επισημάνει όπως γίνει παραχώρηση των κτιρίων υπό όρους προκειμένου να ξεπεραστεί το συγκεκριμένο κώλυμα και να προχωρήσει το πρότζεκτ, σημειώνει από τη μεριά του σε απάντηση του υπουργείου Παιδείας η εταιρεία Troodos Education & Digital Development. Σε απαντητική επιστολή στις 10 Απριλίου 2024 η εταιρεία ξεκαθάρισε ότι οι όροι που είχε θέσει ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν να δοθούν τα κτίρια όταν και εφόσον δοθούν οι απαραίτητες τεκμηρίώσεις των πηγών χρηματοδότησης.

Αναφορικά δε για τις πηγές χρηματοδότησης των συμβαλλόμενων πανεπιστημίων και επενδυτών, η εταιρεία σημειώνει ότι αναμένουν την επίσημη εξαγγελία του Προέδρου για την υπό όρους παραχώρηση των κτιρίων για να προχωρήσουν με την εξαγγελία των επίσημων εισφορών τους και κατ' επέκταση την απαιτούμενη τεκμηρίωση των πηγών χρηματοδότησης.

Το όραμα της εταιρείας για το έργο

Το Πανεπιστήμιο Τροόδους είχε σχεδιαστεί με τη στόχευση να είναι αγγλόφωνο, με κλάδους προσαρμοσμένους στην ανάπτυξη της υπαίθρου σε όλους τους τομείς. Τα διδασκτρα υπολογίζονταν ότι θα κυμαίνονταν γύρω στις 6.000 ευρώ ετησίως.

Αυτό που θα διαφοροποιούσε το Πανεπιστήμιο Τροόδους από τα υπόλοιπα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι η εξειδίκευση στην αγροτική ανάπτυξη, με έμφαση στην επιχειρηματικότητα και την ανάδειξη των περιοχών της υπαίθρου. Παράλληλα, το χαμηλό

κόστος διαβίωσης για τους φοιτητές που θα διαμένουν στις εν λόγω κοινότητες, καθιστά την περιοχή Τροόδους πιο ανταγωνιστική σε σχέση με άλλους αντίστοιχους προορισμούς, όπως είχε τονιστεί από τους εμπλεκόμενους φορείς.

ΑΡΡΟΡΟ / Της ΤΖΙΝΑ ΣΜΙΛΕΚ / THE NEW YORK TIMES

Η Ευρώπη μπήκε σε περιπέτειες

Οι Ευρωπαίοι πίστευαν για καιρό πως μπορούσαν να τα καταφέρουν με τον Ντόναλντ Τραμπ και να αποφύγουν έναν επώδυνο εμπορικό πόλεμο. Προσπάθησαν να τον κάμψουν υποσχόμενοι εύκολες λύσεις όπως η αύξηση των εισαγωγών αμερικανικού φυσικού αερίου. Τώρα, όμως, είναι σαφές ότι τα πράγματα δεν είναι εύκολα.

Αν και αντέδρασαν στους δασμούς του Τραμπ με αντίποινα, οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι πάντα ήθελαν διαπραγμάτευση και εξακολουθούν να θέλουν. «Χρειάζονται, όμως, δύο χέρια για ένα χει-

ροκρότημα», σχολιάζει ο Μάρος Σέφκοβιτς, επίτροπος Εμπορίου, και υπογραμμίζει πως «τα προβλήματα από τους δασμούς μπορούν να αποφευχθούν μόνον αν η αμερικανική κυβέρνηση δεχθεί να συζητήσει μαζί μας και να κλείσει συμφωνία». Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια δύσκολη κατάσταση. Για πολλούς δεν είναι σαφές τι ακριβώς θέλει ο Τραμπ. Οι δασμοί συχνά εκλαμβάνονται ως διαπραγματευτικό χαρτί, άλλοτε ως μέσον για να αντληθούν χρήματα που θα χρηματοδοτήσουν τις φοροαπαλλαγές και άλλοτε ως τιμωρία της

Θέλει να αποφύγει τον εμπορικό πόλεμο, αλλά πάντα χρειάζονται δύο χέρια για ένα χειροκρότημα.

Ε.Ε. για τις ρυθμίσεις που επέβαλε στους αμερικανικούς τεχνολογικούς κολοσσούς.

Ο Τραμπ έχει, άλλωστε, επικρίνει τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη και άλλες χώρες φορολογούν

τους παραγωγούς και έχει αφήσει να εννοηθεί ότι οι δασμοί θα αποτελούν αντίδραση σε αυτές τις πολιτικές. Εν μέρει γι' αυτό και ορισμένοι από τους δασμούς, όπως το 25% στα αυτοκίνητα, θα είναι πολύ υψηλότεροι από εκείνους της Ευρώπης με τους οποίους διαφωνεί. Δεν έχει, άλλωστε, φανεί καθόλου πρόθυμος να διαπραγματευθεί και να συνάψει συμφωνία. Ο κ. Σέφκοβιτς επισκέφθηκε την Ουάσινγκτον τον Φεβρουάριο, αλλά δεν κατάφερε και πολλά με αυτό το ταξίδι, και ο Τραμπ δεν έχει μιλήσει ιδιαίτερα με την πρό-

εδρο της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, μετά την ανάληψη των καθηκόντων του.

Όσο δεν μπορεί κανείς να καταλάβει ποια ακριβώς είναι τα κίνητρα του Ντόναλντ Τραμπ και όσο δεν υπάρχουν έμπιστοι διαμεσολαβητές στους κόλπους της κυβέρνησής του, είναι δύσκολο να δει κανείς πώς θα μπορούσε να συνάψει μαζί του συμφωνία που να αποτρέπει τις επώδυνες συνέπειες για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η Πένι Νάας, ειδική θεμάτων εμπορίου

στο γερμανικό Ταμείο Μάρσαλ, «δεν υπάρχει δίνεις και παίρνεις, αλλά μόνον εσύ δίνεις».

Γι' αυτό και η Ε.Ε. τονίζει τώρα ότι θα αντεπιτεθεί εάν αναγκαστεί και ότι θα προχωρήσει σε περαιτέρω μέτρα εάν η κυβέρνηση Τραμπ προσθέσει και άλλους δασμούς. Προσπαθεί να λάβει μέτρα ανάλογα των δασμών του Τραμπ ώστε να αποφύγει την κλιμάκωση. Παράλληλα, όμως, έχει αναγκαστικά προετοιμαστεί επί μήνες για έναν γενικευμένο εμπορικό πόλεμο, μολονότι ήλπιζε να τον αποφύγει.

ΠΗΓΗ: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, δυναμικό στα τέλη του έτους

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Περισσότερα από 450 καινούργια ξενοδοχεία πέντε και τεσσάρων αστέρων και άλλα 244 τριών αστέρων έχουν ξεκινήσει να λειτουργούν την τελευταία πενταετία μαρτυρώντας την αλματώδη ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού. Αριθμός που αντιστοιχεί σε τρία καινούργια ξενοδοχεία σχεδόν κάθε εβδομάδα από το 2019 έως σήμερα. Πρόκειται για μια αλματώδη ανάπτυξη που ναι μεν έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας, πλην όμως δημιουργεί και σημαντικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη χωροθέτηση αυτών των μονάδων, τις υποδομές που απαιτούνται για να τις υποστηρίξουν, αλλά και το αποτύπωμά τους στο περιβάλλον, στις τοπικές κοινωνίες και εντέλει στον χαρακτήρα των προορισμών στους οποίους αναπτύσσονται. Η αξία αυτών των επενδύσεων, για την κατασκευή καινούργιων κτιρίων ή την αναβάθμιση υφιστάμενων, εκτιμάται στα 2,5 δισ. ευρώ ετησίως περίπου ή κοντά στα 12 δισ. στην πενταετία.

Αλλά το ίδιο διάστημα διέκοψαν οριστικά τη λειτουργία τους 570

Στα τέλη του 2024 στην Ελλάδα ήταν σε λειτουργία 10.104 ξενοδοχεία συνολικά όλων των κατηγοριών έναντι 9.971 στα τέλη του 2019.

μικρότερες μονάδες, ενός και δύο αστέρων. Γεγονός που δείχνει ότι ο κλάδος κινείται σε μια κατεύθυνση όπου ο χώρος για τους μικρούς ξενοδόχους είναι όλο και λιγότερος, ενώ τα επενδυτικά κεφάλαια εστιάζουν σε ξενοδοχειακά ακίνητα που μπορούν να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες και επομένως να αξιώσουν πολύ υψηλότερες τιμές από τους πελάτες τους.

Τα μεγέθη αυτά προκύπτουν από τα στοιχεία για το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας στα τέλη του 2024 που έχει επεξεργαστεί το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΞΕΕ). Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, στα τέλη του 2024 στην Ελλάδα υπήρχαν σε λειτουργία 10.104 ξενοδοχεία συνολικά όλων των κατηγοριών έναντι 9.971 ξενοδοχείων στα τέλη του 2019. Και τα 10.104 αυτά ξενοδοχεία διαθέτουν 447.363 δωμάτια, με 894.854 κρεβάτια. Στην πραγματικότητα από το 2019 έως το 2024 οι διαθέσιμες κλίνες έχουν αυξηθεί μόλις κατά 38.507 κρεβάτια.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, το 2024 επισκεφθηκαν την Ελλάδα 35,951 εκατομμύρια ταξιδιώτες. Ωστόσο όλοι αυτοί οι τουρίστες δεν κατέληξαν σε ξενοδοχεία. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό τους φιλοξενήθηκε σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, όπου η ανάπτυξη την τελευταία πενταετία είναι ακόμη μεγαλύτερη από αυτήν στα ξενοδοχεία. Οι προσφερόμενες κλίνες σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης τον Αύγουστο, μήνα κορύφωσης της

δραστηριότητας, ξεπέρασαν το 1 εκατ. και συγκεκριμένα έφθασαν στις 1,022 εκατ., όταν το σύνολο των κλινών στα ξενοδοχεία ανέρχεται στις 894.854. Κάποιες από αυτές βρίσκονται σε καινούργια καταλύματα που εισήλθαν στην αγορά με αποκλειστικό σκοπό αυτού του είδους την εκμετάλλευση, αλλά η συντριπτική πλειονότητά τους αφορά τη μετατροπή κανονικών οικιστικών ακινήτων ή ξενοδοχειακών μονάδων χαμηλότερων κατηγοριών.

Με απλά λόγια, στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου είναι διαθέσιμα σε ταξιδιώτες και παραθεριστές σε ελληνικούς προορισμούς κοντά στα 2 εκατ. κρεβάτια. Και θα είναι ακόμη περισσότερα το 2025 καθώς δεκάδες ξενοδοχεία βρίσκονται στη φάση αποπεράτωσης και έναρξης λειτουργίας φέτος, ενώ επιπλέον μονάδες αναμένεται να ανοίξουν το 2026.

«Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί μια δομική αλλαγή στο μέγιστο δυναμικό των ελληνικών ξενοδοχείων, όπως προκύπτει από τη σύγκριση των δεδομένων του 2019 με το 2024. Η μεταβολή αυτή σηματοδοτεί τη βελτίωση της ποιότητας των υποδομών των παρεχόμενων υπηρεσιών, η οποία για να

είναι όμως οικονομικά ανταποδοτική προϋποθέτει την προσέλκυση πελατείας αντίστοιχα υψηλής δαπάνης. Αυτό απαιτεί οι υψηλής ποιότητας υποδομές αφενός να συνοδεύονται και από υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και αφετέρου αντίστοιχα υψηλού επιπέδου να είναι και οι προορισμοί συνολικά και οι ευκολίες και οι δυνατότητες που παρέχουν», επισημαίνει ο επιστημονικός διευθυντής του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ), Άρνης Ικκος. Είναι όλες οι καινούργιες μονάδες των ανώτερων κατηγοριών όμως πράγματι ικανές να παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες; Στην Ελλάδα, όπως επισημαίνουν οι ειδικοί, η ταξινόμηση των ξενοδοχείων στις κατηγορίες αστέρων γίνεται κυρίως με βάση των δωματίων και των χώρων υποδοχής, και δεν αξιολογούνται επαρκώς η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και άλλοι δείκτες, όπως ο αριθμός των εστιατορίων που εξυπηρετούν την κάθε μονάδα κ.ά. Ούτε υπάρχει ακόμη σαφής αξιολόγηση και ακόμη περισσότερο υποχρέωση διαβάθμισης με βάση το περιβαλλοντικό και κοινωνικό τους αποτύπωμα.

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις της χώρας από τον εισερχόμενο τουρισμό αυξήθηκαν το 2024 σε νέο ιστορικό ρεκόρ και συγκεκριμένα κατά 1,108 δισ. ευρώ ή 5,4% και διαμορφώθηκαν στα 21,7 δισ. σε σχέση με το 2023.

και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ), όσο και με την Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών, Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑΑ). Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης αυτής αποδίδεται στην αύξηση των τιμών στα ξενοδοχεία και μόνον έως ένα βαθμό στην αύξηση των διανυκτερεύσεων. Τα οριστικά στοιχεία δεν είναι ακόμη διαθέσιμα, αλλά εκτιμάται πως ο τζίρος των ξενοδοχείων όλων των κατηγοριών αθροιστικά πέτυχε ξεπεράσει τα 11,5 δισ. ευρώ.

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις της χώρας από τον εισερχόμενο τουρισμό αυξήθηκαν το 2024 σε νέο ιστορικό ρεκόρ και συγκεκριμένα κατά 1,108 δισ. ευρώ ή 5,4% και διαμορφώθηκαν στα 21,7 δισ. σε σχέση με το 2023. Η δε εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση κατέγραψε άνοδο κατά 9,8% και διαμορφώθηκε σε 35,951 εκατομμύρια ταξιδιώτες, έναντι 32,735 εκατομμυρίων το 2023. Όμως η μέση δαπάνη ανά ταξίδι μειώθηκε κατά 5,1%, ανοίγοντας και πάλι τη συζήτηση για το κατά πόσον η χώρα χρειάζεται λιγότερους τουρίστες, που θα αφήνουν όμως περισσότερα χρήματα. Τα περισσότερα χρήματα, όπως και οι αφίξεις ήρθαν από τη Γερ-

Σήμερα μία στις τέσσερις ξενοδοχειακές κλίνες είναι σε μονάδες πέντε αστέρων, έναντι μιας στις πέντε το 2019.

μανία. Ειδικότερα, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 3,5% στα 3,696 δισ. ευρώ.

Με δεδομένη αυτή τη δυναμική, ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό αλλά και επενδυτών που θέλουν να τοποθετηθούν σε αυτόν προχωρούν σε αναβαθμίσεις των υποδομών τους και σε εξαγορές. Το ίδιο ισχύει και για τις άλλες τουριστικές επιχειρήσεις, όπως τα αεροδρόμια, όπου η εταιρεία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών αλλά και η Fraport Greece επενδύουν εκατοντάδες εκατ. για την αύξηση της δυναμικότητάς τους και τη βελτίωση των υπηρεσιών τους. Υπολογίζεται πως αθροιστικά η αξία των δρομολογημένων επενδύσεων ειδικά σε πολυτελή ξενοδοχεία που θα ανοίξουν τα επόμενα χρόνια ξεπερνάει τα 4 δισ. ευρώ, ενώ κυοφορούνται και νέα projects. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της επενδυτικής αυτής δραστηριότητας είναι τα νέα projects των ομίλων TEMES, Sani/Ikos, Μήτσιν, ΓΕΚ, AGS, Grivalia Hospitality, TEPNA και HardRock, Goldman Sachs και HIG, αλλά και κινήσεις που δρομολογούν επενδυτικά κεφάλαια όπως η Goldman Sachs και το ελληνικό SMERediumCap. Την ίδια ώρα προχωρούν και εξαγορές υφιστάμενων τέτοιων μονάδων, με πιο πρόσφατη την εξαγορά από τον εφοπλιστή Γιώργο Προκοπίου του ομίλου Αστέρ Παλλάς Βουλιγαμίνης, στο συγκρότημα του οποίου λειτουργεί το Four Seasons Astir Palace Hotel Athens.

Αυστηρότεροι κανόνες για προσφορές και εκπτώσεις

Σε ισχύ ο κώδικας δεοντολογίας για την προστασία των καταναλωτών

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Χρονικούς περιορισμούς σε περίπτωση πραγματοποίησης συνδυαστικών προσφορών για πάνω από 60 ημέρες, απαγόρευση της παρουσίασης ως έκπτωσης μόνιμα μειωμένης τιμής, περιορισμούς στη χρήση γενικευμένων εκπτώσεων τύπου «εκπτώσεις έως και 50%» και υποχρέωση της τήρησης των νέων κανόνων για κάθε προϊόν που περιλαμβάνεται στα φυλλάδια προσφορών περιλαμβάνει ο νέος «κώδικας δεοντολογίας για ανακοινώσεις μείωσης της τιμής (ιδίως σε προσφορές/εκπτώσεις/προωθητικές ενέργειες)».

Η σχετική υπουργική απόφαση δημοσιεύθηκε χθες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ενώ ο νέος κώδικας τίθεται ουσιαστικά σε εφαρμογή –υπό την έννοια ότι θα ξεκινήσουν οι έλεγχοι του υπουργείου Ανάπτυξης για τη διαπίστωση τυχόν παραβάσεων– από την ερχόμενη Δευτέρα, 17 Μαρτίου 2025. Σε περίπτωση παράβασης του κώδικα γίνονται συστάσεις ή επιβάλλονται κυρώσεις που κυμαίνονται από 5.000 έως 1.500.000 ευρώ, ενώ σε περίπτωση υποτροπής τα πρόστιμα

μπορεί να φτάσουν μέχρι τα 3 εκατ. ευρώ.

Όπως προκύπτει από το πλήρες κείμενο της υπουργικής απόφασης, οι κανόνες που τίθενται για τη διενέργεια των προσφορών είναι αρκετά αυστηρότεροι, ενώ το κυριότερο στοιχείο είναι η προσπάθεια να προληφθεί οποιαδήποτε προσπάθεια παραπλάνησης των καταναλωτών. Τούτο γίνεται ειδικά καθώς τα τελευταία χρόνια οι καταναλωτές είχαν μετατραπεί σε «κυνηγούς προσφορών», με το 60% των πωλήσεων στα σούπερ μάρκετ να αφορά προϊόντα που είχαν διατεθεί υπό καθεστώς προωθητικών ενεργειών, ενώ την ίδια ώρα αρκετές από τις προωθητικές ενέργειες υπέκρυπταν στην πραγματικότητα ανατιμήσεις.

Βασικός κανόνας που ισχύει πλέον και για τις προωθητικές ενέργειες στα σούπερ μάρκετ –καθώς μέχρι τώρα ίσχυε για τις προσφορές και τις εκπτώσεις στο υπόλοιπο λιανεμπόριο– είναι ο περίφημος κανόνας των 30 ημερών: κατά την ανακοίνωση μείωσης τιμής είναι υποχρεωτικό να αναγράφεται ρητώς η προγενέστερη τιμή/τιμή αναφοράς βάσει της

Τι αλλάζει με τις προσφορές στα σούπερ μάρκετ

1 Κατά την ανακοίνωση μείωσης τιμής είναι υποχρεωτικό να αναγράφεται ρητώς η προγενέστερη τιμή/τιμή αναφοράς βάσει της οποίας εφαρμόζεται η έκπτωση. Η τιμή αναφοράς είναι η χαμηλότερη που εφάρμοσε ο έμπορος κατά την περίοδο των 30 ημερών πριν από την εφαρμογή της μείωσης της τιμής.

2 Σε περίπτωση προοδευτικών μειώσεων εντός χρονικού διαστήματος 60 ημερών ο έμπορος έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει ως τιμή αναφοράς την τιμή που ίσχυε πριν από την εφαρμογή της πρώτης από τις διαδοχικές μειώσεις τιμών εντός του ως άνω χρονικού διαστήματος.

3 Επιτρέπονται προσφορές τύπου «1+1», «2+1» δώρο, αλλά μόνο εάν στο ράφι διατίθεται και μεμονωμένο και σε επαρκή αποθέματα το ίδιο προϊόν. Δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός.

4 Εάν ο έμπορος δεν θέλει ή δεν μπορεί να διαθέσει το μεμονωμένο προϊόν, τότε η προσφορά τύπου «1+1» δεν μπορεί να γίνεται για πάνω από 60 ημέρες.

5 Ένα προϊόν δεν μπορεί να βρίσκεται στο ράφι με μόνιμη έκπτωση (π.χ. sticker - 1 ευρώ). Ο λιανέμπορος θα πρέπει να φροντίσει ώστε να επικοινωνείται ως τιμή αναφοράς η χαμηλότερη τιμή των τελευταίων 30 ημερών.

6 Οι κανόνες για τις προσφορές ισχύουν και για τα προγράμματα επιβράβευσης (π.χ. loyalty cards) εάν σε αυτές τις προσφορές έχουν πρόσβαση δυνητικά όλοι οι καταναλωτές και δεν θεωρούνται εξαιρουμένες.

7 Οι κανόνες για τις προσφορές θα πρέπει να εφαρμόζονται και για κάθε προϊόν ξεχωριστά στα φυλλάδια προσφορών.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε περίπτωση παράβασης του κώδικα γίνονται συστάσεις ή επιβάλλονται κυρώσεις που κυμαίνονται από 5.000 έως 1.500.000 ευρώ.

οποίας εφαρμόζεται η έκπτωση. Η τιμή αναφοράς είναι η χαμηλότερη τιμή που εφάρμοσε ο έμπορος κατά την περίοδο των 30 ημερών πριν από την εφαρμογή της μείωσης της τιμής. Για παράδειγμα, ένα σούπερ μάρκετ πουλάει ένα απορρυπαντικό ρούχων 12 ευρώ επί 30 ημέρες. Στη συνέχεια ανεβάζει για μία ημέρα την τιμή στα 15 ευρώ και την αμέσως επόμενη ημέρα την κατεβάζει στα 12 ευρώ ανακοινώνοντας έκπτωση 25%. Το παραπάνω είναι παράνομο, δεδομένου ότι

η χαμηλότερη τιμή των τελευταίων 30 ημερών πριν από την έκπτωση ήταν τα 12 ευρώ και όχι τα 15 ευρώ. Εάν ο έμπορος διαθέτει τόσο φυσικό όσο και ηλεκτρονικό κατάστημα στα οποία εφαρμόζει διαφορετικές τιμές, θα πρέπει να καθορίσει την τιμή αναφοράς ξεχωριστά για καθένα από αυτά τα κανάλια πωλήσεων, όπως επίσης και εάν διαθέτει πολλά καταστήματα, όπου εφαρμόζει διαφορετική τιμολογιακή πολιτική.

Με βάση τον παραπάνω κανόνα επέρχονται οι εξής ουσιαστικές αλλαγές στην παρουσίαση των προσφορών:

Επιτρέπονται προσφορές τύπου «1+1», «2+1» δώρο κ.ο.κ., αλλά μόνο εάν στο ράφι διατίθεται και μεμονωμένο και σε επαρκή αποθέματα το ίδιο προϊόν. Σε αυτή την περίπτωση δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός.

Εάν ο έμπορος δεν θέλει ή δεν μπορεί να διαθέσει το μεμονωμένο προϊόν, τότε η προσφορά τύπου «1+1» δεν μπο-

ρεί να γίνεται για πάνω από 60 ημέρες.

Αν υπάρχει μείωση της τιμής του ενός τεμαχίου και παράλληλα υπάρχει συνδυασμένη προσφορά, τότε η τιμή της συνδυασμένης προσφοράς θα πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με την τελική τιμή του ενός τεμαχίου. Αυτό συμβαίνει όταν, για παράδειγμα, μια εταιρεία διαθέσει πολυσυσκευασία «3+1 δώρο» και παράλληλα διαθέτει και τη μεμονωμένη συσκευασία με έκπτωση πάνω στο προϊόν 0,60€.

Ένα προϊόν δεν μπορεί να βρίσκεται στο ράφι με μόνιμη έκπτωση (π.χ. sticker - 1 ευρώ). Ο λιανέμπορος θα πρέπει να φροντίσει ώστε να επικοινωνείται ως τιμή αναφοράς η χαμηλότερη τιμή των τελευταίων 30 ημερών.

Οι κανόνες για τις προσφορές ισχύουν και για τα προγράμματα επιβράβευσης (π.χ. loyalty cards) εάν σε αυτές τις προσφορές έχουν πρόσβαση δυνητικά

όλοι οι καταναλωτές και δεν θεωρούνται εξαιρουμένες.

Οι κανόνες για τις προσφορές θα πρέπει να εφαρμόζονται και για κάθε προϊόν ξεχωριστά στα φυλλάδια προσφορών.

Ο κανόνας των 30 ημερών ισχύει και για τα καταστήματα outlet, με την τιμή αναφοράς να είναι όχι η αρχική τιμή προϊόντος, αλλά η τιμή που ίσχυε στο ίδιο κατάστημα τις τελευταίες 30 ημέρες πριν από την ανακοίνωση μείωσης τιμής.

Η προτεινόμενη λιανική τιμή/συνιστώμενη τιμή καταλόγου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως προγενέστερη τιμή/τιμή αναφοράς για την ανακοίνωση μείωσης τιμής.

Ο ισχυρισμός μείωσης τιμής «έως και» είναι αληθής αν ένα σημαντικό ποσοστό προϊόντων της εν λόγω ομάδας διατίθεται με την αναφερόμενη μέγιστη έκπτωση κατά τρόπο ώστε η συνολική εικόνα που βλέπει ο καταναλωτής να επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό αυτό.

η Διάσκεψη της

ΓΙΑΛΤΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

80 χρόνια μετά

ΚΥΡΙΑΚΗ

23/3

Από το μεγαλείο στην παρακμή η Gazprom

Μεγάλες ζημιές και σχέδιο μαζικών απολύσεων στη ρωσική εταιρεία μετά τη διακοπή ροών φυσικού αερίου προς την Ευρώπη

Πριν από 11 χρόνια, στα εγκαίνια του πολυτελούς κτιρίου στο κέντρο της Αγίας Πετρούπολης που θα στέγαζε τον εξαγωγικό βραχίονα της Gazprom, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Αλεξέι Μίλερ, προανήγγελλε ένα λαμπρό μέλλον που θα χρηματοδοτούνταν από τις ευρωπαϊκές πωλήσεις. «Η Ευρώπη θα χρειάζεται όλο και περισσότερο το ρωσικό φυσικό αέριο», είχε δηλώσει τότε.

Σήμερα, τα πολυτελή γραφεία έχουν καταλήξει να συμβολίζουν την ταχεία παρακμή της Gazprom, που παρασύρεται από τη σχεδόν ολοκληρωτική απώλεια των ευρωπαϊκών αγορών μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία, η οποία διέρρηξε τους δεσμούς της Ρωσίας με τη Δύση.

Εκοντας να αντιμετωπίσει ζημιές πολλών δισεκατομμυρίων και προσπαθώντας να εξοικονομήσει χρήματα, η εταιρεία εξετάζει τώρα το ενδεχόμενο να θέσει το «παλάτι» αυτό προς πώληση μαζί με άλλα πολυτελή ακίνητα που διαθέτει, σύμφωνα με πηγές μέσα από την Gazprom, τις οποίες επικαλείται το Reuters. Αν και η οικονομία της Ρωσίας υπήρξε ανθεκτική, διάφοροι κλάδοι εμφανίζουν αυξανόμενα σημάδια πίεσης. Η Gazprom είναι αναμφισβήτητη η ρωσική επιχείρηση που έχει πληγεί περισσότερο από τις διεθνείς κυρώσεις που επιβλήθηκαν μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Ο αριθμός του προσωπικού της Gazprom Export, που κάποτε ήταν η πιο ευημερούσα μονάδα της εταιρείας, έχει συρρικνωθεί σε μόλις μερικές δεκάδες υπαλλήλους. Η εταιρεία τώρα εστιάζει στην εσωτερική αγορά, φιλοδο-

ξώντας να φέρει φυσικό αέριο σε περισσότερα ρωσικά νοικοκυριά.

Τα προβλήματα της Gazprom εκτείνονται πολύ πέρα από τη μονάδα εξαγωγών. Στα κεντρικά γραφεία της μητρικής εταιρείας στη Ρωσία, που βρίσκονται στον ψηλότερο ουρανοξύστη της Ευρώπης, έχουν ήδη εγκριθεί σχέδια για την περικοπή 1.500 θέσεων εργασίας. Οι απολύσεις στα κεντρικά γραφεία της Gazprom δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί, αλλά ζητήθηκε από το προσωπικό να προετοιμάσει ατομικές παρουσιάσεις, σχετικά με τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας τους, με περιθώριο μόλις λίγων εβδομάδων.

Το μερίδιο της Gazprom στις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει συρρικνωθεί στο 7% από πάνω από 35% πριν από τις κυρώσεις.

Οι περικοπές αυτές ανέρχονται περίπου στο 40% του προσωπικού στα κεντρικά γραφεία της Gazprom, αλλά αποτελούν ένα μικρό κλάσμα του μισού εκατομμυρίου εργαζομένων της, που είναι κατανεμημένοι σε όλη τη Ρωσία.

Στέλεχος της εταιρείας παραδέχθηκε ότι αποδείχθηκαν λανθασμένες οι εκτιμήσεις πως η Ευρώπη θα επέστρεφε γρήγορα, «ικετεύοντας» να συνεχιστούν οι προμήθειες ρωσικού αερίου, εξαιτίας του υψηλότερου ενεργειακού κόστους. Οι εξαγωγείς

Το 2023 η Gazprom κατέγραψε καθαρή ζημία ύψους 7 δισ. δολαρίων, την πρώτη από το 1999, ενώ η κεφαλαιοποίησή της την Τετάρτη ανερχόταν σε περίπου 46 δισ. δολάρια, από το ιστορικό υψηλό των 330,9 δισ. δολαρίων το 2007.

φυσικού αερίου των ΗΠΑ κινήθηκαν γρήγορα για να αντικαταστήσουν το ρωσικό φυσικό αέριο στην Ευρώπη. Οι ΗΠΑ έχουν γίνει ο μεγαλύτερος εξαγωγέας υδρογονανθράκων φυσικού αερίου στην ήπειρο, με τις προμήθειες να έχουν τριπλασιαστεί από το 2021. Η Ευρώπη εξακολουθεί να αγοράζει το θαλάσσιο υδρογονανθράκων φυσικό αέριο (LNG) της Ρωσίας, αλλά κυρίως από τους αντιπάλους της Gazprom, όπως το εργοστάσιο υδρογονανθράκων φυσικού αερίου Yamal LNG της Novatek.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει να σταματήσει τη χρήση ρωσικών ορυκτών καυσίμων έως το 2027 και η συνολική κατανάλωση φυσικού αερίου έχει μειωθεί εν μέρει, λόγω της στρόφις προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Πέρυσι, η Gazprom κατέγραψε καθαρή ζημία ύψους 7 δισ. δολαρίων για το 2023, την πρώτη της από το 1999, όταν ο Πούτιν ανέβηκε στην εξουσία. Κατέγραψε και άλλη ζημία τους πρώτους εννέα μήνες του 2024, την τελευταία περίοδο για

την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Λίγους μήνες μετά την ανακοίνωση των ετήσιων ζημιών, η Gazprom δήλωσε πέρυσι ότι πουλάει ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων υψηλών προδιαγραφών, που περιλαμβάνει γνωστά πολυτελή ξενοδοχεία στη Μόσχα και στην Κοιλιάδα των Λουλουδιών της Αρμενίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Gazprom έχει μακρά ιστορία επενδύσεων σε πολυτελή ακίνητα, τα οποία χρησιμοποιεί για να ανταμείβει τους υπαλλήλους της με διακοπές και

για να φιλοξενεί συνέδρια και εκδηλώσεις όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2014.

Η επιστροφή του Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο βοήθησε την τιμή της μετοχής της Gazprom να ανακάμψει, με την ελπίδα ότι μια γρήγορη ειρηνευτική συμφωνία για την Ουκρανία θα οδηγήσει στην αποκατάσταση των εξαγωγών προς την Ευρώπη, ανέφερε η Alpha Bank σε σημείωμά της τον περασμένο μήνα.

Υπάρχουν ωστόσο λίγες ενδείξεις ότι η ήπειρος θα σπεύσει να συνδεθεί εκ νέου με το ρωσικό φυσικό αέριο, παρά το δημοσίευμα των Financial Times ότι ένας μακροχρόνιος σύμμαχος του Πούτιν πιέζει τις Ηνωμένες Πολιτείες να επιτρέψουν στους επενδυτές να επανεκκινήσουν τον αγωγό Nord Stream 2, αξίας 11 δισ. δολαρίων, που μετέφερε φυσικό αέριο από τη Ρωσία μέσω της Γερμανίας. Η Γερμανία λέει ότι θα επιμείνει στην πολιτική της ανεξαρτησίας της από τη ρωσική ενέργεια. Αλλά ακόμη και αν υπήρχε αυτή η διάθεση, ο Nord Stream είναι εκτός λειτουργίας και έχει υποστεί εν μέρει ζημιές.

Το μερίδιο της Gazprom στις αγορές της Ε.Ε. έχει συρρικνωθεί στο 7% από πάνω από 35% πριν από τις κυρώσεις της Ε.Ε., σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η κεφαλαιοποίησή της την Τετάρτη ανερχόταν σε περίπου 46 δισ. δολάρια, από το ιστορικό υψηλό των 330,9 δισ. δολαρίων το 2007, σύμφωνα με το χρηματιστήριο της Μόσχας, την Gazprom και υπολογισμούς του Reuters.

Charity Race

RUN FOR AUTISM HALF MARATHON

06 APRIL 2025

 21k **10k** **5k** **1k** **500m**

 AYIA NAPA CYPRUS
NISSI BAY BAR

Χορηγός

Blue Surf Property

Χορηγός Επικοινωνίας

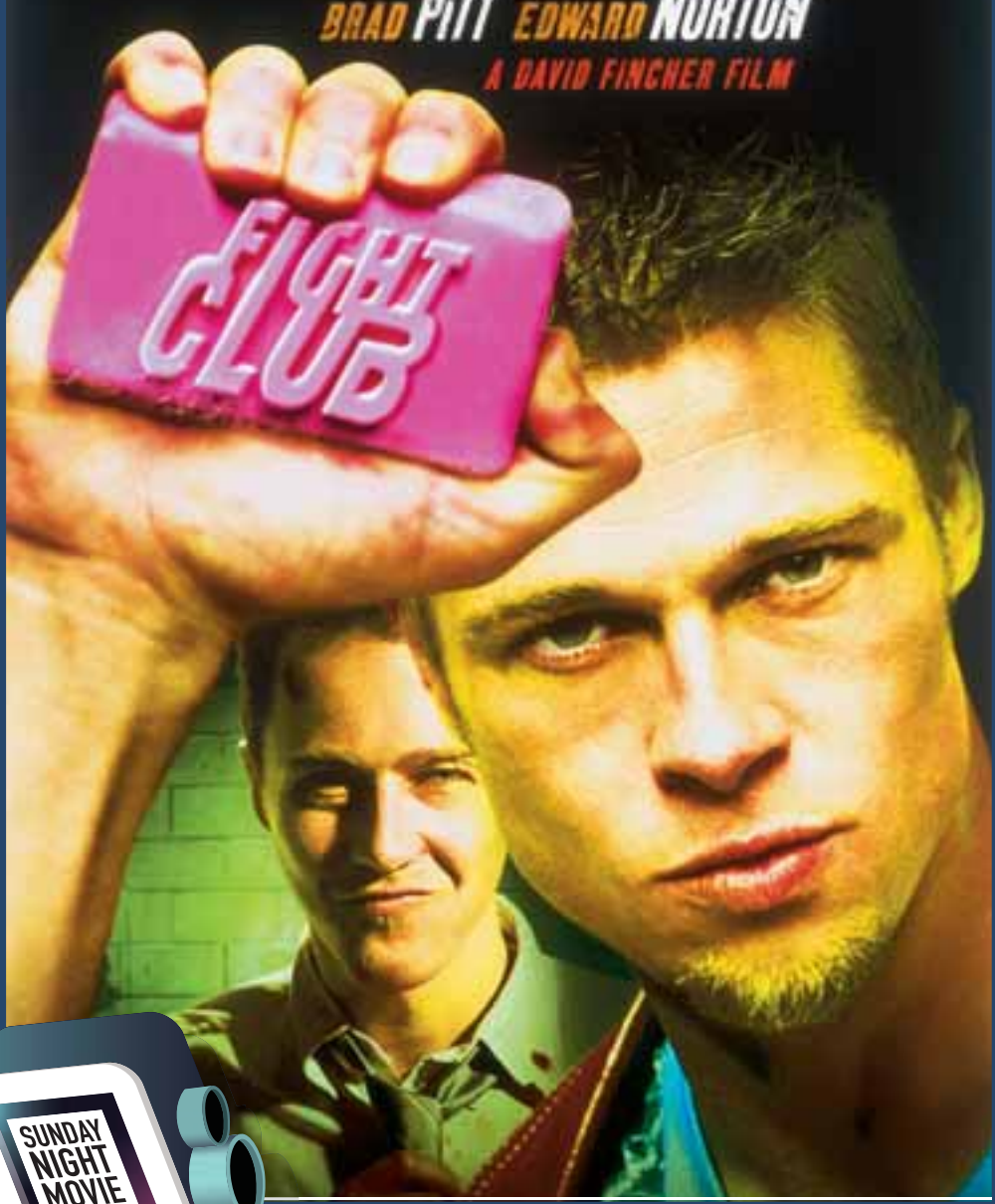

DEEJAY 93.5 RADIO

run-forautism.com

BRAD PITT EDWARD NORTON
A DAVID FINCHER FILM

SUNDAY NIGHT MOVIE
MOVIES BEST HD
THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΡΤΙΟΥ 21:00

FIGHT CLUB
ΔΡΑΜΑ

Όταν ο Τζακ και ο Τάιλερ γνωρίζονται, αρχίζουν να παλεύουν μεταξύ τους για να καταπολέμησουν την ένταση που υπάρχει στη ζωή τους. Σύντομα ιδρύουν το Fight Club, ένα παράνομο κλαμπ πυγμαχίας.

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101

Θέση: 49

www.mesimvria.com

Ελκυστική για τους ξένους η ελληνική κτηματαγορά

Ποιοτικά ακίνητα σε προσιτές τιμές παρά τις αυξήσεις των τελευταίων ετών

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Διατηρείται στο «στόχαστρο» των ξένων αγοραστών κατοικίας η Ελλάδα, καθώς όπως αναφέρει σχετική έκθεση της Astons, βρετανικής εταιρείας επενδυτικής μετανάστευσης, τα προγράμματα για τους non-dom, τους συνταξιούχους από χώρες της Βόρειας Ευρώπης, αλλά και η «χρυσή βίζα», συνεχίζουν να κρίνονται ιδιαίτερα ελκυστικά. Ταυτόχρονα, η ελληνική αγορά κατοικίας, παρότι κατέγραψε και το 2024 σημαντικές αυξήσεις τιμών (έως 28% ανάλογα με την περιοχή, με βάση τα στοιχεία της Astons), παραμένει προσιτή για τους περισσότερους ξένους αγοραστές, ιδίως εκείνους από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, που εμφανίζονται και ιδιαίτερα κινητικοί σε ό,τι αφορά την απόκτηση ακινήτων στην Ελλάδα.

Το πρόγραμμα για τους πολίτες non-dom, όσους δηλαδή δεν μένουν μόνιμα στη χώρα μας, παρέχει τη δυνατότητα ως φυσικά πρόσωπα να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα, υπό τον όρο της υλοποίησης κάποιας μορφής επένδυσης στη χώρα (π.χ. ακίνητα, μετοχές, ομόλογα, εταιρικά μερίδια), με το ελάχιστο όριο αυτών να τίθεται στις 500.000 ευρώ. Ο όρος αυτός θα πρέπει να εκπληρωθεί εντός τριών ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα. Όσοι επιλέγουν την Ελλάδα για τη νέα φορολογική κατοικία τους φορολογούνται για συνολική περίοδο 15 ετών, με ετήσιο ανώτατο φόρο 100.000 ευρώ, για το σύνολο των εισοδημάτων που αποκτούν στο εξωτερικό, ανεξαρτήτως αξίας. Οι περισσότεροι εξ αυτών προτιμούν την απόκτηση ακινήτου.

Η αντίστοιχη ρύθμιση για τους συνταξιούχους του εξωτερικού προβλέπει χαμηλό φορολογικό

Οι περισσότεροι non-dom κινούνται στην περιοχή της Αθηναϊκής Ριβιέρας, όπου παρά τη μεγάλη αύξηση των τιμών (3.900 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο και πάνω από 10.000 ευρώ/τ.μ. για νέες κατασκευές σε περιοχές όπως η Γλυφάδα και η Βουλιαγμένη) το αγοραστικό ενδιαφέρον παραμένει πολύ υψηλό.

συντελεστή 7% του ύψους της σύνταξης για όποιον πολίτη ξένος χώρας επιλέξει να μεταφέρει τη φορολογική έδρα του στην Ελλάδα. Ο χαμηλός αυτός συντελεστής έχει δεκαετή ισχύ. Εκτός από την ανάγκη ύπαρξης συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολόγησης μεταξύ της Ελλάδας και της χώρας όπου εκδίδεται και καταβάλλεται η σύνταξη, προϋπόθεση είναι ο συνταξιούχος να διαμένει στην Ελλάδα για τουλάχιστον 183 ημέρες τον χρόνο. Επίσης πρέπει να μην ήταν φορολογικός κάτοικος Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι τε-

Τα ελληνικά προγράμματα μεταφοράς φορολογικής κατοικίας, αλλά και η «χρυσή βίζα», χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα ανταγωνιστικά από τη βρετανική Astons.

λευταία χρόνια, πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα.

Την απήκασε της ασφαλώς διατηρεί και η «χρυσή βίζα», είτε πρόκειται για την αγορά εξοχικής κατοικίας ή ακινήτου εκτός Αττικής και Θεσσαλονίκης, όπου το ελάχιστο ύψος επένδυσης είναι 400.000 ευρώ, δηλαδή το μισό των 800.000 ευρώ που ισχύει πλέον στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα. Επίσης, πολύ μεγάλη είναι η ζήτηση (χωρίς όμως να υπάρχει ακόμη η αντίστοιχη προσφορά) για κατοικίες που έχουν προκύψει από

αλλαγή χρήσης πρώην επαγγελματικών κτιρίων (π.χ. βιομηχανικά, αποθήκες, γραφεία κ.λπ.). Ο λόγος είναι ότι σε αυτές τις περιπτώσεις το ελάχιστο όριο είναι μόλις 250.000 ευρώ.

Σύμφωνα με την Astons, ανάλογα με την κατηγορία του αγοραστή προτιμώνται και οι αντίστοιχες περιοχές. Για παράδειγμα, οι συνταξιούχοι προτιμούν την απόκτηση κατοικίας σε περιοχές όπως η Κέρκυρα, η Ρόδος και η Εύβοια. Πρόκειται για σημεία που συνδυάζουν το φυσικό κάλλος με την υψηλή ποιότητα ζωής και ει-

δικά στην περίπτωση της Εύβοιας το προσιτό κόστος αγοράς (1.400 ευρώ/τ.μ.) και την εγγύτητα με την Αττική.

Όσοι κινούνται στην ελληνική αγορά με αμιγώς επενδυτικό προσανατολισμό ενδιαφέρονται περισσότερο για περιοχές όπως τα Χανιά στην Κρήτη, όπου καταγράφονται και σημαντικές υπεραιξίες, ή η Πάτρα, όπου υπάρχει υψηλή ζήτηση από φοιτητές, με αποτέλεσμα να είναι ελκυστική επιλογή η αγορά ενός διαμερίσματος με στόχο την εκμετάλλευση. Στα Χανιά η μέση τιμή πώλησης κατοικίας διαμορφώνεται σήμερα σε 2.545 ευρώ/τ.μ., έχοντας αυξηθεί κατά 16,2% από το 2023, ενώ στην Πάτρα αγγίζει τα 1.330 ευρώ/τ.μ., καταγράφοντας αύξηση κατά 12,5%.

Αντίστοιχα, σύμφωνα με την ανάλυση της Astons, οι επαγγελματίες non-dom ενδιαφέρονται περισσότερο για την αγορά κατοικίας στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, καθώς σε αυτά προσφέρονται και σημαντικές υποδομές, ενώ συνδυάζουν ελκυστικό τρόπο ζωής με ήπιο κλίμα.

Στην Αθήνα (κέντρο) η μέση τιμή πώλησης κατοικίας διαμορφώνεται σε 2.250 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ετήσια αύξηση κατά 10,5%, ενώ στη Θεσσαλονίκη η μέση τιμή αγγίζει τις 2.107 ευρώ/τ.μ., έχοντας αυξηθεί κατά 10,7% συγκριτικά με το 2023. Ασφαλώς θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι περισσότεροι non-dom κινούνται στην περιοχή της Αθηναϊκής Ριβιέρας, όπου παρά τη μεγάλη αύξηση των τιμών πώλησης και τις υψηλές τιμές (3.900 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο και πάνω από 10.000 ευρώ/τ.μ. για νέες κατασκευές σε περιοχές όπως η Γλυφάδα και η Βουλιαγμένη) το αγοραστικό ενδιαφέρον παραμένει πολύ υψηλό.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Φεβρουαρίου 2025

Το διεθνές σκηνικό φέρνει λίγο από ένα multidimensional video game ταβλιού μεταξύ αντιπάλων ΑΙ παικτών που τώρα προσπαθούν να το μάθουν και όλους εμάς σαν θεατές να υποστηρίξουμε πως έτσι έπρεπε να παιχτεί η κάθε ζαριά. Η αστάθεια στις διεθνείς αγορές με την καθημερινή επιβολή και ακύρωση εμπορικών δασμών καλά κρατεί, ενώ στις διάφορες πολεμικές συρράξεις και γεωπολιτικές αναταράξεις το κάθε μέρος προσπαθεί να κατακτήσει το «high-ground» για να επιβληθεί στους υπόλοιπους.

Το ρίσκο απέκτησε πολλά και νέα... ποδάρια και μέσα σε όλο αυτό, επενδυτές, διαχειριστές κεφαλαίων και μικροαγοραστές καλούνται να λαμβάνουν αποφάσεις εντός ωρών και ημερών για να σώσουν ό,τι σώζεται. Καλούμαστε κι εμείς να αποκρυπτογραφούμε κάθε τι που γίνεται για να σας μεταφέρουμε την εικόνα που βλέπετε ή δεν βλέπετε.

Αυτά και μ' αυτά, πάμε να δούμε τι μας επιφύλαξε ο περασμένος μήνας στην τοπική αγορά ακινήτων.

Τον Φεβρουάριο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.585 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον Φεβρουάριο του 2024 είχαν σημειωθεί 1.543 πωλήσεις, σημειώνοντας έτσι μια ελαφρά αύξηση της τάξης του 2,7%.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις

ακινήτων που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Φεβρουάριο ήταν καλύτερη αφού έδειξε μια αύξηση της τάξης του 7% σε σχέση με τον Φεβρουάριο πέρσι: φέτος κατατέθηκαν 1.371 πωλητήρια έγγραφα

Η συνολική αξία συναλλαγών κυμάνθηκε πέρα των €392,3 εκατ. σημειώνοντας θεαματική αύξηση σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2024 που η συνολική αξία ήταν πέρα των €327,9 εκατ.

σε σχέση με τα 1.128 που κατατέθηκαν πέρσι. Έτσι μετά την εκρηκτική αύξηση του Ιανουαρίου, η κατάσταση μετριόστηκε φέρνοντας τη μέση αύξηση διμηνίας στο 13%.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Φεβρουάριο φέτος κυμάνθηκε περί τις €392,3 εκ. Συγκρινόμενη με τον Φεβρουάριο του 2024 όπου η συνολική αξία ήταν περί τις €327,9 εκ., βλέπουμε μια θεαματική αύξηση επενδυμένων κεφαλαίων σχεδόν 20%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών; Συμπεριφέρθηκαν

Τον Φεβρουάριο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.585 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον Φεβρουάριο του 2024 είχαν σημειωθεί 1.543 πωλήσεις, σημειώνοντας έτσι μια ελαφρά αύξηση της τάξης του 2,7%.

όλες οι επαρχίες κατά αντίστοιχο τρόπο

Η Λευκωσία κατέγραψε 461 πωλήσεις τον Φεβρουάριο φέτος και 443 πωλήσεις τον Φεβρουάριο του 2024 σημειώνοντας αύξηση 4%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών εκτινάχθηκε κατά 44% εφόσον τον Φεβρουάριο φέτος επενδύθηκαν περί τις €96 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περί τις €66,7 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Φεβρουαρίου 29,1% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 24,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λευκωσία κατέγραψε και

315 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 13% αυξημένα σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2024. Συνεπώς η Λευκωσία κινείται θετικά μέχρι τώρα.

Η Λεμεσός κατέγραψε 416 πωλήσεις τον Φεβρουάριο φέτος και 394 πωλήσεις τον Φεβρουάριο του 2024 σημειώνοντας αύξηση 5,6%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών αυξήθηκε κατά 26,3% εφόσον τον Φεβρουάριο φέτος επενδύθηκαν περί τις €147 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περί τις €116,4 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Φεβρουαρίου 26,2% επί του αριθμού

πωλήσεων και μερίδιο 37,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λεμεσός κατέγραψε και 389 πωλητήρια έγγραφα, που είναι κατά μόλις 3% αυξημένα σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2024. Όμως σε αυτό το στάδιο θεωρούμε ότι και η Λεμεσός συνεχίζει ανανεωμένη μέσα στο 2025.

Η Λάρνακα κατέγραψε 307 πωλήσεις τον Φεβρουάριο φέτος και 297 πωλήσεις τον Φεβρουάριο του 2024 σημειώνοντας αύξηση 3,4%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών έμεινε σχεδόν αμετάβλητος εφόσον τον Φεβρουάριο φέτος επενδύθηκαν περί τις €55,2 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περί τις €55 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Φεβρουαρίου 19,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 14,1% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λάρνακα κατέγραψε και 335 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 36% αυξημένα σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2024, μια ένδειξη που αφήνει ένα γερό αποτύπωμα αισιοδοξίας για τη μετέπειτα πορεία της το επόμενο διάστημα.

Η Πάφος κατέγραψε 308 πωλήσεις τον Φεβρουάριο φέτος και 334 πωλήσεις τον Φεβρουάριο του 2024 σημειώνοντας πτώση 7,8%. Σοβαρή μείωση είχε και ο συνολικός όγκος συναλλαγών αφού υπέστη πτώση 9,5% εφόσον τον Φεβρουάριο φέτος επενδύθηκαν περί τις €76 εκ., ενώ τον αντί-

στοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περί τις €84 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Φεβρουαρίου 19,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,4% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Πάφος κατέγραψε και 280 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 10% μειωμένα σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2024. Η Πάφος συνεχίζει την αρνητική της πορεία μέσα στο 2025.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 93 πωλήσεις τον Φεβρουάριο φέτος και 75 πωλήσεις τον Φεβρουάριο του 2024 σημειώνοντας μια αύξηση 24%. Εκρηκτική αύξηση είχε και ο συνολικός όγκος συναλλαγών με αύξηση που ξεπέρασε το 65% εφόσον τον Φεβρουάριο φέτος επενδύθηκαν περί τις €18,2 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περί τις €11 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Φεβρουαρίου 5,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,6% επί της αξίας συναλλαγών. Σε αντίθεση με τις πιο πάνω θετικές αποδόσεις, η Αμμόχωστος κατέγραψε συγκριτική μείωση Φεβρουαρίου 2024 - Φεβρουαρίου 2025 ύψους 25% στα πωλητήρια έγγραφα. Η συγκεκριμένη επαρχία εξακολουθεί να προβάλει μια πιο συγκεχυμένη εικόνα και είναι ενδιαφέρον να δούμε πως θα εξελιχθεί.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Με την ανακαίνιση και επανέκθεση των αντικειμένων του Μουσείου, όπως μου λέει ο δρ Ηλιάδης, δόθηκε η ευκαιρία να αναδείξουν και όψεις της βυζαντινής τέχνης, που πριν ήταν κατά κάποιο τρόπο κρυμμένα.

14 αιώνες τέχνης με νέο αέρα

Το ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ προσθέτει στη μουσειακή εμπειρία του τόπου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μία εντελώς καινούργια μουσειακή εμπειρία υπόσχεται να αφήσει στο κοινό το ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, το οποίο εγκαινιάστηκε το 1982, και μετά από πέντε χρόνια εργασιών θα ανοίξει για το κοινό στις 18 Μαρτίου. Λίγες μέρες λοιπόν πριν υποδεχθεί στους χώρους του τους πρώτους επισκέπτες το επισκεφθήκαμε, με ξεναγό τον διευθυντή του δρ Γιάννη Ηλιάδη. Ο δρ Ηλιάδης μάς λέει πως πλέον το μουσείο παρουσιάζει τα εκθέματά του με εντελώς διαφορετική διάταξη από εκείνη που είχε πριν: «Από το open plan της προηγούμενης κατάστασης τώρα είμαστε επικεντρωμένοι στο να δώσουμε στο κοινό μια πορεία στον χρόνο, αλλά και στον χώρο, για να μπορέσουμε να αναπτύξουμε το αφήγημα της ιστορίας των 14 αιώνων του Χριστιανισμού στην Κύπρο».

Το Βυζαντινό Μουσείο της Λευκωσίας λέει ο δρ Ηλιάδης πριν φτάσει στο σημείο που σήμερα το βλέπουμε εμείς ξεκίνησε με πολλή προετοιμασία: «Από τις αρχές ήδη του 2010 ξεκινήσαμε να χτίζουμε πώς θέλαμε να είναι το νέο μουσείο. Δεν έγιναν όλα σε μια στιγμή, έγινε σπουδαία προεργασία. Όταν μπήκαν οι εργολάβοι μέσα είχαμε πλήρη εικόνα για το πώς θέλαμε να αναπτύξουμε τις συλλογές μας. Μέσα σε 10 μήνες μάς παραδόθηκε έτοιμο, γιατί προηγουμένως όλοι μας βάλαμε πολύ κόπο και είμαστε υπερήφανοι γι' αυτό μας το επίτευγμα».

Η προεργασία αφορούσε τη συντήρηση πολλών εκθεμάτων, έγιναν μελέτες για τα αντικείμενα, αλλά και για τους εικονογράφους που υπογράφουν πολλές από τις εικόνες που εκτίθενται. Φυσικά, αφιερώθηκε πάρα πολύς επιστημονικός χρόνος και μόχθος για τα επαναπαρισθέντα αντικείμενα, που σχετίζονται με τη σύληψη εκκλησιών και μονών στα Κατεχόμενα, τα οποία η Πολιτεία, η Εκκλησία, με τη βοήθεια και Κυπρίων του εξωτερικού, κατέφεραν να φέρουν στην Κύπρο. Η ανακαίνιση, πάντως, όπως μου τονίζει ο δρ Ηλιάδης δεν έχει γίνει μόνο για το Μουσείο, αλλά περιλαμβάνει τους χώρους ολόκληρου του Ιδρύματος. Ήδη έχει ανακαινιστεί η Βιβλιοθήκη και το Μουσείο και αυτή την περίοδο γίνονται εργασίες στον πρώτο όροφο της Πινακοθήκης και θα ακολουθήσει ο δεύτερος όροφος.

Ματιές στα συλημένα

Σημαντικό μέρος του Μουσείου, όπως ήδη αναφέραμε, είναι και τα επαναπαρισθέντα, με

Η παρουσίαση των αντικειμένων που επεστράφησαν στην Κύπρο γίνεται με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο, έτσι ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να αντιληφθούν και το πολιτιστικό τραύμα που άφησε η τουρκική εισβολή το καλοκαίρι του 1974. Στη φωτογραφία σπαράγματα από τις τοικογραφικές συνθέσεις της μονής Αντιφωνητή, η Ρίζα Ιεσσαί και η Δευτέρα Παρουσία.

τον δρ Ηλιάδη, με ικανοποίηση, να μου λέει: «Επιτέλους καταφέραμε να επανασυνγκροτήσουμε την Παναγία Κανακαριά. Φτιάξαμε μία αψίδα όπου τοποθετήσαμε όλα τα σπαράγματα τα οποία έχουν επαναπαρισθεί, αλλά και να αναδειχθούν όσα ακόμα λείπουν». Μάλιστα, στο σημείο εκείνο υπάρχει και το βαλιτσάκι του διαβόδπου αρχαιοκάπηλου Ντικ-μέν, στο οποίο υπάρχουν νέες και γνήσιες ψηφίδες, με τις οποίες έφτιαχνε πλάστα ψηφιδωτά. Ο δρ

«Είναι προσωρινά δάνεια όλα τα επαναπαρισθέντα αντικείμενα» λέει ο δρ Γιάννης Ηλιάδης.

Ηλιάδης μου τονίζει: «Αυτή η έκθεση των ψηφιδωτών της αψίδας της Κανακαριάς δεν έχει στόχο να δείξουμε πόσο ωραία ήταν, αλλά να είναι εύκολη η μεταφορά τους πίσω στον ναό απ' όπου προέρχονται. Εδώ είναι ένας ενδιαμέσος σταθμός, πριν από την τελική τους μεταφορά. Είναι προσωρινά δάνεια όλα τα επαναπαρισθέντα αντικείμενα». Περιηγούμενος στο Μουσείο, την ίδια υποβλητικότητα έχει και η παρουσίαση των αγιογραφιών της Μονής του Χριστού Αντιφωνητή στην Καλογραία, και για πρώτη φορά παρουσιάζονται οι δύο τοικογραφικές συνθέσεις της μονής, η Ρίζα Ιεσσαί και η Δευτέρα Παρουσία.

Γενικά η παρουσίαση των συλημένων αντικειμένων γίνεται με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο, έτσι ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να αντιληφθούν και το πολιτιστικό τραύμα που άφησε η τουρκική

Ο δρ Γιάννης Ηλιάδης στον χάρτη αφής εκκλησιαστικών μνημείων που υπάρχει στο ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο.

Τα εκθέματα παρουσιάζονται πλέον με χρονολογική σειρά, καλύπτοντας την περίοδο από τον 4ο αιώνα έως τις αρχές του 18ου.

εισβολή το καλοκαίρι του 1974. Τα κλαπέντα και επανατρισθέντα έργα συνοδεύονται από ειδικά αναλόγια, με εκτενείς πληροφορίες για τη διαδρομή τους στα χέρια των αρχαιοκάπηλων και τις διαδικασίες μέχρι την επιστροφή τους στην Κύπρο.

Η αποκατάσταση των ψηφιδωτών της Κανακαριάς και των αγιογραφιών του Αντιφωνητή κατέστη δυνατή με την οικονομική στήριξη της ελβετικής κυβέρνησης στο πρόγραμμα αποκατάστασής τους μέσω συνεργειών που αναπτύχθηκαν και στις οποίες, εκτός από το Βυζαντινό Μουσείο, συμμετείχαν ειδικοί από το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής και το Ινστιτούτο Κύπρου.

Οι ενότητες

Με την ανακαίνιση και επανέκθεση των αντικειμένων του Μουσείου, όπως μου λέει ο δρ Ηλιάδης δόθηκε η ευκαιρία να αναδείξουν και όψεις της βυζαντινής τέχνης, που πριν ήταν κατά κάποιο τρόπο κρυμμένα, και με οδηγεί σε μία αμφιπρόσωπη εικόνα του Χριστού του Άρακα. Μέσα από τις ενότητες, στις οποίες έχει χωριστεί το Μουσείο ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει πώς αλλάζει την ιστορία της βυζαντινής τέχνης, αλλά και πώς αλλάζει η πρόσληψή της στην Κύπρο. Στο πλαίσιο λοιπόν της επανέκθεσης το Βυζαντινό Μουσείο έχει εμπλουτισθεί με πολλά και αξιόλογα νέα εκθέματα, εκτός από τους επαναπαρισθέντες θησαυρούς, όπως δάνεια από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, τα οποία έρχονται να συμπληρώσουν τη συλλογή, και να συνομιλήσουν με τους βυζαντινούς θησαυρούς. Ο δρ Ηλιάδης, σε σχέση με τις ενότητες μου εξηγεί ότι τα εκθέματα παρουσιάζονται πλέον με χρονολογική σειρά, καλύπτοντας την περίοδο από τον 4ο αιώνα έως τις αρχές του 18ου, «ο επισκέπτης με αυτόν τον τρόπο έχει πλέον μια ολοκληρωμένη και ενιαία εικόνα της καλλιτεχνικής παραγωγής ολόκληρης της Κύπρου επί σχεδόν δεκατέσσερις αιώνες». Κάθε ιστορική περίοδος παρουσιάζεται με διαφορετικό χρώμα, και είναι διαθέσιμο πλούσιο πληροφοριακό υλικό στα ελληνικά και τα αγγλικά. Σίγουρα το Βυζαντινό Μουσείο Λευκωσίας προσφέρει μία πλούσια και ενδιαφέρουσα μουσειακή εμπειρία διεθνών προδιαγραφών και δικαίως ο δρ Ηλιάδης νιώθει υπερήφανος: «Με την ολοκλήρωση του Μουσείου θα φτάσουμε έως τον 21ο αιώνα, θα συνδεθεί και η Πινακοθήκη έτσι ώστε να καταδειχθεί ολιστικά η λογική που θέλουμε να διέπει το Μουσείο και γιατί υπάρχουν όλα αυτά τα εκθέματα. Άλλωστε ήταν και το όραμα των αρχιεπισκόπων Κύπρου να υπάρχει ένα τέτοιο μουσείο, το οποίο θα παρουσιάζει ανάγλυφα την ιστορία της βυζαντινής τέχνης στην Κύπρο».

Και ψηφιακά

Το Βυζαντινό Μουσείο έχει μπει για τα καλά και στην ψηφιακή εποχή, μιας και έχει ψηφιοποιηθεί μεγάλο μέρος της συλλογής, έχουν μπει QR Codes, ώστε ο επισκέπτης να έχει τη δυνατότητα να δει και τρισδιάστατα τα αντικείμενα. Διατίθενται επίσης ψηφιακοί χάρτες σε οθόνες αφής με βίντεο, τρισδιάστατες απεικονίσεις μνημείων και άλλο φωτογραφικό υλικό. Επίσης, υπάρχει σταθμός εικονικής πραγματικότητας και ολογραμμάτων, που ολοκληρώνουν τη μουσειακή εμπειρία.

Πληροφορίες

Το ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ θα ανοίξει για το κοινό στις 18 Μαρτίου και θα λειτουργεί από Τρίτη έως Σάββατο, 9:30-17:00.

Η πάλη των γενεών στη Γερμανία

Ο φιλελεύθερος παππούς και η νεοναζί εγγονή

BERNHARD SCHLINK
The Granddaughter
μτφρ.: Charlotte Collins
εκδ. HarperVia, 2024, σελ. 330

Του **ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ**

Ο Μπέρνχαρντ Σλινκ, Γερμανός καθηγητής Νομικής στο Βερολίνο και στη Νέα Υόρκη και βραβευμένος λογοτέχνης, είναι ένας οξυδερκής χρονικογράφος της πατρίδας του. Εγινε παγκοσμίως γνωστός το 1995 με το μυθιστόρημα «Διαβάζοντας στη Χάννα», που μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο, με την Κέιτ Γουίνσλετ να κερδίζει Οσκαρ α΄ γυναικείου ρόλου το 2009. Το 2021 εξέδωσε την «Εγγονή», που κυκλοφόρησε προσφάτως στην αγγλική σε ρέουσα μετάφραση της Σάρλοτ Κόλινς. (Στην Ελλάδα το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κριτική, σε μετάφραση του Απόστολου Στραγαλινού.)

Κυρίαρχο θέμα στα μυθιστορήματα του Σλινκ είναι ο τρόπος που οι Γερμανοί αντιμετωπίζουν το παρελθόν με την κληρονομιά που άφησαν στη χώρα ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η επανένωσή της πριν από 35 χρόνια. Στην «Εγγονή» περιγράφει μια διαγενεακή πάλη ανάμεσα σε έναν φιλελεύθερο ηλικιωμένο βιβλιοπώλη και στην ακροδεξιά έφηβη θετή εγγονή του, την οποία προσπαθεί να απαγκιστρώσει από το νεοναζιστικό οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο έχει ανατραφεί. Στην πορεία βρίσκεται ενώπιος με τις

Το βιβλίο του Μπέρνχαρντ Σλινκ ρίχνει φως στη σκοτεινή πλευρά μιας χώρας που έδεσε πρόχειρα τις πληγές της, αλλά δεν τις γιάτρεψε.

προκαταλήψεις, τις αντιφάσεις και την πολυπλοκότητα της γερμανικής επανένωσης, με αθεράπευτους χαρακτήρες και ανεπούλωτες πληγές.

Το μυστικό

Ο Κάσπαρ, εικοσάρης φοιτητής στο Δυτικό Βερολίνο το 1964, θέλει να γνωρίσει όλη τη Γερμανία ανακαλύπτοντας τα κοινά στοιχεία εκατέρωθεν του Τείχους και σε ένα φεστιβάλ νεολαίας στο Ανατολικό Βερολίνο ερωτεύεται τη συνομηλική του Μπίργκιτ και οργανώνει την απόδρασή της στη Δυτική Γερμανία μέσω Πράγας και Βιέννης. Η Μπίργκιτ, μυστηριώδης και ελκυστική, ήταν ψυχολογικά έτοιμη για τη φυγή, καθώς οι προσδοκίες της

έμειναν ανεκπλήρωτες στην Ανατολική Γερμανία. Κρατούσε όμως ένα μυστικό, αφού πριν αποδράσει είχε εγκαταλείψει σε φίλη της τη νεογέννητη κόρη της, καρπός ερωτικής σχέσης με αξιωματούχο του καθεστώτος. Οι τύψεις την κυνηγούσαν σε όλη τη ζωή της. Όταν πολύ αργότερα βρέθηκε νεκρή στο μπάνιο της, είχε μείνει απραγματοποίητη η επιθυμία της να βρει τη χαμένη κόρη.

Τη σκυτάλη της αναζήτησης παρέλαβε ο Κάσπαρ σε ηλικία 71 ετών, όταν ανακάλυψε ένα αυτοβιογραφικό κείμενο της Μπίργκιτ. Υστερα από μεθοδική έρευνα εντοπίζει τη Σβένια, την κόρη της Μπίργκιτ, σε φάρμα νεοναζί στα ανατολικά της ενιαίας πλέον Γερμανίας. Η Σβένια σε ηλικία 17 ετών το είχε σκάσει από την οικογένεια που την υιοθέτησε και εξασκήθηκε στη βία δίπλα στους «τραμπούκους με τα ξυρισμένα κεφάλια». Μαζί της ζει η κοκκινομάλλα κόρη της, Σίγκρουν, 14 ετών, που έχει ως ιδώλημα την «ύαινα του Αουσβιτς» Ιρμα Γκρέσε, δεσμοφύλακα σε στρατόπεδα εξόντωσης, που απαγχονίσθηκε από τους Βρετανούς το 1945 σε ηλικία 22 ετών.

Με αντάλλαγμα ένα σεβαστό χρηματικό ποσό από την κληρονομιά της Μπίργκιτ, ο Κάσπαρ καταφέρει να αποσπάσει τη Σίγκρουν από τους γονείς της για μερικές εβδομάδες τον χρόνο. Με τις επισκέψεις της θετής εγγονής στο Βερολίνο σπάει η μοναξιά του. Από

Νεοναζί παρελαύνει στη γερμανική πόλη Ταβίμπρικεν. Στις πρόσφατες προεκλογικές συγκεντρώσεις της Ακροδεξιάς, πολλοί νέοι τραγουδούσαν τους «παλιούς» (και απαγορευμένους) στίχους του εθνικού ύμνου.

τότε αρχίζει μια πάλη μεταξύ τους, ένα παιχνίδι ισχύος.

«Ψέμα το Ολοκαύτωμα»

Ο Κάσπαρ επιχειρεί να διασώσει τη Σίγκρουν από το τοξικό περιβάλλον στο οποίο έχει γαλουχηθεί. Η εγγονή, μαχητική και επιρρεπής στη συνωμοσιολογία, αρνείται να ενδώσει στην εκστρατεία πειθούς του θετού παππού της, γιατί «το Ολοκαύτωμα ήταν ψέμα, οι μουσουλμάνοι και οι μετανάστες θέλουν να καταλάβουν τη Γερμανία μας». Οι γονείς της δυσανασχετούν, γιατί ο παρείσακτος Κάσπαρ αμφισβητεί τον κόσμο τους και ενσπείρει ζιζάνια στην οικογένεια.

Η Σίγκρουν δεν κρύβει τη βούλησή της να πολεμήσει το σύστημα, γιατί «η Γερμανία δεν ανήκει

πλέον στους Γερμανούς, οι ξένοι καρπώνονται οφέλη εις βάρος των ντόπιων, τα πάντα ελέγχονται από τους Έβραίους». Όταν επισκέπτονται το στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Ράβενσμπρουκ, η Σίγκρουν επιμένει ότι όσα συγκλονιστικά αντίκρισαν δεν είναι αναγκαστικά η αλήθεια, καθώς «οι άνθρωποι μπορούν να ψεύδονται, οι φωτογραφίες να απατούν». Ο Κάσπαρ της ανταπαντά ότι «μόνο μία αλήθεια υπάρχει, ότι πρέπει όλοι μας να έλθουμε αντιμέτωποι με το παρελθόν, να παραδεχθούμε τα εγκλήματά μας και να μην τα επαναλάβουμε».

Παρά τις διαφορές τους, όμως, την αγαπάει και τον βασανίζει, αν θα μπορούσε να ανοίξει τους ιδεολογικούς ορίζοντές της. Πέτυχαίνει πάντως να της εμψυχήσει την αγά-

πη για την κλασική μουσική και το πιάνο. Υστερα από δύο χρόνια απουσίας, η Σίγκρουν επανεμφανίζεται στη ζωή του Κάσπαρ ζητώντας καταφύγιο, όταν ένας νεοναζί από τον κύκλο της εμπλέκεται σε δολοφονίες αντιφασιστών. Παρά την πίεση του Κάσπαρ να καταδώσει στην αστυνομία τον δολοφόνο, εκείνη αρνείται να «προδώσει τους συντρόφους της» και εξαφανίζεται στη μακρινή Αυστραλία. Εκείνος, ωστόσο, δεν μπορεί να τη διώξει από τις σκέψεις του και πλάθει με τη φαντασία του τη ζωή της στην άλλη άκρη του κόσμου, μέχρι και τις σπουδές της σε ένα ωδείο της Βρισμπάνς.

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος υπηρέτησε σε ελληνικές πρεσβείες ως σύμβουλος Τύπου και Επικοινωνίας.

Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΠΟΥ ΕΚΑΝΕ ΡΕΚΟΡ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ !!!

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ:

HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου EUROBANK

SEXY
LAUNDRY
THE MICHELE RIML

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΡΕΝΙΑ ΛΟΥΪΖΙΔΟΥ

Μετάφραση: Νικολέτα Κοτσαηλίδου
Σκηνοθεσία: Σπύρος Παπαδόπουλος

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
24-25-26-27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ:
29-30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΚΑΙ 1η ΜΑΙΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:

ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

DAVIDOFF

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ
ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

Driving your stories.

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

wizguide

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

BROOKLYN MUSEUM

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Ελίζαμπεθ Κάτλετ

Μορφή της τέχνης του 20ού αιώνα, η Ελίζαμπεθ Κάτλετ (1915-2012) υπήρξε μια μαύρη καλλιτέχνις που άφησε σημαντικό έργο στη γλυπτική και στη χαρακτική. Αυτήν την περίοδο, το Μουσείο Μπρούκλιν, σε συνεργασία με την Εθνική Πινακοθήκη στη Ουάσιγκτον, παρουσιάζει μεγάλη αναδρομική έκθεση με τίτλο «Ελίζαμπεθ Κάτλετ: Μια μαύρη επαναστάτρια καλλιτέχνις και ό,τι αυτό υπονοεί». Έχουν επιλεγεί πάνω από 200 έργα, με σκοπό να αναδείξουν τη συμβολή της στην ιστορία της τέχνης.

NATIONAL GALLERY OF ART, WASHINGTON

ΛΟΝΔΙΝΟ
Η Ιταλία του 14ου αιώνα

Η μεγάλη έκθεση για την τέχνη στην πόλη Σιένα της Ιταλίας, μετά την παρουσίασή της στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης, παρουσιάζεται τώρα στο Λονδίνο, στην Εθνική Πινακοθήκη. Για τη δημοσιότητα της έκθεσης, έμφραση δίνεται στο γεγονός ότι έπειτα από αιώνες επανεκκλίνονται τμήματα πολύπτυχων έργων που είχαν διασπαρεί. Η έκθεση αποτελεί τομή στην κατανόηση των πρώτων αιώνων ακμής της ιταλικής ζωγραφικής, αλλά και στην ειδική περίπτωση ανάπτυξης των τεχνών στη Σιένα.

HARVARD ART MUSEUMS

ΧΑΡΒΑΡΝΤ
Εντβαρντ Μουνκ

Τα Μουσεία Τέχνης του Χάρβαρντ διαθέτουν τις σημαντικότερες συλλογές έργων του Εντβαρντ Μουνκ (1863-1944). Εως τις 27 Ιουλίου θα παρουσιάζουν μια έκθεση με πάνω από 70 έργα του Νορβηγού καλλιτέχνη: ζωγραφική, ξυλογραφίες, λιθογραφίες, χαρακτικά, όλα στο πνεύμα της νεωτερικής μεταβατικής τέχνης. Εμφραση δίνεται στο πειραματικό στάδιο της καλλιτεχνικής του έκφρασης. Ο μεγάλος αριθμός έργων του Μουνκ στο Χάρβαρντ οφείλεται στη συλλογή Φίλιπ και Λιν Στράους.

MAURIZIO GAMBETTI

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Πολαρόνιτ

Οι πολαρόνιτ ήταν μια επανάσταση της δεκαετίας του 1960. Ήταν μοναδικά αντίτυπα, εμφανίζονταν σε ελάχιστα δευτερόλεπτα και συχνά αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για πολλούς δημιουργούς. Ένας από αυτούς ήταν ο Χέλμουτ Νιούτον, στο αρχείο του οποίου υπάρχουν χιλιάδες έργα ή προσκείμενα με συνθέσεις που έχουν ως βάση τις πολαρόνιτ. Στο Ίδρυμα Χέλμουτ Νιούτον στο Βερολίνο παρουσιάζεται μια έκθεση με έργα Νιούτον και άλλων φωτογράφων.

PINO DEL AQUILA

ΒΕΡΝΗ
Κάρολ Ράμα

Από τις πλέον χαρακτηριστικές εκπροσώπους της σχολής του Τορίνο, η εικαστικός Κάρολ Ράμα (1918-2015) υπήρξε μια ισχυρή φωνή του μοντερνισμού. Αναδρομική έκθεση για το πολύπλευρο έργο της παρουσιάζεται στο Μουσείο Τέχνης της Βέρνης (έως 13 Ιουνίου). Όπως και πολλές αβανγκαρντ γυναίκες της γενιάς της, η Ράμα κέρδισε την αναγνώριση σε μεγαλύτερη ηλικία (τιμήθηκε στην Μπιενάλε της Βενετίας το 2003). Στην έκθεση παρουσιάζονται περίπου 110 έργα.

GEORGES PONCET

Ο Γερμανός ζωγράφος και γλύπτης Ανσελμ Κίφερ γιορτάζει φέτος τα 80 χρόνια του.

Το 2025 είναι η χρονιά του Ανσελμ Κίφερ

Στη διάρκεια του 2025, μια σειρά από εκθέσεις και εκδηλώσεις σε διάφορα μουσεία και φορείς του κόσμου τιμούν την καλλιτεχνική προσφορά του Ανσελμ Κίφερ. Ο Γερμανός πολυμορφικός, ανένταχτος και ρηξικέλευθος εικαστικός δημιουργός γιορτάζει φέτος τα 80 χρόνια του. Η επέτειος γίνεται αφορμή για εκ νέου στοχασμό πάνω στο έργο του, σε μια περίοδο που ο ίδιος εμφανίζεται δραστήριος και παραγωγικός, έχοντας προ πολλού συγκροτήσει ένα σώμα έργων ιδιαίτερα σημαντικών και επιδραστι-

κών στη διεθνή εικαστική σκηνή. Τον Κίφερ εκπροσωπεί η γκαλερί του Thaddaeus Ropac (Λονδίνο, Παρίσι, Σάλτσμπουργκ, Μίλανο, Σεούλ), η οποία ανακοίνωσε το πυκνό πρόγραμμα δράσεων και εκθέσεων για το 2025, το οποίο διατρέχει το σύνολο του έργου του, από τα πρώιμα χρόνια έως τις μέρες μας. Ήδη, τρέχει η μεγάλη έκθεση στο Μουσείο Ασμόλεαν της Οξφόρδης (έως 15 Ιουνίου) εστιασμένη σε περίπου 45 έργα της πρώτης περιόδου, από το 1969 έως το 1982 (σε συνεργασία με το

Hall Art Foundation). Προ ημερών εγκαινιάστηκε μια άλλη μεγάλη έκθεση στο Άμστερνταμ, μια σύμπραξη του Μουσείου Βαν Γκογκ με το Μουσείο Stedelijk (έως 9 Ιουνίου) που παρουσιάζεται σε δύο ενότητες και στα δύο μουσεία. Ο Βαν Γκογκ εξασκεί διαχρονικά σημαντική επίδραση στο έργο του Κίφερ. Στο Μουσείο Βαν Γκογκ έχει στηθεί μια συνομιλία σημαντικών έργων του Βαν Γκογκ με αντίστοιχων του Κίφερ, και στο Μουσείο Stedelijk έχουν συγκεντρωθεί όλα τα έργα του Κίφερ από τις συλλογές του μουσείου.

Ο Κίφερ είχε βαθιά σχέση με το Stedelijk. Το μουσείο αυτό συγκέντρωνε και εξέθετε συχνά έργα του από τα πρώτα του βήματα. Τη σχέση Βαν Γκογκ και Κίφερ θα τη θυμηθούμε εκ νέου το καλοκαίρι, όταν (στις 28 Ιουνίου) θα εγκαινιαστεί στη Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου η έκθεση «Κίφερ/Βαν Γκογκ». Στα 17 του χρόνια (το 1962), ο Κίφερ είχε ακολουθήσει (με υποτροφία) τα βήματα του Βαν Γκογκ στην Ολλανδία, στο Βέλγιο, στο Παρίσι και στη νότια Γαλλία. Η επιρροή που είχε δεχθεί ήταν σημαντική

σε θέματα ιστορίας, μυθολογίας, φιλοσοφίας, επιστήμης. Είναι μια συνέχεια της έκθεσης στο Άμστερνταμ και γίνεται σε συνεργασία με το Μουσείο Βαν Γκογκ. Θα ανακοινωθούν και άλλες εκθέσεις. Σημειώνουμε τη μεγάλη φθινοπωρινή έκθεση στο Σεντ Λούις στο Μίζουρι (Saint Louis Art Museum), όπου τον Οκτώβριο θα εγκαινιαστεί η μεγαλύτερη παρουσίαση έργων του στις ΗΠΑ έπειτα από 20 χρόνια. Θα είναι αναδρομική και θα καλύπτει την περίοδο από τη δεκαετία του 1960 μέχρι τα πρόσφατα χρόνια.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μια μουσική διαστημική πανδαισία

Ο κύριος Γκρι συνειδητοποιεί τις προάλλες ότι δεν πρέπει να έχει μνημονεύσει ποτέ έναν μεγάλο μαέστρο που δεν βρίσκεται πια στη ζωή, τον Ιάπωνα Σέιζι Οζάου. Και βρίσκει τη χρυσή αφορμή να το κάνει με ένα έργο που αγαπά πολύ, τους «Πλανήτες» του Γκούσταβ Χολστ (1874-1934), αυτή τη διαπλανητική συμφωνική σουίτα που, ωστόσο, γεννήθηκε μέσα από την αγάπη του σπουδαίου αυτού Αγγλου συνθέτη στην αστρολογία. Ο δίσκος, όπου ο Οζάου διευθύνει την αγαπημένη του Συμφωνική Ορχήστρα της Βοστώνης, κυκλοφορεί από τη Newton Classics, η ερμηνεία και η ηχογράφιση δεν είναι πρόσφατες, αλλά ξεχωρίζουν

τόσο για τον δυναμισμό και την ένταση στα πιο εντυπωσιακά και «εξωστρεφή» μέρη (όπως αυτά που είναι αφιερωμένα στον Άρη και στον Δία), όσο και για τη μυστικιστική σαγήνη και τη στοχαστική μελαγχολία που διακρίνει τα πιο αργά, «εσωστρεφή» μέρη της σουίτας (παράδειγμα, η Αφροδίτη, ο Κρόνος και ο Ποσειδώνας). Ο Οζάου παρακολουθεί και αναβιώνει εξαιρετικά ένα έργο που γράφτηκε καταμεσής του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (από το 1914 έως το 1917) και το οποίο καθόρισε σε τεράστιο βαθμό αυτό που σήμερα ταυτίζουμε με τη «διαστημική μουσική», όπως τη γνωρίζαμε βέβαια μέσα από το σινεμά: ο

Η ερμηνεία του Οζάου και της Συμφωνικής της Βοστώνης φτάνει στο απόγειό της με το τελευταίο μέρος του έργου, τον Ποσειδώνα «Τον Μυστικό».

Τζον Ουίλιαμς των «Στενών επών τρίτου τύπου» αλλά και του «Πολέμου των άστρων» δείχνει άμεσα επηρεασμένος (ειδικά στα αργά σημεία των συγκεκριμένων κινηματογραφικών μουσικών) από

την ενορχήστρωση του Χολστ (η οποία, με τη σειρά της, απηχεί τα άκρως ατμοσφαιρικά σχήματα που ακολουθούσε ο τεράστιος Ντεμπισί σε έξοχα συμφωνικά έργα όπως τα «Νυχτερινά» του). Κάθε μέρος έχει έναν χαρακτηρισμό, π.χ. «Άρπς, ο φέρων τον πόλεμο». Η Αφροδίτη είναι αυτή που φέρνει την ειρήνη – παράξενη επιλογή, θα περίμενε κανείς να φέρνει την ομορφιά ή τον έρωτα, αλλά το έργο γραφόταν σε καιρό πολέμου και πιθανώς αυτό να έπαιξε τον ρόλο του. Το μέρος που είναι αφιερωμένο στον Κρόνο είναι από τα πλέον υποβλητικά του έργου. Ο Κρόνος είναι αυτός που φέρει το γήρας

και η κόρη του Χολστ θυμόταν, δεκαετίες μετά την παγκόσμια πρώτη του έργου, ότι καθώς το κοινό άκουγε το μέρος του Κρόνου, «οι απομονωμένοι ακροατές στη σκοτεινή, μισοάδεια αίθουσα ένιωσαν και οι ίδιοι ότι γερνούσαν σε κάθε μέτρο της παρτιτούρας». Η ερμηνεία του Οζάου και της Συμφωνικής της Βοστώνης φτάνει στο απόγειό της με το τελευταίο μέρος του έργου, τον Ποσειδώνα «Τον Μυστικό»: εκεί, έκδηλα επηρεασμένος από τον Ντεμπισί, ο Χολστ χρησιμοποιεί γυναικεία χορωδία να επιδίδεται σε αιθέριους, αγγελικούς βοκαλισμούς. Μια διαστημική πανδαισία ολοκληρώνεται με τον πιο ιδανικό τρόπο.

Gustav Holst, The Planets Boston Symphony Orchestra Seiji Ozawa Newton Classics.

Ενα πλάσμα νεκροζώντανο

Επιστρέφοντας από τον πόλεμο με μια ξένη ψυχή, κάποιου άλλου, γαντζωμένη πάνω σου

«Η ανάσυρση του “Εγώ;” από το αρχείο του εκδοτικού Fischer Verlag αποτέλεσε το λογοτεχνικό γεγονός του 2024», λέει στην «Κ» η Μαρία Μαντή, η οποία υπογράφει τη μετάφραση.

Ο άτυχος, ασήμαντος Μπέτουχ, που κατάφερε να σκοτωθεί την τελευταία ημέρα του πολέμου, στην τελευταία περιπολία του πολέμου, ίσως από την τελευταία σφαίρα του πολέμου, στοιχειώνει τον γιατρό Χανς και επιστρέφει στο Βερολίνο μαζί του.

PETER FLAMM
Εγώ;
μτφρ.: Μαρία Μαντή
εκδ. Μεταίχμιο, 2025, σελ. 224

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Είναι κάποιες φορές που στον πόλεμο δεν πεθαίνεις. Μπορεί να έχεις ανατιναχτεί από έναν εχθρικό όλμο, να έχεις διαλυθεί από μια νάρκη, να έχεις δεχθεί πυρά από έναν ελεύθερο σκοπευτή, και πράγματι να πέσεις άψυχος στο χώμα, μα και πάλι: χωρίς να πεθάνεις. Ένας από αυτούς που θα γυρίσουν πίσω –γιατί βέβαια πάντα κάποιοι επιστρέφουν: τρελοί, αλαφροίσκιωτοι, γυρισμένοι τα μέσα έξω– ίσως σε φέρει μαζί του, έτσι και γαντζωθείς με τα νύχια από την ψυχή του, από εκείνο το κομμάτι του εαυτού του που δεν του ανήκει εξ ολοκλήρου: γιατί ανήκει πρωτίστως στον θάνατο: «[Μ]παίνω στη ζωή του λες και μπαίνω σε κορνίζα, όμως γνωρίζω τα πάντα, στέκομαι σαν θεατής εκεί πίσω, είμαι παρ’ όλα αυτά εγώ ο ίδιος και παρακολουθώ τον εαυτό μου, που είμαι ο άλλος και ταυτόχρονα εγώ» (σ. 27).

Ο πρωταγωνιστής αυτού του συνταρακτικού μονολόγου, που μπορεί να βοηθεί και σαν το πιο μακρόσυρτο επιφώνημα της λογοτεχνίας ή σαν γριφώδες χαρακτηριστικό του Εσσερ, λέγεται Βίλχελμ Μπέτουχ, αλλά λέγεται και δόκτωρ Χανς Στερν, και επιστρέφει από το φονικό Βερντέν το 1916. Επιστρέφει ο γιατρός...

αλλά και το φάντασμα του κακομοίρη Μπέτουχ, του μια ζωή άτυχου, ασήμαντου Μπέτουχ, που τα κατάφερε να σκοτωθεί την τελευταία ημέρα του πολέμου, στην τελευταία περιπολία του πολέμου, ίσως από την τελευταία σφαίρα του πολέμου. Γαντζώνεται στο μυαλό του Χανς, παίρνουν το τρένο μαζί και γυρίζουν στο Βερολίνο μαζί – εκεί όπου ο επιφανής δόκτωρ Στερν θα γίνει δεκτός με αγαλλίαση από την αγγελική σύζυγό του, την Γκρέτε, και από τη μητέρα του... αν και όχι από τον σκύλο του, αυτόν τον μυστηριώδη, πανταχού παρόντα σκύλο που δεν αναγνωρίζει την πνοή πί-

Στα χαρακώματα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου έχασαν τη ζωή τους εκατομμύρια νέοι. Άλλοι τόσοι, παρότι επέστρεψαν στα σπίτια τους, βούλιαζαν στη λάσπη μέρα με τη μέρα.

σω από το σώμα του αφεντικού του: γιατί το αφεντικό του έχει πεθάνει στο Βερντέν, είναι ακόμη ένα θύμα του Μεγάλου Πολέμου («Εδώ κάπκαν εκατομμύρια [...] εδώ βρίσκεται η Ευρώπη», σ. 163-164), και πίσω έχει γυρίσει ένα ζόμπι, ένας νεκροζώντανος, ένας Doppelgänger, ή καλύτερα ένας άνθρωπος φτιαγμένος από δύο μισά: το μισό του ζωντανού και το μισό του σκοτωμένου.

Θα υπάρξουν και άλλοι ήρωες σε αυτό το εφιαλτικό μονόπρακτο του χαμού που ανεβοκατεβαίνει στο κεφάλι του αναγνώστη σαν τρενάκι του λούνα παρκ με χαλασμένα φρένα: ο σατανικός κατήγορος Μπόργκες,

φτιαγμένος σαν 3D κυβιστικός πίνακας, η ραδιούργα ερωμένη Μπούσι, η αθώα φόνισσα Εμμυ, και άλλοι, σαν ήρωες σε θέατρο Καμπούκι. Στο μεταξύ, ο Χανς – αν αυτός είναι ο Χανς: ο σκύλος έχει άλλη γνώμη – θα συνεχίσει να καταβυθίζεται βουστροφνηδόν στον εαυτό του, να αυτοσυντρίβεται, να ψάχνει το κέντρο του, το εγώ του, το σπίτι του («Σπίτι, ωραία και παράξενη λέξη, έχει άραγε ένας άνθρωπος σπίτι, πατρίδα;», σ. 105), αλλά και μια ευκαιρία για ξεκούραση, λύτρωση και λησμονιά («...θέλω να ξαπλώσω κάπου στον κόσμο ήρεμος, να κλείσω τα μάτια και να είμαι νεκρός και να είμαι κάτω από τη

γη», σ. 123), μέχρι το ανατριχιαστικό, καφκικό τέλος.

Δεν έχουμε λόγια για τη μετάφραση της Μαρίας Μαντή (που ανέλαβε και το κατατοπιστικότατο επίμετρο) αλλά και για το πάθος της για τον Φλαμ. Μας εμπιστεύθηκε και τα εξής: «Η ανάσυρση του “Εγώ;” από το αρχείο του εκδοτικού Fischer Verlag αποτέλεσε το λογοτεχνικό γεγονός του 2024. Το αινιγματικό αυτό μυθιστόρημα που γράφτηκε το 1926 είναι ένας εξπρεσιονιστικός εφιάλτης, ένα ψυχολογικό και υπαρξιακό θρίλερ που επιχειρεί μια καταβύθιση στον πυρήνα της ανθρωπίνης ύπαρξης. Γράφτηκε από τον αινιγματικό συγγραφέα και ψυχαναλύτη Πέτερ Φλαμ, που με την άνοδο του Χίτλερ το 1933 αναγκάστηκε να μεταναστεύσει στη Νέα Υόρκη. Η γραφή του Φλαμ παίζει με το φως και τη σκιά, έχει μέσα της σκοτάδι, και ο ήρωας παλεύει να μην τον καταπιεί. Η εξπρεσιονιστική ξυλογραφία του Ερίχ Χέκελ, που επιλέχθηκε για το εξώφυλλο της ελληνικής έκδοσης, δεν θα μπορούσε να είναι πιο αντιπροσωπευτική: παριστάνεται ο άνθρωπος που έχει επιστρέψει από τον πόλεμο, μια ανίσχυρη φιγούρα μέσα στην πάλη του σκιοφωτισμού της εικόνας (το σκοτάδι του πολέμου, το φως της επιστροφής). Η μοναχική φιγούρα όμως είναι κατάμαυρη, μια σκιά που κουβαλάει το σκοτάδι μέσα της. Τι κι αν επέστρεψε στο φως, είναι ένα πλάσμα νεκροζώντανο».

FEVER

πρώην Καλλιπόλεως

28 Μαρτίου

Παρασκευή

Ώρα έναρξης 21:00

JAMESON®

Πληροφορίες κράτησης

7000 1190

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Χορηγός Επικοινωνίας

Λάκης Παπαδόπουλος

Μαζί τους

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Χ΄ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΤΟΥΜΑΝ ΝΤΟΥΜΑΝ

DJ SAVVAS CHI

Γιάννης Γιοκαρίνης

Χορηγοί

HENRY'S HUMOR

BURGER SHOP

animal STOP pet store

multi print

ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

του Ρωμανού Μελωδού

Αφήγηση: Χάρις Αλεξίου, Δήμητρα Στογιάννη

Σκηνοθεσία – αφήγηση: Ζαχαρίας Καρούνης

Μουσική: Θωμάς Κωνσταντίνου

HE WHO DWELLS EVERYWHERE

07, 08/04/2025

Διοργανωτές Organisers:

Δήμος Λευκωσίας Nicosia Municipality

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ Nicosia for Art

Χορηγός επικοινωνίας Media sponsor:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ | 2024_25

Το φεστιβάλ WOW (Women of World) γιόρτασε τη συμπλήρωση 15 χρόνων δράσης και την Ημέρα της Γυναίκας με μια μεγάλη εκδήλωση στο Royal Albert Hall, στο Λονδίνο.

Αποστολή: **ΛΟΝΔΙΝΟ**
Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

Στις 8 Μαρτίου η καρδιά της Ημέρας της Γυναίκας χτυπούσε στο Λονδίνο και συγκεκριμένα στον εμβληματικό χώρο του Royal Albert Hall, σε μια συνάντηση 4.000 ανθρώπων από όλο τον κόσμο που έσπευσαν να συμμετάσχουν στο φεστιβάλ WOW (Women of the World). Η γιορτή του προηγούμενου Σαββάτου ήταν διπλή, καθώς το διεθνές φεστιβάλ, που θεσπίστηκε από τη θεατρική σκηνοθέτιδα Τζουντ Κέλι, έκλεινε δεκαπέντε χρόνια ζωής.

Σήμερα μετράει 100 εκδηλώσεις, έχοντας ταξιδέψει σε 45 διαφορετικές τοποθεσίες ανά τον κόσμο, με ομιλίες και δράσεις, συμπεριλαμβανομένης και της Αθήνας. Στις 4 Απριλίου θα πραγματοποιηθεί η τρίτη διοργάνωσή του στο ΚΠΙΣΣ, με ένα τριήμερο πρόγραμμα το οποίο από ό,τι φαίνεται θα είναι ακόμη πιο πλούσιο από τα δύο προηγούμενα, προσελκύοντας μεγαλύτερο μέρος του κοινού. «Θέλουμε όλοι οι άνδρες να μας στηρίζουν σε αυτό και να ενωθούν μαζί μας. Χαίρομαι ιδιαίτερα που κάθε χρόνο βλέπω όλο και περισσότερους στο φεστιβάλ», δήλωσε η Τζουντ Κέλι στους Έλληνες δημοσιογράφους, ενώ επισήμανε ότι σήμερα η πατριαρχία πλήττει σε μεγάλο βαθμό και εκείνους οι οποίοι είναι αναγκασμένοι να υπηρετούν συγκεκριμένους ρόλους, παραμένοντας εγκλωβισμένοι σε αμέτρητα «πρέπει» και «μη», όπως και οι γυναίκες.

Όλοι εμείς οι 4.000 που παρευρεθήκαμε στο Royal Albert Hall θα μπορούσαμε κάλλιστα να αποτελούμε το κοινό μιας μεγάλης συναυλίας, αφού ο παλμός του πλήθους χτυπούσε δυνατά, με τους κεντρικούς ομιλητές να μας καλούν «να κάνουμε φασαρία. Να ακουστόμε σε όλη την Αγγλία και να μη φοβόμαστε να εκδηλώσουμε τη χαρά και τον ενθουσιασμό μας». Κάτι τέτοιο άλλωστε ήταν αυτονόητο, ιδιαίτερα όταν στη σκηνή εμφανίστηκε η Ανι Λένοξ, όχι για να μας ξεσηκώσει ακόμη περισσότερο τραγουδώντας το «Sweet Dreams» ή το «Walking on a Broken Glass», αλλά για να μιλήσει για όλα αυτά τα ζητήματα που θίγει το WOW, ως ένα πρόσωπο με σπουδαία ακτιβιστική δράση και ιδρύτρια της φεμινιστικής - φιланθρωπικής οργάνωσης The Circle.

«Είμαστε μικρά κορίτσια»

«Το να αγωνιζόμαστε για την ισότητα και την ενδυνάμωση των γυναικών δεν είναι κάτι εύκολο και αυτονόητο, ειδικά τώρα που οι γυναίκες υποτίθεται

πως είναι ισότιμες με τους άνδρες. Είναι η δέσμευσή μας για αλλαγή, η πίστη μας ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν κόσμο όπου κάθε γυναίκα και κορίτσι θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν τη ζωή που αξίζουν», είπε η ίδια και συνέχισε: «Είμαστε όλες μικρά κορίτσια. Ναι, και εγώ, παρόλο που βρίσκομαι στη μεγάλη ηλικία των 70. Όλες υπήρξαμε κάποτε αυτά τα μικρά κορίτσια και όλες συνδεόμαστε μεταξύ μας», αναφερόμενη στο συγκινητικό χορωδιακό τραγούδι 150 κοριτσιών, γυναικών και non binary ατόμων που προηγήθηκαν στη σκηνή. «All round the world may our voices be heard», ήταν ένας από τους στίχους που συνόδευσε τις μελωδίες του εκκλησιαστικού οργάνου, από την οργανίστρια Ρέιτσελ Μαχόν, σε μια πρωτότυπη σύνθεση της βραβευμένης μουσικού Ερολιν Γουόλεν.

Μία ακόμη σημαντική φιγούρα της μουσικής σκηνής του Λονδίνου, η ινδικής καταγωγής Βρετανοαμερικανίδα Ανούσκα Σανκάρ, συμμετείχε στη συζήτηση που ακολούθησε μεταξύ του ράπερ Τζόρνταν Στίβενς, της κωμικού και παρουσιάστριας Ζάντι Τόκσβικ και της ηθοποιού και ακτιβί-

«Η τέχνη έχει τη μοναδική ικανότητα να διεγείρει την ενσυναίσθηση και να ωθεί σε δράση, με τρόπους που λίγο άλλα μέσα μπορούν. Νομίζω ότι αυτό είναι το κλειδί, για να συνεχίσει η μουσική να έχει αξία».

Αντζελα Ντέιβις

Το πιο wow φεμινιστικό φεστιβάλ

Η Αντζελα Ντέιβις και η Ανι Λένοξ σε μια κοινή εμφάνιση στο Λονδίνο, για την Ημέρα της Γυναίκας

Η δεξιοτεχνία του σπάρ Ανούσκα Σανκάρ παραδέχθηκε ότι τα τελευταία χρόνια, και ιδιαιτέρως μετά τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη, η καλλιτεχνική και η κοινωνική δράση είναι έννοιες αλληλένδετες για την ίδια.

στρίας Λιζ Καρ. Σε σχετική εργασία της Τζουντ Κέλι, η Σανκάρ δήλωσε ότι αν και στην αρχή της καριέρας της διαχώριζε τη μουσική από τον ακτιβισμό, τα τελευταία χρόνια, και ιδιαιτέρως μετά τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη, για την οποία είχε μιλήσει δημόσια στο παρελθόν, αυτά τα δύο κομμάτια είναι πλέον αλληλένδετα. «Συνειδητοποίησα ότι αν θέλω να βοηθήσω κι εγώ στο να αλλάξει έστω και λίγο ο κόσμος, πρέπει να το κάνω όχι μόνο μέσα από τον λόγο και τη δράση μου ως ακτιβίστρια, αλλά και μέσα από τη μουσική και την ίδια μου την ύπαρξη ως καλλιτέχνης», ανέφερε η ίδια λίγο πριν μας χαρίσει μια μοναδική ερμηνεία στο παραδοσιακό ινδικό όργανο σιτάρ.

Η βραδιά είχε φτάσει σχεδόν στα μισά της όταν στη σκηνή εμφανίστηκε το ινδαλμα του φεμινισμού, η πολιτική ακτιβίστρια, ακαδημαϊκός και συγγραφέας Αντζελα Ντέιβις, κάνοντας το πλήθος να σηκωθεί μεμιάς από τις θέσεις του χειροκροτώντας για πολλή ώρα μια από τις λίγες εν ζωή επαναστάτριες που από τη δεκαετία του 1960 μέχρι και σήμερα δεν έχει σταματήσει στιγμή να παλεύει για τα δικαιώματα των γυναικών. Αφού ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους για το τόσο θερμό και ενθουσι-

ώδες καλωσόρισμα, κάθισε αναπαυτικά απέναντι από την Τζουντ Κέλι, αναπολώντας μερικές από τις συναντήσεις τους μέσα στα χρόνια αλλά και μιλώντας για τις εμβληματικές προσωπικότητες που έχουν εμφανιστεί στο Royal Albert Hall. Μία από αυτές ήταν το 1954 και η Μπίλι Χόλιντεϊ, που μίλησε μέσα από τη μουσική της για τα δεινά της μαύρης κοινότητας στην Αμερική, με χαρακτηριστικό το τραγούδι «Strange Fruit».

«Πιστεύω πως ζούμε σε μια εποχή που οι καλλιτέχνες αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τον μεταμορφωτικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει η τέχνη τους. Ίσως δεν ήταν τόσο συνειδητό στις ημέρες της Μπίλι Χόλιντεϊ, αν και εκείνη καταλάβαινε τη δύναμη της μουσικής της. Σήμερα οι δημιουργοί έχουν πρόσβαση σε περισσότερους πόρους, πλατφόρμες και κοινό, κάτι που τους επιτρέπει να συνδέονται πιο άμεσα με τα κοινωνικά κινήματα και να γίνονται μέρος τους. Η τέχνη έχει τη μοναδική ικανότητα να διεγείρει την ενσυναίσθηση και να ωθεί σε δράση, με τρόπους που λίγο άλλα μέσα μπορούν. Νομίζω ότι αυτό είναι το «κλειδί» για να συνεχίσει η μουσική να έχει αξία», δήλωσε η Αντζελα Ντέιβις.

«Τώρα πρέπει να παλέψουμε»

Και ενώ η κουβέντα προχωρούσε, με το κοινό να παρακολουθεί προσπλωμένο μια συζήτηση για την ιστορία της διεθνούς Ημέρας της Γυναίκας, η αναφορά στις αμερικανικές εκλογές δεν άργησε να έρθει. «Πολλές λευκές γυναίκες ψήφισαν τον Τραμπ την πρώτη φορά και το έκαναν ξανά. Τώρα τον ψήφισαν και πολλοί μαύροι άνδρες, όπως και μεγάλο ποσοστό ανθρώπων των οποίων τα δικαιώματα ήταν ήδη υπό καταπίεση. Τι πιστεύετε ότι συμβαίνει; Γιατί οι άνθρωποι έριξαν εκεί την ψήφο τους;» ήταν μία από τις ερωτήσεις της Τζουντ Κέλι, με την Ντέιβις να απαντάει ότι το κύριο πρόβλημα είναι η ίδια η φύση του εκλογικού συστήματος αλλά και το ότι πολλοί Αμερικανοί πολίτες δεν πηγαίνουν στις κάλπες. «Νιώθω μεγάλη θλίψη με το τι συμβαίνει στην παγκόσμια πολιτική σκηνή και δεν μπορώ να είμαι αισιόδοξη. Ωστόσο, αυτό δεν είναι λόγος για να παραμείνουμε ακινητοποιημένοι. Τώρα είναι ανάγκη να παλέψουμε. Πρέπει να υπενθυμίζουμε στον εαυτό μας ότι όλοι εμείς είμαστε αυτοί που μπορούμε να φέρουμε την αλλαγή. Ναι, όλοι εμείς εδώ, μέσα από συγκεντρώσεις σαν και αυτή. Μπορεί να μη γνωρίζαμε μεταξύ μας, αλλά για να βρισκόμαστε εδώ έχουμε σίγουρα κάτι που μας συνδέει», τόνισε λίγο πριν μας αποχαιρετήσει.

«Το να αγωνιζόμαστε για την ισότητα και την ενδυνάμωση των γυναικών δεν είναι κάτι εύκολο. Είναι η δέσμευσή μας για αλλαγή, η πίστη μας ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν κόσμο όπου κάθε γυναίκα και κορίτσι θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν τη ζωή που αξίζουν».

Ανι Λένοξ

WOW
στην Αθήνα

Η μεγαλύτερη διοργάνωση στον κόσμο αφιερωμένη στις γυναίκες πραγματοποιείται για τρίτη συνεχόμενη χρονιά στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος, από την Παρασκευή 4 έως τη Δευτέρα 7 Απριλίου 2025.

VOGUE

GREECE

23/03

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

FULL

ANNABEL VAN TILBORG

SPRING

IN MILAN

AHEAD

BY STEFANO GALUZZI

IT LOGS OUT
THE YOU
BED

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΜΠΝΕΟΥΝ
ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ